

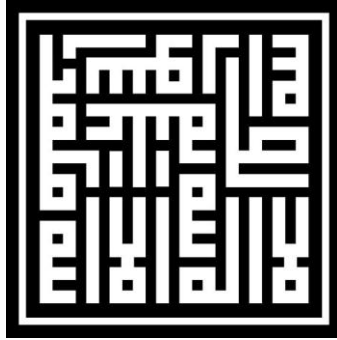

AHMED HULUSİ

HƏZRƏTİ MƏHƏMMƏD`İN
AÇIQLADIĞI

`ALLAH`

**HƏZRƏTİ MƏHƏMMƏD'İN
AÇIQLADIĞI
ALLAH**

AHMED HULUSI

www.ahmedhulusi.org

◆ ALLAH

İÇİNDƏKİLƏR

TƏQDİM-----	6
TANRIDAN ALLAHA-----	10
“KƏLMƏYİ-TÖVHİD” NƏ DEMƏKDİR?-----	14
“İXLAS” SURƏSİNİN AÇIQLAMASI -----	26
BƏŞ DUYĞUDAN MÜSTƏQİL DÜŞÜNƏK -----	30
“ALLAH”, MƏRKƏZİ OLMAQDAN BƏRİDİR -----	34
“ALLAH”IN TƏCƏLLİSİ YOXDUR-----	38
“ALLAH” DOĞMAMIŞDIR NƏ DEMƏKDİR? -----	44
“ALLAH” DOĞULMAMIŞDIR NƏ DEMƏKDİR? --	46
“QURAN”DAKI “ALLAH” TƏRİFİ -----	48
“ALLAH” TANRI DEYİLDİR -----	54
NƏFSƏ ZÜLM NƏDİR?-----	58
“ALLAH” ADI VƏ “NÖQTƏ” -----	62
SONSUZ-HÜDUDSUZ TƏKDƏ “ÇOXLUQ” HARADAN MEYDANA GƏLDİ? -----	66
BEYİNİN FUNKSİYALARI HAQQINDA -----	74
QİSMƏT MÖVZUSUNDA MƏLUMATLAR-----	82
“XƏYAL” NƏDİR -----	110
HƏYAT SİSTEMİ -----	118
“ÖLÜM” NƏDİR? ÖLÜMÜN İÇ ÜZÜ-----	128

“İBADƏT” İNSANIN ÖZÜ ÜÇÜNDÜR -----	142
NƏ ÜÇÜN ZİKR -----	148
ŞƏRTLƏNMƏLƏR “PƏRDƏSİ” -----	152
AYNASI İŞDİR İNSANIN SÖZƏ BAXILMAZ-----	158
VƏHDƏTİ-”VÜCUD” YOXSA VƏHDƏTİ-”ŞÜHUD”? -----	166

TƏQDİM

Bu kitabımızın adı “Hz. MƏHƏMMƏDİN açıqladığı AL-LAH” qoyuldu!..

6

Bəlkə də, bir çoxunuz üçün təəccübləndirici addır!..

Nə üçün, yalnız “ALLAH” deyil, “Hz. MƏHƏMMƏDİN açıqladığı “ALLAH”?..

Bu kitabda biz, imkanımız qədər, dilimizin döndüyü qədər, “ALLAH”ın “tanrı” olmadığını, müxtəlif səhv məlumatlara və şərtlənmələrə əsaslanan xəyalımızdakı “tanrı”ların əsla, Həzrəti Məhəmməd Mustafa Əleyhissəlamın təbliğ etdiyi “ALLAH” ilə uyğun gəlmədiyini izah etməyə çalışacağıq...

Ən ibtidaisindən inkişaf edəninə qədər, demək olar ki, hər kəsin düşüncəsində bir “tanrı” vardır...

Ona qəzəblənir, Onu sevir, Onu mühakimə edir, vaxtaşırı gördüyü səhv (!) işlərinə görə Onu ittiham edir, adətən Onu yuxarıda ulduzda və ya boşluqda oturan bir topuş baba və ya cəlallı bir sultan kimi təxəyyül edirik!..

Bir az daha geniş düşünənlər isə, bu təxəyyülümüzdəki “tanrı”nın ola bilməyəcəyini söyləyir və “biz Tanrıya inan-

mırıq” deyirlər ki, ateist – Tanrıtanımaz kimi adlandırılırlar.

Halbuki, nə Tanrıtanımazların (ateistəm deyənlərin), nə də xəyalında eşitdiklərinə, şərtlənmələrinə görə bir TAN-RI təsəvvür edənlərin “Hz. MƏHƏMMƏDİN açıqladığı ALLAH”dan heç xəbərləri yoxdur!.

Hz. MƏHƏMMƏDİN açıqladığı “ALLAH” nə deməkdir?..

Bax, bu kitabı, bunu başa sala bilmək üçün qələmə aldım!.

7 Hz. Məhəmməd Əleyhissəlamın bizə varlığını xəbər verdiyi tərifi, anlatmağa, dərk etdirməyə çalışdığı “ALLAH Adı ilə İşarə Edilən”i başa düşə bildiyimiz ölçüdə sizə aşağıdakı səhifələrdə izah etməyə çalışacağım...

Çıxış nöqtəmiz, Qurani-Kərimdəki “İXLAS” surəsidir!..

Bu, hamımızın “Qul Hu vALLAHu ƏHƏD” deyər bildiyi, amma dərininə mənasının çoxluqla fərqiində olmadığı surədir...

“Quranın üçdə birinə bərabər” olaraq bildirilən surədir...

Cahil bilməyən, səfeh bilmədiyini bilməyən, axmaq da anlama bilmədiyini anlama bilməyəndir!..

Qurani-kərimdə “AĞILA” son dərəcə böyük əhəmiyyət verilmiş və ağıl sahiblərinə xitab edilmişdir...

Ağlını istifadə edə bilməyənlər çox qınanmış, insanların ağlını istifadə edərək həqiqətləri görmələri tələb edilmişdir.

Ağlını istifadə edə bilməyən, düşünə bilmək istedadı olmayan, buna baxmayaraq özünü ziyalı hesab edən bəzi oxuyub yazmağı öyrənmiş insanlar əsl beyin səviyyələrini

ortaya qoyan yazılarla QURAN TANRISININ ibtidailiyini vurğulayaraq ateistliklərinə əsas tapmağa çalışırlar!.

Əgər bir az sözə qulaq asmaqları varsa, əlbəttə mövzunu dərininə araşdırma zərurətini hiss edəcəklər...

Bunu etməyərək səhv məlumatlar üzərində qurduqları xəyali inkarlarına davam edərlərsə, əlbəttə ki, bunun nəticələrinə də qatlanmaq məcburiyyətində qalacaqlar.

“Sitayış edilən tanrıların” var olmadığını, ancaq “AL-LAH”dan söz edilə biləcəyini vurğulayaraq din mövzusunə giren Həzrəti Məhəmmədin nəyi başa salmaq istədiyi təəssüf ki, müasir dövrdə demək olar ki, heç anlaşıla bilməmişdir!..

8

Qərb dünyası, “ALLAH Adı ilə İşarə Edilən”i daha əvvəl duyduqları TANRININ daha bir böyüyü kimi anlayaraq tamamilə əks tərəfdən mövzuya yaxınlaşır və buna görə də əsl hədəfdən çox uzaqlaşırırlar!.

İslam aləmi isə ümumi cizgiləri ilə, üzülərək ifadə etmək məcburiyyətindəyəm ki, Hz. MƏHƏMMƏDİN açıqladığı “ALLAH”ı fərqləndirməyib, adətən bir GÖY TANRISINA iman edir!

İşin şəkli tərəfinə aid saysız-hesabsız və hüdudsuz mübahisələr sonsuz olaraq uzanıb gedərkən Dinin tamamilə kökü olan “ALLAH”a iman və Aməntüdə bildirilən məqamlara iman mövzusu heç ələ alınmır, buna görə də saysız-hesabsız səhvlər doğruymuşcasına qəbul edilib, təməl sayılaraq üzərində binalar qurulur.

İslam Dininin təməlini “ALLAH” olqusu meydana gətirir!.

“Sitayış ediləcək TANRI yoxdur, yalnız ALLAH vardır!..”

Bax, bu ifadədən bu mənə də çıxır:

“ALLAH TANRI deyildir!..”

Elə isə “ALLAH” nədir?..

Həzrəti Məhəmməd Əleyhissəlam, vəhy olan Qurani-Kərim ilə “ALLAH nədir?” sualının cavabını açıqlayaraq, insanların TANRIYA sitayiş etməməsini istəmiş, onları xəyali TANRILARDAN boş yerə mədət ummağa görə, gələcəklərini təhlükəyə atmamaları üçün xəbərdar etmişdir.

Qurani-Kərimi bizə təbliğ edən Hz. MƏHƏMMƏD TANRININ var olmadığını, yalnız “ALLAH”ın mövcud olduğunu, həyatda bir sistemin varlığını və bu sistem içində lazımı işləri görməyən öz hərəkətləri nəticəsində çox böyük əzab çəkəcəyini başa salmışdır.

9 Elə isə, bizim üçün əhəmiyyətli olan, əgər ölümdən sonrakı həyatı fərqləndirək, “ALLAH”ı tanımağa çalışmaq və ölümdən sonrakı həyata nə olduğunu anlayaraq hazırlanmaqdır...

Əgər bu yolda bir iş görməyib, yalnız dünyada qoyub gedəcəyimiz şeylərə görə ömrümüzü xərcləsək, bilək ki, keçmiş əsla düzəldə bilməyəcəyik.

Bunu qısa olaraq belə qeyd etdikdən sonra, indi gələk Hz. MƏHƏMMƏDİN açıqladığı “ALLAH”a...

Baxaq, Həzrəti MƏHƏMMƏD Əleyhissəlam bizə “ALLAH”ı necə tərif edir...

1

TANRIDAN ALLAHA

10

Insanoğlu, əsrlərlə qarşılaşdığı bir çox hadisənin öhdəsindən gələ bilməməyin bacarıqsızlığı ilə, bir yerlərə, bir şeylərə sığınma, bir şeylərdən mədət umma duyğusu içində aqlının çata bildiyi qədər müxtəlif şeylərə sitayiş etmək hissi duymuşdur.

Bu sitayiş etmə, mədət istəmə, uğur istəmə kimi duyğular da təbii olaraq insanı müxtəlif tanrı anlayışlarına yönəlməyə və onlardan arzuları istiqamətində bəzi şeylər ümid etməyə aparmışdır.

Bu yönəlmə içindəki insan özündə güc vəhm etdiyi, arzuladıqlarını verə biləcəyini sandığı müxtəlif şeyləri artıq bir tanrı olaraq görməyə başlamış və beləcə də tanrılara sitayiş dövrünə qədəm qoyulmuşdur.

Sitayiş ediləcək tanrıları **əvvəlcə yer üzündən seçən insanoğlu, bu anlayış içində, gah mədənlərə, gah bitkilərə, gah da heyvanlara sitayiş etmə yoluna getmişdir...**

Daha sonrakı mərhələdə, yer üzündəkilərin də bir tanrı deyil, özü kimi ölümlü olduğunu fərq edincə, Nəbi və Rə-

sullar tərəfindən yer üzündə yaşayan bu varlıqların tanrı ola bilməyəcəyi onlara dərk etdirilincə, artıq bu tanrılarına sitayişlərdən əl çəkmişlər... Ancaq bu dəfə də **səmədə olan, tanrı** qəbul etdikləri varlıqlara yönəlmişlər və **müxtəlif ulduzlara sitayiş etməyə** başlamışlar...

Insanoğlu nəyin öhdəsindən gələ, sirrini açmağa bilməyibse, o, insan üçün bir naməlum güc kimi qalmış və onda bir **“tanrılıq”** anlayışı qəbul edilmişdir...

Halbuki, **yerdə və ya səmədə bir tanrı** fikri müasir elmi siqnallara tamamilə əks olan varsaymadan başqa bir şey deyildir... Belə ki, bu elmi həqiqətə əks olan varsayma Qurani-Kərim tərəfindən də kəlmeyi-tövhidlə, “tanrı yoxdur” ifadəsi ilə rədd edilir...

11

Əsrlərlə əvvəllər oda və ulduzlara sitayiş edərək, **“tanrı”** məfhumu ilə özünü qozaya həbs edən insanoğlu daha sonrakı dövrlərdə də yetişdikləri mühitlərin şərtləndirmələri ilə, təfəkkürdən uzaq bir şəkildə həyat sürmələrinin bahasını **“tanrılarına” kölə olmaq** və bununla özlərini rahatlandırmaqla ödəmişlər... Əlbəttə ki, qozalarını gündən-günə daha da qalınlaşdırmaq və içindən çıxılmaz hala gətirməklə!...

Həzrəti **Məhəmməd** Əleyhissəlam, Məkkədə özünün **“ALLAH RƏSULU”** olduğunu açıqladığı zaman, təkcə **KƏBƏDƏ** 360 ədəd tanrını simvollaşdıran, 360 ədəd BÜT vardı!.. İnsanlar hər biri ayrı bir vəzifə yerinə yetirən 360 tanrını simvollaşdıran bu 360 bütə sitayiş edərək onları təmin etmə yolunda idilər...

Düşünə bilmirdilər, **yerdə və ya səmədə bir tanrı ola bilməyəcəyini**... Çünki, hələ Kainatın əsl formaları haqqında bir fikirləri yox idi!...

Yer üzündə və ya səmada bir ulduzda oturub, dünyanı və dünya üzərindəki insanları idarə edən, onların işlərinə gah qarışıb, gah da onları öz hallarına buraxıb imtahan edən, yuxarıdan insanların davranışlarına baxıb, onları tanımağa çalışan və nəhayət xoşuna gələn işlər görənləri cənnətinə, əmrlərinə uymayanları da cəhənnəminə yollayacaq bir tanrı!..

Bax, bu vəhm içindəki insanoğlunun o yer üzündəki və ya **səmadaki tanrısına yarınmaq**, onun gözüne girmək üçün, etmədiyi ağılsızlıqlar qalmırdı...

Hətta Həzrəti **Ömər**in ifadəsi ilə, qurabiyədən tanrıların simvollarını bildirən bütü düzəldir, əvvəlcə onun qarşısına keçib sitayiş edir, sonra da oturub iştahla o tanrını təmsil edən bütü yeyirdilər.... Hətta vəhm etdiyi, var sandığı tanrıya yarınmaq üçün səkkiz yaşlı qızını diri-diri qəbirə qoyub üzərinə torpaq ataraq onu ölümə məhkum edirdilər!..

12

TANRI-İLAH sitayiş edilən varlıq mənasına gəlir.. Öyülən, ucaldılan, böyüdülmə və bütün bunların qarşılığında da insana istək və arzuları istiqamətində bəxşiş verəcəyi umulan varlıqdır, **TANRI!**..

O tanrı, sənə bir sıra əmrlər verəcək və sən onun əmrlərinə uyaraq onun ürəyini alacaqsan ki, səni cənnətinə daxil etsin, sənə saysız-hesabsız dünya gözəllikləri bağışlasın və ya öz azad ağılın, azad iradə ilə ona qarşı gəlməklə onun düşmənliliyini qazanacaqsan və o da buna görə, səndən intiqam alıb, səni cürbəcür əzablara düşürəcək!..

Bax, insanlar bu səhv, batıl və ibtidai düşüncə və inanc içində tanrılara sitayiş edərkən, **Həzrəti Məhəmməd** Əleyhissəlam, **“ALLAH RƏSULU”** olduğunu, aldığı

vəhyə açıqlayıb, artıq **insanların tanrıya sitayiş etməməsi** üçün əlindən gələn səyi göstərməyə başladı..

“TANRI YOXDUR YALNIZ ALLAH VARDIR” məsajı ilə insanlara həqiqəti başa salmağa başlayan Həzrəti Məhəmmədin vurğuladığı bu həqiqət, **KƏLMEYİ-TÖVHİD** şəklində formulə edilmişdi...

Nə idi, **KƏLMEYİ-TÖVHİDİN** mənası....

* * *

2

“KƏLMEYİ-TÖVHİD” NƏ DEMƏKDİR?

14

İslam dininin təməlini “**LA İLAHƏ İLLƏLLAH**” sözünün mənası təşkil edir.

“**La ilahə illəllah**” nə deməkdir?

Bu söz bəsit olaraq ələ alınarsa:

“**TANRI yoxdur, yalnız ALLAH vardır**” mənasında dəyərləndirilir...

Əgər, sözlərin mənası üzərində dursaq...

“**La ilahə**”də “**La**” yoxdur, “**ilahə**” TANRI deməkdir, yəni sitayiş ediləcək tanrı yoxdur, deməkdir.

İndi burada bu məqama diqqət edək...

Kəlmeyi-tövhid, “**La ilahə**” ilə başlayır... Və başlanğıcda, qəti bir hökm vurğulanır: “**Yoxdur sitayiş ediləcək varlıq!**”, “**la ilahə**”!..

Arxasınca bir açıqlama gəlir... “**İlla**” = “**yalnız**”, “**AL-LAH**” vardır!...

“İLLA ALLAH” yəni **“yalnız ALLAH”!**...

Burada xüsusilə vurğulamağımız zəruri olan son dərəcə əhəmiyyətli bir məqam vardır..

Dinə təfəkkürdən uzaq, əzbərçiliklə yaxınlaşan - etiketi nə olursa-olsun - bəzi insanların içinə düşdüyü son dərəcə əhəmiyyətli bir yanılma vardır..

“La ilahə illALLAH” xəbərdarlığını hamının başa düşdüyü ərəb dili qanunları ilə şərh etməklə çox böyük bir xətaya düşürlər...

Belə ki...

15

“La rəculun illa Əli” deyildi zaman, bu ifadə dilimizə **“Əlidən başqa ər insan yoxdur”** ya da **“Əli kimi ər insan yoxdur”** və ya **“Ər insan olaraq Əli kimisi yoxdur”** tərzində tərcümə oluna bilər..

Halbuki **“İLLA”** sözü **“ALLAH”** sözü ilə yan-yana istifadə olunduğu zaman bu əsla **“ALLAH kimi bir tanrı yoxdur”** şəklində anlaşıla bilməz... Yəni, **“başqa bir tanrı-ilah vardır, amma o, ALLAH kimi deyildir”** şəklində izah edilə bilməz...

Bundan başqa bir də bu məqamı yaxşı başa düşmək lazımdır:

“KANE”, yəni “İDi” şəkilçisi necə **“ALLAH”** adının işarə etdiyi məna yanında, ümumi istifadə mənasını itirir və ümumi zaman anlayışına çevrilirsə, eyni şəkildə **“İLLA”** sözü də **“allah”** adı ilə yan-yana gələrkən, ümumi istifadə sahəsi xaricinə daşıb, **“YALNIZ”** anlayışıyla başa düşülür...

Əvvəlcə **“KANE”** sözünə bir misal göstərək...

“KanALLAHu qafurur rahima” deyildi zaman, bunu necə **“ALLAH QAFUR və**

RƏHİM İDİ” deyə tərcümə edə bilməsək, **“ALLAH”** adının işarə etdiyi xüsusiyyətlər, keçmiş zamanla qeydlənməkdən bəridirsə...

Eyni şəkildə **“İLLA ALLAH”** deyildiyi zaman da, bu əsla **“başqa”** və ya **“kimi”** mənalarına gəlməyib, **“yalnız”** mənası ilə dərk edilməsi vacibdir!

Çünki **“ALLAH”** adının bizə işarə etdiyi varlığın xüsusiyyətləri, öz xaricində bir mövcud qəbul etmədiyi kimi, hələ **Varlıqla yanaşı başqa bir vücut** sahibindən danışmağı heç cür qəbul etməz!...

Bax buna görə də, həm **“İLLA”**, həm **“KANE”** və həm də bu cür zaman və bədən ifadə edən anlayışları **“ALLAH”** adı ilə yan-yanə görəndə, ümumi istifadədə anladığımız mənada deyil, **“ALLAH”** adının işarə etdiyi anlayışa uyğun bir mənada başa düşmək məcburiyyətindəyik....

Bunu etmədiyimiz təqdirdə, ortaya çıxan anlayış, fəvqülmüzdə və hətta Kainatın fəvqündə bir **TANRI, yəni İLAH** anlayışı olacaqdır..

Bax bu həqiqəti göz önünə alaraq, bu məqamı incə bir diqqətlə qavramağa çalışsaq, fərq edərək ki...

“Sitayiş ediləcək tanrı yoxdur, yalnız ALLAH vardır”..

Birinci mənə kimi, bu cümlədən aydın olan həqiqət budur:

“Sitayiş ediləcək tanrı yoxdur”... Bəli, burada qəti olaraq sitayiş ediləcək başqa bir tanrı olmadığını vurğuladıqdan sonra, **“İLLA ALLAH”** deyir...

“İLLA”, yuxarıda açıqlamağa çalışdığımız kimi, **“ancaq”** mənasında başa düşülə biləcəyi kimi, buradakı istifadə şəklində göründüyü kimi **“YALNIZ”** mənasında da istifadə olunur..

Bəli, **“İLLA”**, **“ALLAH”** sözü ilə bir yerdə istifadə olunduğu zaman qəti olaraq **“YALNIZ”** mənasında qəbul edilmək məcburiyyətindədir, çünki **“ALLAH”dan** başqa vücut sahibi yoxdur ki, **“ALLAH”** onunla müqayisə olunsun və ya o şeylə bir tərəziyə qoyularaq ona nisbətə tərif edilsin!... Bu məqamı da geniş şəkildə **“Hz. MƏHƏM-MƏD NƏYİ OXUDU”** adlı kitabımızda açıqlamağa çalışdıq...

17 Buna görə də, **“İLLA”** sözü **“ALLAH”** adı ilə yan-yanı istifadə olunduğu zaman bunu daim **“YALNIZ”** sözü ilə tərcümə etmək məcburiyyətindəyik.

Belə ki, bu məna ingilis dilinə tərcümə edilərkən:

“There is no god BUT ALLAH”

şəklində deyil:

“There is no god ONLY ALLAH”

şəklində tərcümə edilməlidir...

Beləcə, **İslam Dininin** gətirdiyi **VƏHDƏT-TƏKLİK** inanc və ya düşüncə sistemi fərqləndirilsin.

Bəli, yalnız **“ALLAH”** vardır ki, **“O ALLAH, sitayiş ediləcək bir tanrı deyildir”**, mənası mövcuddur bu açıqlamada... Çünki, əvvəldə qəti olaraq **“LA İLAHƏ”**, yəni **“sitayiş ediləcək TANRI yoxdur”** hökmü verilir!..

Elə isə **“ALLAH** Adı ilə İşarə Edilən, insanın xaricində, üzərində və hətta bu gördüyümüz varlıqların xaricində və üzərində sitayiş ediləcək bir **TANRI** deyildir!..

Bu təqdirdə **“sitayiş etmə”** nədir, **“qulluq”** nədir?..

“Sitayiş etmə” və **“qulluq”**...

Burada əvvəlcə üzərində durduğumuz lazım olan mövzu **“sitayiş etmə”** nədir, **“qulluq”** nədir və bu sözlərin mənası nədir?..

“SİTAYİŞ ETMƏ” sözü bir **“tanrıya”** aludə olaraq istifadə olunur. Sitayiş olunan və sitayiş edən cütlüyünün mövcudiyyətinə bağlı olaraq **“sitayiş etmə”** hadisəsi əsas mövzu olur.

“Sən” varsan... **“Sən”in** bir **“tanrın”** vardır... Sən bu tanrıya sitayiş edirsən!... Yəni, **“sitayiş etmə”** deyilən hadisə, iki ayrı varlıq arasında qüvvədə olan bir davranış növüdür... Tanrıya, göydəki və ya yerdəki hər hansı bir tanrıya inanan insanın, bu mənada ortaya qoyduğu müxtəlif davranışlara verilən addır, **“sitayiş etmə”**... **“Sən”in** onun üçün etdiyin hərəkətlərdir!...

18

“QULLUQ” sözünün mənasına gəlincə:

Fərdin, var olma qayəsinə və proqramına görə, davranış ortaya qoymasının adıdır, **“qulluq”** ...

Belə ki, **Zariyat** surəsinin 58-ci ayəsində bu həqiqət belə vurğulanır:

“MƏN CİNLƏRİ DƏ, İNSANLARI DA YALNIZ MƏNƏ QULLUQ ETMƏLƏRİ ÜÇÜN YARATDIM”...

Əlbəttə ki, ALLAH adı ilə anılanın bu qayə ilə yaratdığı varlıqların var olma qayələri xaricinə daşmaları əsla mümkün deyildir..

Bundan başqa, burada bu ayə ilə işarə edilən mənəni da xatırlamalıyıq:

“GƏZƏN HEÇ BİR MƏXLUQ XARİC OLMAMAQ ÜZRƏ HAMISINI ALNINDA ÇƏKİB GƏZDİRƏN ODUR!..”
(HUD/56).

Belə ki, **Fatihə** surəsindəki **“Sənə qulluq edirik”**in mənası **“Sənin bizi var etmə qayənə və proqlamına görə nə lazımdırsa onu yerinə yetirməklə vəzifəmizi görürük”**... deməkdir, bu mənada..

Bundan başqa,

“QUL, QULLUN YAMƏLU ALA SAQİLƏTİH”

deyilir ayeyi-kərimədə. Yəni,

“DE Kİ, PROQRAMLARI İSTİQAMƏTİNDƏ HƏRƏKƏTLƏR EDƏRLƏR” (17/84).

FATIRIN öz istədiyi mənalara uyğun surətləri və bu surətlərin fərdlərini var etmə qayəsinə uyğun olaraq formaya salması ilə, fitrətlərinə görə onların da bu hərəkətləri etmələri **“qulluq”larıdır**.

Köklü **taat və masiyyət** fərqi olmadan bütün fərdlərin davranışları **“qulluqları”dır**...

“Qulluğun” növünə isə **“taat”** və ya **“masiyyət”** adları verilir ki, yuxarıda izah etdiyimiz kimi hamısı da əsasən **“qulluq”dur**...

“GÖYLƏRDƏ VƏ ARZDA ONU TƏSBİH ETMƏYƏN HEÇ BİR ŞEY YOXDUR, AMMA SİZ, ONLARIN TƏSBİHLƏRİNİ ANLAYA BİLMƏZSİNİZ” (17/44)

ayəsi varlıqdakıların hamısının bəhs edilən formada **“qulluqlarını”** yerinə yetirdiklərini ifadə edir...

Başqa bir ifadə ilə, fərdin öz-özünü və orijinalını tanıma işlərinin, fəaliyyətlərinin adıdır **“taat”** olan qulluq!... Öz-özündəki xəzinədən məhrum qalmağa və peşmanlıqlara

uyğun olan fəaliyyətlərin adıdır, **“masiyyət”** olan qulluq!..

Nəticə...

“Qulluq”, var olma qayəsinə uyğun davranışları etməkdir... **“Sitayış etmə”** isə, bir fərdin var sandığı bir **“tanrıya”** müstəqil iradəsi ilə istədiyi formada yönələrək zamanın müəyyən bir bölməsində prestij etməsi və ondan bir şeylər ummasıdır.

Nəticə... **“TANRI”ya SİTAYİŞ EDİLİR, “ALLAH”a QULLUQ EDİLİR!..**

Elə isə... **“ALLAH”a “qulluq”** nə üçün və necə edilir?..

Bunu başa düşə bilmək üçün əvvəlcə **“ALLAH”ın “ƏHƏD”** olmasının mənasını qavramaq gərəkdir!.

“ALLAH”ın “ƏHƏD” olmasını, əgər yaxşıca dərk etsək, görərik ki — bəsirətlə — bir **ALLAH**, bir də kainat kimi iki ayrı quruluş mövcud deyildir!..

Yəni bir **“ALLAH”** var, bir də aləmlər mövcuddur, deyil!..

Başqa bir deyilişlə, bir içində yaşadığımız aləmlər, kainat mövcuddur, bir də bunların üzərində, bunlardan ayrı, bunların xaricində bir **“tanrı mövcuddur”** anlayışı, tamamilə batildir!.

Həzrəti **MƏHƏMMƏDİN** açıqladığı
“ALLAH” bir **TANRI** deyildir!

Həzrəti **MƏHƏMMƏDİN** açıqladığı
“ALLAH”, ƏHƏDDİR!...

Həzrəti **MƏHƏMMƏDİN** açıqladığı **“ALLAH”** sonsuz mənalara sahib olub, hər an bunları seyr halındadır!..

Bu **“SEYR”**in məhəlləsi də **“əsma”** aləmidir!..

ZATI etibarilə **Vahid-ul ƏHƏDDİR...**

Sifətləri etibarilə **HƏYY, ALİM, MÜRİD, QADİR, SƏMİ, BASİR, KƏLİMDİR,**

Özündə olan xüsusiyyətləri etibarilə, saysız-hesabsız mənalara sahibdir ki, bunların bir qismi yenə Həzrəti **Məhəmməd** tərəfindən **“əsma-ul hüsna”**da açıqlanmışdır..

“Əfal aləmi” deyilən hərəkətlər aləmi isə.. Buna, bütün varlıqları ilə, o varlıqların qəbul edə bildiyi Kainat da deyilə bilər...

Əfal aləmi deyilən hərəkətlər aləmi, yəni mələklərin, cinlərin və insanların da içində yer aldığı kainat isə bu varlıqların qəbul etmə vasitələrinə, duyğularına görə mövcud olub, **ALLAHIN “ELMİN”**də isə, **ALLAHIN “YANINDA”** mövcud **“ELMİ SURƏTLƏR”**dir..

Ya da başqa bir ifadə tərzilə, var olan hər şey, həqiqətdə **“ELMİ SURƏTLƏR”**dir..... **“Ki bunlar əsla vücuda qoxusu almamışdır”...**

Qısaca, yaşadığımız kainata aid olaraq məlum olan hər şey, əslində vücuda, varlıq sahibi olmayıb, yalnız və yalnız **“ALLAHIN ELMİNDƏ”** mövcud, bəsit anlayışımıza daxil olmuş ifadəsi ilə **“xəyal olan”** varlıqlardır!..

İNSAN, hansı dövrdə yaşayırsa-yəşəsin, beş duyğu üzvü ilə qəbul etdiyi siqnalara əsaslanaraq, hansı elmə sahib olursa-olsun, varlığın **ORİJİNALINI - HƏQİQƏTİNİ** əsla hiss edə bilməz!..

Beş duyğu elmi, sizi makrokosmosda və ya mikrokosmosda saysız-hesabsız planetə və formal Kainatlara sürükləyər!.. Ulduzlardan qalaktikalara, qalaktikalardan qara dəliklərə, qara dəliklərdən ağ dəliklərə, ağ dəliklərdən yeni kainatlara sürüklənər və bu **CİNNİ-BAŞQA PLANETDƏN GƏLƏN TİPLİ** fikirlər içində, elə **O TƏRƏFLƏRDƏ BİR TANRI** yanılməsi içində yaşayaraq gədersiniz!.

“RUH İNSAN CİN” adlı kitabımızda, müasir insanının **“BAŞQA PLANETDƏN GƏLƏN VARLIQ”** hesab etdiyi, əski dildəki ifadəsi ilə **“CİN”** deyilən varlıqların, insanları aldatma və həqiqətdən azdırma yollarını başa salarkən, bunlardan birinin də müxtəlif **“Dindən”** və ya **“Haqdan”** təsvirlərlə, fikirlərlə, insanı **“ALLAH”dan** məhrum etdiklərinə toxunmuşduq... Bilvəsilə, burada da eyni məqama mövzumuz baxımından toxunmaq istəyirəm...

22

“BAŞQA PLANETDƏN GƏLƏN” hesab edilən bu varlıqlar və ya İslamdakı adı ilə **“CİNLƏR”** bu iki mövzuda qətiyyəni yetərsizdirlər və əlaqədə olduqları insanları da bu iki mövzudan daim uzaq tutmağa çalışırlar... Ki, bu iki mövzu **“ALLAHIN ƏHƏD”** olması və **“QİSMƏT”** mövzularıdır!.

Onsuz da, **“QİSMƏT”** hadisəsi, **“ALLAHIN ƏHƏD”** olmasının təbii bir nəticəsidir!..

İslamın “Tövhid” inancı, yeni, Həzrəti **Məhəmmədin** açıqladığı inanc sistemi, **SİTAYİŞ EDİLƏCƏK TANRI OLMADIĞI, ALLAHIN ƏHƏD** olduğu və dolayısı ilə bir **TANRININ mövcud olmadığı** insanların, bütün həyatları boyunca özlərindən meydana gələcək hərəkətlərin nəticələrinə qatlanacağına əsaslanır!..

Belə ki, **Qurani-Kərimin** müxtəlif ayələrində həmişə insanın bilhərəkət öz işlərinin, etdiklərinin qarşılığını alacağı belə vurğulanır:

“İnsan üçün öz işlərinin əvəzi xaricində heç bir şey yoxdur!” (53/39)

“Etdiklərinizdən başqa bir şeyə görə əvəz görə bilməzsiniz” (37/39).

“Etdiklərinizin əvəzinə (nəticəsinə) yetişəcəksiniz” (36/54).

“Hər kəs üçün etdiklərinə görə dərəcələr vardır. Bu da özlərinə haqsızlıq edilməyərək, işlərinin əvəzini almaları üçündür” (46/19).

“Siz çox böyük izzətlərə və əzabla dadacaqsınız, ancaq bu, etdiklərinizin nəticəsi kimi başınıza gələcəkdir!” (37/39)

Yuxarıdakı ayələrdə də göründüyü kimi, insan dünyada gördüyü işlərinin əvəzini görəcəyinə görə, ilk olaraq təcili etməsi lazım olan şey ölümdən sonrakı həyatın nə olduğunu araşdırmaq və **“ALLAH”ın** nə olduğunu dərk etməkdir... Çünki **“DİN”** mövzusunun təməl daşı **“ALLAH”** anlayışdır.

Əvvəlcə və qəti olaraq bunu bildirək ki, kim **“ALLAH”** adının mənasını başa düşməyibsə, mövcudatın quruluşunu öz dəyəri ilə bilməsinə əsla imkan yoxdur...

Əsasən, kainatın və insanın quruluşunu da ancaq, **“ALLAH”ın** nə olduğunu başa düşə bildikdən sonra qavramaq vəziyyətindəyik. Əks halda, lokalizə dəyərləndirmələrlə qane olmaq məcburiyyətində qalacaq və mövzunun kökündən məhrum olacağıq!.

Elə isə, bu həqiqəti fərq edərək, indi, “**İXLAS**” Surəsində “**ALLAH**”ı başa salan və hamısı da adətən bir-bir şifrələnən sözlər üzərində duraq, anlayışımız ölçüsündə..

* * *

◆ ALLAH

3

“İXLAS” SURƏSİNİN AÇIQLAMASI

26

Həzrəti **Məhəmməd** Əleyhissəlama “**ALLAH nədir?**” deyə sual verənlərə cavab “**ALLAH**” tərəfindən verilir Qurani-Kərimdə, “**İXLAS**” Surəsində:

“De ki, O ALLAH ƏHƏDDİR,

ALLAH SƏMƏDDİR,

LƏM YƏLİD və LƏM YULƏDDİR və

LƏM YƏKUN LƏHU KUFUVAN ƏHƏDDİR!”

“Hz. **MƏHƏMMƏDİN** **açıqladığı** **ALLAH**”ın nə olduğunu açıqlayan bu surədə əvvəlcə, sözlərin geniş mənası üzərində duraq... Sonra da bu mənalardan verdiyi nəticələr üzərində düşünməyə başlayaq...

“ALLAH ƏHƏD”dir... Yeni hədsiz, sonsuz, parçalara və zərrələrə bölünməsindən söhbət getməyən **TƏKDİR...**

İndi bu ifadəni başa düşməyə çalışaq...

Bu dünya üzərində normal şərtlərdə yaşayan hər insan, qəbul etdiyi mövcudatı beş duyğu üzvü ilə dəyərləndirir. Buna görə də bütün insanlar arasında ölçü daşı beş duy-

ğudur!.. Bunun nəticəsi kimi en-boy-dərinlik ölçüləri ilə qəbul etdiyimiz bir Kainatda yaşadığımızı düşünürük...

Buna görə də ümumilikdə, başımızdakı **“tanrı”** hər nə qədər “hər yerdə mövcud” isə də, hərəkətiyatta, müəyyən ölçüləri və məkanı olan bir **“tanrı”dır!**

Halbuki...

Bizə tərif edilən **“ALLAH”** bölünməsi, parçalanması, xırdalara ayrılması mümkün olmayan, **“BİKÜLLİ şeyin MÜHİT”** yəni, **“şeyin özü olaraq şeyi əhatə edən”**, sonsuz, hüdudsuzdur!..

Burada çox əhəmiyyətli bir məqamı da açıqlamaq istəyirəm..

27

Əsasən bu mövzunu da daha geniş ölçüləri ilə **“Hz. MƏHƏMMƏD NƏYİ OXUDU”** adlı kitabımızda izah etdiyimiz üçün, burada qısaca olaraq vurğulamaq istəyirəm..

Türkiyədəki ən mükəmməl təfsir olan Diyanətin nəşr etdiyi, **Elmalılı Həmdi Yazırın** hazırladığı **“HAQQ DİNİ QURAN DİLİ”** adlı 9 cildlik əsərin I cild 42-ci və 43-cü səhifələrində **“B”** hərfinin mənası ilə əlaqədar olaraq qısa bu məlumat vardır:

“Əazimi-müfəssirin deyirlər ki, “BA”nın buradakı mənanı bağlaması, ya MÜLASİBƏT və MÜSAHİBƏT, ya da yardım istəmədir...

Bu mənaya görə (“B” ilə başlayan) bismillahın mənası “ALLAHİ rəhmanı rəhim adına” demək olur ki, bu da “B”də MÜLABƏSƏ mənası ilə əlaqəlidir.. Bunun hasilı, bir niyabət etirafıdır.

Bir işə başlayarkən, “filan adına” demək, “mən bunu ona izafətən, ona xilafətən, onu təmsilən, ONUN BİR ALƏTİ kimi edirəm, bu iş həqiqətdə mənim və ya

başqasının deyil, ancaq onundur” deməkdir.. Bu da vəhdəti-vücud mülahizəsi ilə əlaqəli bir fəna-fillah halıdır”.

Bu mövzuda son dövr çələbilərindən dəyərli mütəsəvvif Əhməd Avni Konuk da “Füsus şərh”ində (Mərmərə Universiteti İlahiyyat Fakültəsi nəşrləri, II cild, səhifə 191), “**B**” hərfi ilə əlaqədar olaraq qısaca belə deyir:

“Bİ İBADİHİDƏKİ “Ba” mülabəsə üçündür... Deməli, ALLAH Zül-cəlal ibadının kisveyi-təəyyününə bürünüb zahir olmuşdur”!..

“**B**” hərfinin sirrini açıqlayan bu mənanı qavraya bildiksə əgər...

İndi bu tərifi yaxşı düşünek!..

Parçalara, zərrələrə bölünüb parçalanması mümkün olmayan “**ƏHƏD**”, ya sonlu hüdudlu bir Birdir ki, bu təqdirdə Kainatın hər hansı bir yerində oturub (!), ya da sonsuz, hüdudsuz, parçalara ayrılmaz **TƏKDİR** ki, bu təqdirdə də ancaq və yalnız, təkrar edirəm, ancaq və yalnız “**ÖZÜ**” mövcuddur!.

“**ƏHƏD**” olan “**ALLAH**” adı ilə işarə edilən xaricində hər hansı bir varlığın mövcudiyyətini irəli sürmək əvvəlcə ağıl və məntiqə, sonra da izan və insafa sığmaz!.

Düşünek...

Əgər “**ALLAH**” Adı ilə İşarə Ediləndən ayrı, “**ALLAH**”ın xaricində bir varlıq varsa... Bu varlıq ilə “**ALLAH**” arasındakı sərhəd haradadır?... Bu sərhəddi harada çəkəcəksiniz?...

Ya var olan, mövcud, hüdudsuz-sonsuz TƏKDİR, ikinci bir varlıq yoxdur!..

Ya da hüdudlu sonlu, Kainatın içində bir yerdə və ya Kainatın xaricində MƏKANI OLAN bir TANRI mövcuddur (!)..?

Burada dərk edilməsi ən əhəmiyyətli şey **“HÜDUDSUZ-LUQ-SONSUZLUQ”** anlayışıdır...

İndi bu **“hüdudsuzluq-sonsuzluq”** anlayışını en-boy-dərinlik olaraq deyil, **ölçülü olaraq** qavramağa çalışaq.

4

BEŞ DUYĞUDAN MÜSTƏQİL DÜŞÜNƏK

30

Bizə görə, yəni beş duyğulu fərdlərə görə, içində yaşadığımız bir Kainat və makro-mikro saysız-hesabsız aləmlər mövcuddur!.. Ancaq diqqət edək, bütün bunlar həmişə gözlə qəbul etdiyimiz siqnallara görə belədir!.

Halbuki...

Bu içində olduğunuz məkanı alsalar, tavanını açaraq, olduğu kimi 60 milyard dəfə böyütmə imkanı olan elektron mikroskopunun lamına oturtsalar...

Və sonra da siz kecib o mikroskopun üzərindən, az əvvəl içində olduğunuz məkana baxsanız...

Görəsən nə görəcəksiniz?.

Bir milyard dəfə böyütmə ilə biz bir cismi deyil, o cismin atom nüvələrini görürük!... Hələ bu say 60 milyarda çatanda... Gözümüzdə bütün insanlar, əşyalar, stullar, dəftərxanalar və ya otaqdakı digər cisimlər tamamilə itəcək, beynimizin verəcəyi hökm bütünlüklə dəyişəcəkdir!... Və..

Qeyri-ixtiyari ağzımızdan bu sözlər çıxacaqdır... “Aaa, burada heç bir şey yox imiş!.. Bura bax, yalnız atomlardan, onların ətrafında fırlanan elektronlardan başqa bir şey görə bilmirik!.. Bəs hara getdi bu qə-dər insan və əşya!?”

Bu söhbəti edən beyin, bir az əvvəl mikroskopa baxmadan əvvəl, burada insanlar və əşyalar var deyən beynin özüdür!.. Beyin eyni beyindir, dəyişən isə yalnız qəbul etmə ölçüsü və qəbul etmə vasitəsinə gətirilən əlavə tutumdur!

31

Deməli beyin əvvəl, mövcud qəbul etmə vasitəsinə görə müxtəlif və insanların varlığına dair hökm verərkən qəbul etmə vasitəsinin əhatə dairəsi genişləndiyi anda, bu hökmünü dəyişdirərək, burada atomlardan, çəyirdək ətrafında fırlanan saysız-hesabsız elektronlardan başqa bir şey yox şəklində hökm çıxarır!...

Görəsən, biz bu gücləndirilmiş mərcəklər düzümü ilə, yəni elektron mikroskopu ilə yaşamaq, belə doğulub belə ölmək məcburiyyətində olsaydıq... İndi hələ də bu gün varlığını iddia etdiyimiz şeylərin mövcudiyyətini iddia edə biləcəkdikmi?.. Yoxsa, üzərində yaşadığımız dünyanın, kainatın və qəbul etdiyimiz hər şeyin, atomların birləşməsindən meydana gəlmiş tək bir quruluş olduğunu deyəcəkdikmi?..

Əgər beynimiz altmış milyard böyütmə imkanına sahib bir elektron mikroskopu yerinə, 10 trilyon dəfə böyütmə imkanına sahib bir elektron mikroskopu ilə Kainata baxmaq vəziyyətində olsaydı, biz yenə, ayrı ayrı cisimlərin, insanların varlığından danışa biləcəkdikmi?..

Yoxsa, qəbul edəcəyimiz, mövcud, bölünməz, parçalanmaz, davam edən sonsuz, hədudsuz **TƏK** olacaqdımı?..

Əgər başa salmaq istədiyimiz bu məqamı sizə çatdırı bildiksə...

Gəldiyimiz bu məqamda sizə izah etməyə çalışacağım şey budur:

ƏSLİNDƏ mövcud olan Tək bölünməz, parçalanmaz, hüdudsuz-sonsuz olan **TƏKDİR!.. ƏHƏDDİR!..** Misli-bə-rabəri, bənzəri, mikro və ya makro planda özünün xaricində heç bir şey olmayan **“ALLAH ƏHƏD”**dir!.

Ancaq, biz mövcud qəbul etmə vasitələrimizə aludə olaraq, o tək quruluşu, çox parçalardan yaranmış bir bütöv kimi dəyərləndirmə yanılması içindəyik!.. Çünki, beynimiz məhdud qəbul etmə vasitələrinə görə hökm verir!..

32

Halbuki, beyin məhdud qəbul etmə vasitələrinin yeni beş duyğusunun son dərəcə hədudlu dəyərləndirmə imkanı ilə qeydli qalması... Bu hədudlar içində qəbul etdiyi siqnalları yalnız, kainatdakı saysız-hesabsız varlıqlardan bir kəsik və ya bir nümunə qəbul etsə...

Sonra dərin bir təfəkkür ilə, qəbul edə bildiyi nümunələrdən, daha nələrin mövcud ola biləcəyini təsbit edə bilsə... Və sonra, onların quruluş dərinliklərinə doğru, ölçülü bir səyahət edərək, kainata aid köklə qarşılaşsa... Və nəhayət öz “mən”liyinin də o kainata “kök” içində “yox” olmasını fərq edə bilsə..

Bax, bu işin çox əhəmiyyətli tərəfidir..

Mövzunun ikinci əhəmiyyətli tərəfi də buradır..

Həzrəti MƏHƏMMƏDİN açıqladığı **“ALLAH” “ƏHƏD”**, yəni hüdudsuz-sonsuz, zərərələ ayrılmaz olduğuna və bu vəziyyət hər tərəfə və hər **ÖLÇÜYƏ** şamil olduğuna görə, bu təqdirdə Onun varlığı ilə yanaşı, var ola biləcək ikinci bir varlıq, harda, hansı **ÇƏRÇİVƏDƏ** və ya hansı başlanğıc nöqtə-

sində Onun varlığına bir sərhəd çəkərək, özünə yer açma biləcəkdir?!

“ƏHƏD ALLAH” xaricində var qəbul ediləcək ikinci bir varlığın, TANRININ yeri haradır?..

“ALLAH”ın içindəmi, yoxsa xaricindəmi!?

* * *

5

“ALLAH”, MƏRKƏZİ OLMAQDAN BƏRİDİR

34

“**ALLAH**” sonsuz - hüdudsuzdur, dedik..

“**ALLAH**”ın hüdudsuz-sonsuz olması ilə bir MƏRKƏZİ olması da mümkün deyildir!.

Bir şeyin mərkəzi olması üçün, onun hüdudları olması, bu hüdudların künclərinin kəsişdiyi nöqtədə mərkəz qəbul edilməsi lazımdır...

Halbuki, “**ALLAH**”ın sərhəddi yoxdur..

Sərhəddi olmayan şeyin, mərkəzi də olmaz!.. Mərkəzi olmayan şeyin kökü, içi və çölü də olmaz!..

Bizim beş duyğulu həyatımıza və beş duyğudan irəli gələn maddi qəbulumuza görə, bir nəsnənin içi və çölü vardır, kökü vardır, qabığı vardır!. Halbuki, mərkəzi olmayan şeyin kökü və qabığından, içi və xaricindən söhbət gedə bilməz!.

Belə ki, bu mənə **Qurani-Kərimdə** bir ayədə belə vurğulanır:

“HU vəl əvvəlu vəl axiru vəl zahiru vəl batin”.

“O, əvvəl, axır, zahir, batindir”.

Yəni, **Zahir, Batin, Əvvəl və Axır** deyə bildiyin elə **“O”dur!..** Bunlar, həqiqətdə, **tək** eyni şeydir!.. Yəni, **zahir və batin** deyə iki ayrı şey yoxdur, bu ayrılığı sən uydurursan!.

Əvvəl, Axır, Zahir, Batin sözləri ilə işarə etdiyin şey elə **“O”dur!..**

Sən **“O”na**, istər **“Zahir”** de, istər **“Batin”** de, istər **“Axır”** de, istər **“Əvvəl”** de dediyin, işarə etdiyin, tərif etdiyin elə **“O”dur!.**

35 Çünki, **“zahir-batin”** ayrımı sənin beş duyğu üzvündən qaynaqlanırl!.. Beş duyğu ilə qəbul edə bildiyinə **“zahir”** deyirsən, qəbul edə bilmədiyinə **“batın”!..**

Halbuki altı, yeddi, on iki duyğu ilə qəbul etmə vəziyyə-tində olsaydın, sənin üçün zahirlər də dəyişəcəkdi, batin-lər də!.. Və sən, bu gün zahir dediyinə batin, batin dedi-yinə də zahir, deməli olacaqdın.

“ALLAH” adı ilə işarə edilən isə hüdudsuz-sonsuz **TƏK** olması əsaləti ilə, **“ZAHİR”-“BATİN”** anlayışlarından bə-ridir, münəzzəhdir!.

Bəli, mərkəzi, içi-çölü, zahiri-batini, başı-sonu olmayan, bu kimi mənalardan və mövcudluqlardan bəri olan varlı-ğın bir yerdə sona çatıb, o nöqtədən sonra ikinci bir varlı-ğın başlamasından danışa bilərsinizmi?..

Əlbəttə yox!.

Bax, buna görə fərq edirik ki, düşünülə, xəyal edilə bilən hər nöqtədə, bütün xüsusiyyətləri ilə və **“ZAT”ıyla** və dolayısı ilə bütün xüsusiyyətləri ilə ancaq və ancaq, yalnız

və yalnız ÖZÜ, yeni **“ƏHƏD”** olan **“ALLAH”** mövcuddur!..

“O”nun xaricində, ikinci bir varlığın vücudundan söz edən isə, bütünüylə dərin düşüncə yetərsizliyindən doğan yanıqlıma içərisindədir!.. Ki, bu vəziyyətin dindəki adı da **“ŞİRK”dir!**

◆ ALLAH

6

“ALLAH”IN TƏCƏLLİSİ YOXDUR

38

Gələk, yenə çox əhəmiyyətli olan başqa bir məqama...

Düşünə bildiyimiz və düşünə bilmədiyimiz hər məqamda, bütün xüsusiyyətləri ilə yalnız özü var olduğuna görə...

TƏCƏLLİSİ DƏ OLMAZI!..

“Təcəlli” görünmə, tanınma, açığa çıxma kimi mənalarda istifadə olunur... Halbuki, bütün bu ifadələrdən anlaşılan iki ayrı varlıqdır...

Halbuki, bilirik ki, var olan **“TƏKDİR** və baş verən hər şey O **“TƏK”də** baş verir!..

Belə olduqda, **“O”nun “təcəlli”sindən** söz edə bilərmi?..

“Təcəlli” sözü, ifadə çatışmazlığından istifadə olunan bir sözdür. Həqiqi mənada qarşılığından söhbət getmir!..

Çünki, həqiqətən bir təcəllinin var olması üçün, əvvəlcə bir mərkəz, bir özək, bir cövhər olması və buradan da **“təcəlli məhəllinə”** uzanan və ya təsir edən mənalar

olması lazımdır!.. Məsələn, Günəşin mərkəzindən kosmosa yayılan şüalar kimi!.

Yəni, **“ALLAH”**ın da bir mərkəzi olmalıdır ki, oradan **“təcəlli”** edən mənalar qəbul edilə bilsin!.. Bu, ola bilməz!..

“ALLAH”ın bir mərkəzi, lokallaşdırıldığı bir yeri mövcud deyildir ki, oradan hər hansı bir yerə təcəllisindən söz edilsin... Təcəlli üçün, bir çıxış mərkəzi lazımdır... Çıxış nöqtəsi olmadığı zaman isə **“təcəlli”** sözü mənasını itirir!..

Keçmişdə müxtəlif şəxslər tərəfindən **“təcəlli”** sözü istifadə edilmişdir... Bizim də 1967-ci ildə çıxan bir kitabımızın adı **“TƏCƏLLİYAT”**dır... Lakin, bu söz, çarəsizlikdən istifadə olunmuşdur, həqiqətən qarşılığı olduğu üçün deyil!.. Bundan başqa, bu mövzunu qavramağa istedad və qabiliyyəti olanları əsl mənaya yaxınlaşdırma bilmək üçün yenə belə köməkçi sözlərə ehtiyac duyulur..

Bəli, bu məqamı da beləcə vurğuladıqdan sonra, indi birlikdə araşdırmamıza davam edək...

“ALLAH”a sitayiş edilinərmə?..

“ALLAH”a kim sitayiş edəcəkdir?

Həzrəti Məhəmmədin **“ALLAH”** ilə əlaqədar olaraq, bir suala verdiyi cavabı xatırlayaq, burada:

“ALLAH var İDİ və Onunla bərabər heç bir şey yox İDİ”!...

Bu tərifi eşidənlər **Hz. Məhəmmədin “Elmin qapısı”** olaraq qeyd etdiyi **Hz. Əlinin** yanına gələrək sözləri eşən nəql edirlər və ondan bir açıqlama gözləyirlər...

Hz. Əli bu öz cümlə ilə cavab verir:

“Əl an kəma kan!..”

Bu cümləni belə tərcümə edə bilərik:

“Hələ, o andakı kimidir!..”

Bu deməkdir ki, o anda elə idi, o andan bu ana qədər keçən zamanda heç bir şeyi dəyişdirmədi, hələ də elədir!.

Mövzuya bir az da vəqif bir insan olaraq, belə də baxmaq imkanına sahib ola bilərik:

“Əl an” ifadəsindəki **“əl”** ərəb dilindəki mənası ilə **“hərfi tərifi”dir... Yəni, ingilis dilindəki “the”** sözünün qarşılığıdır. “Təsadüfi bir şey deyil, hər kəsin bildiyi bir şey” mənasında istifadə olunur...

Məsələn, “kitab” deyəndə hər hansı bir kitab anlaşılır... Amma, bu kitab sözünün əvvəlinə **“əl”** və ya **“the”** sözünü qoyduğunuz zaman bu sizin və qarşınızdakının bildiyi, üzərində mütabiq olduğunuz bir kitab mənasına gəlir..

Bax, buradakı **“an”** sözünün əvvəlinə **“əl”** gəlməsi, o məlum olan mahut “an” mənasını gətirir... Dolayısı ilə yuxarıdakı cümləni belə başa düşə bilərik:

“İçində olduğumuz an, O “an”dır!..”

Yəni, yaşadığımız “bu an”, “ALLAH”ın var olub, “O”nun xaricində heç bir şeyin var olmadığı “an”ın elə özüdür!..

Əsasən burada qəti olaraq bilməyimiz vacib olan bu məqam da vardır...

Zaman anlayışı yaradılan, yəni sonradan olmuş məxluqlar üçün qüvvədə olan anlayışdır..

Yaradılanların əvvəli-sonu, keçmiş, indisi və gələcəyi vardır... Halbuki, **“ALLAH”** keçmiş və gələcək zaman anlayışlarından münəzzəhdir..

Bu səbəblə də, **“ALLAH”** üçün keçmişdə bu halda idi, amma indi artıq o halda deyildir, əsla və qəti olaraq deyilə bilməz!.. **“ALLAH”** daim baqi olan eyni kamal üzredir...

Buna görə də, **“ALLAH”** adı ilə işarə edilən üçün əgər **“İDİ”** əlavəsi ilə bir xüsüs başa salınmağa çalışılmışsa, bunu əsla keçmişə aid etməyib, zaman anlayışından bəri olaraq, **daim baqi belədir** deyə anlamaq məcburiyyətin deyik.

Bax, əgər bu məqamı qavraya bilsək, bunu fərq edərik:

İçində olduğumuz an, **“ALLAH”** adı ilə işarə edilənin var olub, özü ilə bərabər heç bir varlığın olmadığı, o **“an”dır... “ALLAH”dan meydana gəlmiş heç bir şey yoxdur!..**

Yaxşı bunu necə isbat edərik?..

Bax, bunun isbatı **“İXLAS”** surəsində mövcuddur!... Davam edək, **“İXLAS”** surəsini anladığımız qədəri ilə açıqlamağa... **“ALLAH”** **“ƏHƏD”** olduğuna görə... Öz varlığı ilə yanaşı ikinci bir varlıqdan söz edilə bilməz!.. Yenə, **“O”nun** zərrelərə ayrılması şəklinde zaman çərçivəsinə girməsindən də söhbət getmir...

Çünki, **“ƏHƏD”** üçün, ancaq və ancaq tək bir **“AN”** qüvvədir... Ki, buna da **“DƏHR”** sözü ilə işarə olunur...

“DƏHR MƏNƏM!..”

“DƏHR”, “ƏHƏD”in öz-özünə olduğu “AN”ın adıdır...

“ALLAH SƏMƏDDİR”...

“SƏMƏD” sözünün mənasında dərininə bir araşdırma aparsaq, bu mənalar ilə qarşılaşarıq, bilə bildiyimiz qədəri ilə:

“Heç boşluğu olmayan, əksiksiz, gediksiz, dəliksiz, nüfuz edilə bilinməyən... Bir şey girməz, bir şey çıxmaz!.. Qatışıqsız..” Hansı ki, qatışıqsız qızıl deyirik ha, bax elə... Yəni bir digər ifadə ilə **“sırf”!**..

Abdullah İbni Bureyddən gələn bir rəvayətə görə:

“Əs-Samədləzi la cəvfə ləh”...

Göründüyü kimi, bütün bu mənalar əsas etibarilə **“ƏHƏD”** adının mənasını tamamlayan, aydınlaşdıran açıqlamalar şəklindədir.

Heç boşluğu olmayan, əksiksiz, qüsursuz, gediksiz, dəliksiz, içinə nüfuz edilməsi mümkün olmayan, sırf, müt-ləq, bir şey girməsi və ya çıxmasından söhbət belə get-məyən, hüdudsuz, sonsuz, hissələrə bölünməsi mümkün olmayan, hissələrdən, zərrelərdən meydana gəlməyən **“TƏK”**, yəni **“ƏHƏD”!**

42

Bu ifadələrin tərif etdiyi **“ALLAH”**ı anlamağa çalışaq... Yoxsa, xəyalımızda yaratdığımız **TANRIYA** sitayiş etməkdən əsla qurtula bilmərik və bu ayənin tərif etdikləri arasına girərik:

“ALLAHİ haqqı ilə idraka çalışmadılar!..” (6/91).

Bu mənə ilə birlikdə...

Bundan başqa, **“SƏMƏD”** ehtiyac məfhumundan bəridir, mənasına da gəlir...

Yəni, **“ALLAH”** hər cür ehtiyac anlayışından bəridir.

Onsuz da, özünün xaricində mövcud olan bir şey yoxdur ki, Onun hər hansı bir şeyə möhtac ola biləcəyi düşünül-sün...

Burani başa düşə bildiksə, bu dəfə bu sualların cavabını araşdıracaq...

“ƏHƏD” olan, **Həzrəti MƏHƏMMƏDİN** açıqladığı **“AL-LAH”** hardan gəlmişdir?..

“ƏHƏD” olan, **Həzrəti MƏHƏMMƏDİN** açıqladığı **“AL-LAH”dan** bu Kainat və ya saysız-hesabsız canlılar necə meydana gəlmişdir?.. Yəni, doğurubmu?

Bax, bu sualların cavabı yenə **“İXLAS”** surəsindəki bu vurğulamadır:

“LƏM YƏLİD VƏ LƏM YULƏD”.

7

“ALLAH” DOĞMAMIŞDIR NƏ DEMƏKDİR?

44

Əcəba, burada deyilmək istənən, bizim dilimizdə bəsit olaraq istifadə etdiyimiz **“doğma”** hadisəsidirmi?

“Doğma”, bir az əvvəl də ifadə etməyə çalışdığımız kimi, bir varlığın özündən, öz xüsusiyyətlərinə sahib ikinci bir varlığı meydana gətirməsi mənasında istifadə olunur... **“Doğan”** hər şey, öz xüsusiyyətlərinə sahib ikinci bir özü kimisini özündən meydana gətirir...

Ancaq açıqlanır ki, **“ALLAH DOĞMAMIŞDIR”!**..

Elə isə **“ALLAH DOĞMAMIŞDIR”** xəbərdarlığı hansı mənalarda anlaşılacaqdır?

İlk anlayacağınız, ən bəsit mənası ilə budur:

“ALLAH” özündən ikinci bir varlıq meydana gətirməmişdir!..

Ya da başqa bir ifadə şəkli ilə, **“ALLAH”ın** varlığından meydana gəlmiş ikinci bir varlıq mövcud deyildir!..

Çünkü O, hissələrə, zərrələrə bölünməsi, parçalanması mümkün olmayan **TƏKDİR**, yəni **“ƏHƏD”dir!..**

1. Hüdudsuz-sonsuz olduğuna görə, ikinci bir varlığı öz içində və ya xaricində meydana gətirməsindən söhbət gedə bilməz.

2. **“ƏHƏD”** olmasına görə, hissələrə, zərrələrə ayrılmaz ki, Ondən meydana gələn ikinci bir parça olsun!..

Odur ki, **“ALLAH”dan** meydana gəlmiş, Onun doğduğu, Onun xüsusiyyətləri ilə də olsa ikinci bir varlığın mövcudiyyətindən əsla söz edilə bilməz!

Nəticə...

45 **“ALLAH”** nə başqa bir varlıq tərəfindən doğulmuş, yəni meydana gəlmişdir, nə də Onun doğduğu, yəni Onun varlığından meydana gəlmiş ikinci bir varlıq mövcuddur!..

Bu arada açıqlamadığımız bir məqam da var.. Onu da görək...

8

“ALLAH” DOĞULMAMIŞDIR NƏ DEMƏKDİR?

46

İndi də **“LƏM YULƏD”**i anlayaq...

“Doğulmaq” bir nəsnədən, bir canlıdan onun xüsusiyyətləri ilə ikinci bir varlığın meydana gəlməsidir.. Bu mənada istifadə olunur...

“Doğulmamışdır” deyildiyinə görə, burada bizə bu dərk etdirilmək istənilir, deməkdir:

“ALLAH, başqa bir varlıqdan meydana gəlməmişdir!..”

“ALLAH” adı ilə işarə edilən, başqa bir varlıq tərəfindən meydana gətirilməsi necə düşünülə bilər ki?.. Çünki O, **“ƏHƏD”**dir!..

Yəni hüdudsuz-sonsuz, hissələrə bölünmə qəbul etməyən **TƏKDİR!..**

“ALLAH” adı ilə işarə ediləni meydana gətirəcək bir varlıq düşünə bilmək üçün, əvvəlcə **“ALLAH”**ın həm keyfiyyət, həm də kəmiyyət hüdudunun olması lazımdır ki, o hüduddan kənarda Onu meydana gətirəcək ikinci bir var-

lıq olsun!!!.. Sonra da o ikinci varlıq özündən **“ALLAH”**ı meydana gətirsin!!!..

“ALLAH”, “ƏHƏD”dir!..

“ƏHƏD” olan **“ALLAH”** isə, hüdudsuz-sonsuz, zərrələrə bölünməzdir...

Bu səbəblə, özünün bir nöqtədə bitib, o nöqtədən sonra ikinci bir varlığın başlamasından söz edilə bilməz!.

Buna görə də, **“ALLAH”**ı meydana gətirən, **DOĞAN** ikinci bir varlıqdan bəhs edilə bilməz, belə bir şey düşünülə bilməz!.

Bax **“LƏM YULƏD”** xəbərdarlığının bizə başa salmaq istədiyi, anlayışımız qədəri ilə budur...

Gəldik bu anlatma mətnindəki son xəbərdarlığa...

“LƏM YƏKUN LƏHU KUFUVƏN ƏHƏD”

“Onun tayı, misli, mikro və ya makro bənzəri mövcud deyildir, ƏHƏDDİR”.

Burada bu ayəni də xatırlayaq:

“...LEYSƏ KƏMİSLİHİ ŞEYA...” (42-11).

“İstər mikro, istərsə də makro planda Onun misli ola biləcək heç bir şey mövcud deyildir”.

“QURAN”DAKI “ALLAH” TƏRİFİ

Bəli, indi “İXLAS” surəsində bizə bəhs edilən **Həzrəti MƏHƏMMƏDİN** açıqladığı “ALLAH”ı xülasə ilə təkrar edək...

48

Baxaq, bizim beynimizdəki “**tanrı**” anlayışı ilə **Qurani-Kərimdə** bəhs edilən “ALLAH” anlayışı bir-birinə uyğun gəlirmi?..

“ALLAH”, “ƏHƏD” olduğuna görə, hüdudsuz-sonsuz, zərrələrə, hissələrə ayrılmaqdan bəridir...

“ALLAH”, “SƏMƏD” olduğuna görə, elə bir mükəmməl varlıqdır ki, nə özünə bir varlığın girməsi və ya qatılmasından, nə də özündən ikinci bir varlığın çıxışı, meydana gelişindən söhbət gedə bilər!.. Heç bir əksiyyəti, nöqsanı və buna görə də bir şeyə möhtaclığı düşünülə bilməyəcək olandır, “ALLAH”!..

“ALLAH”, “LƏM YƏLİD” olduğuna görə, özündən meydana gələcək ikinci bir varlığın mövcudiyyətindən söz edilə bilməz.

“ALLAH”, “LƏM YULƏD” olduğuna görə, özünün meydana gəldiyi önə sürüləcək nə bir tanrı, nə də hər hansı bir şey kimi **ikinci bir varlıq mövcud deyildir...**

“LƏM YƏKUN LƏHU KUFUVƏN ƏHƏD” olduğuna görə də mikro və ya makro planda Onun tayı, misli, bənzəri ikinci bir varlıq yoxdur... **“ƏHƏD”dir!..**

Bilək ki, İlahiyyat, din ilə əlaqədar bütün mövzuların başlanğıc nöqtəsini **“ALLAH NƏDİR?”** sualının cavabı təşkil edir...

Bu sualın cavabını verənlər isə, ya xəyallarında təsəvvür etdikləri bir **“tanrı”ya** görə danışirlər, ya da **Həzrəti MƏHƏMMƏDİN** açıqladığı **“ALLAH”a** görə düşüncələrinə yön verirlər..

Biz, **Həzrəti MƏHƏMMƏDİN** açıqladığı **“ALLAH”a** görə bu mövzunun iç üzünü göstərməyə çalışdığımızdan yenə **Həzrəti Məhəmməd** Əleyhissəlam tərəfindən verilən təriflərlə **“ALLAH”ı** anlamağa çalışaq...

Beləcə **“ALLAH”ın**, bu günə qədər və müasir dövrdə bəhs edilən **TANRI** ilə heç bir oxşarlığı olmadığını vurğulayaq!..

Yuxarıda başa salmağa çalışdığımız **“ƏHƏD”** olan **“ALLAH”**, yenə Həzrəti Məhəmməd Əleyhissəlam tərəfindən bizə çatdırıldığına görə...

H Ə Y Y dir;

A L İ M dir;

M Ü R İ D dir;

Q A D İ R dir;

S Ə M İ dir;

B A S İ R dir;

K Ə L İ M dir.

Bəli, demək olur ki, **“ƏHƏD”** olan **“ALLAH”** eyni zamanda yuxarıdakı adlarla işarə edilən vəsflərin də sahibidir!.

“ALLAH ƏHƏD”dir kimi...

“ALLAH HƏYY”dir, hüdudsuz-sonsuz, bölünməz, parçalanmaz **“CAN”**dır!..

“ALLAH ALİM”dir, hüdudsuz-sonsuz, bölünməz, parçalanmaz **“ELM”**dır!..

“ALLAH MÜRİD”dir, ölçülü hüdudsuz-sonsuz, hissələrə ayrılmaz **“İRADƏ”**dir!.

“ALLAH QADİR”dir, hüdudsuz-sonsuz, bölünməz, hissəsiz, tək bir **“QÜDRƏT”**dir!.

“ALLAH SƏMİ”dir, hüdudsuz-sonsuz, bölünməz, hissələri olmayan **“VÜQUF”**dur!..

“ALLAH BASİR”dir, hüdudsuz-sonsuz, hissələri olmayan, bölünməyən, mövcud tək **“DƏYƏRLƏNDİRİCİ”**dir!..

“ALLAH KƏLİM”dir, hüdudsuz-sonsuz, bölünməz, say-sız-hesabsız **“MƏNALAR”**dır!...

Bəli, bu tərifi qavramağa çalışarkən bu məqama çox diqqət yetirməyimiz lazım olacaqdır... “ƏHƏD” ilə “HƏYY”, “ALİM” ilə “MÜRİD”, “HƏYY” ilə “QADİR” və bütün təsvirlərlə bəhs edilənlər eyni tək “ALLAH”dır!..

Yəni, bütün bu bəhs edilənlər ilə tərif edilən eyni tək **“ZAT”**dır!.. O tək **“ZAT”**ın müxtəlif vəsfləridir, xüsusiyyətləridir, bu adlarla işarə edilənlər...

Elə bir, tək **“ZAT”** ki, əvvəl-son kimi anlayışlardan bəri; hüdudsuz-sonsuz; bölünməsi, hissələrinin var olması

mümkün olmayan; saysız-hesabsız mənalara sahib; sonsuz-hüduzsuz, hissələri olmayan iradə; sonsuz-hüduzsuz hissəsi olmayan qüdrətdir; varlığının xaricində ikinci bir varlıq düşünülə bilməz; daxili və xarici yoxdur, mərkəzi, kökü olmaqdan münəzzəhdir!.. Qısacası, **“ƏHƏD”**dir... Təkdir!..

Bax, elə bir **“ALLAH”**dır ki, **Həzrəti MƏHƏMMƏDİN** açıqladığı **“ALLAH”**, Onun xaricində və ya daxilində anlayışı olmadan, bir ikincisi və ya ikinci bir varlıq, mövcud bir şey düşünülə bilməz!..

Bu zaman, mövzuya vüqufu olmayanların düşəcəkləri bir xətanın qarşısını almaq məqsədilə, bu məqamı da açmadan keçməyək...

51

Qurani-Kərimdə müxtəlif yerlərdə **“İlahimiz”**, **“İlahiniz”** kimi ifadələr verilir, ancaq dərhal da **“İLƏH”**in **“ALLAH”** olduğu vurğulanır...

Yaxşı, bu vəziyyətə görə, **“ALLAH”**ın bir **“İlah”**, yəni **“tanrı”** olduğu irəli sürülə bilməzmi?

Sürülə bilməz!..

Bu kimi təriflər **“İlah”a**, yəni **“tanrı”ya** sitayiş edənlərə edilən açıqlamalardır.

Yəni, onlara deyilir ki...

“Sizin, İlah sandığınız, tanrı dediyiniz şey mövcud deyildir, həqiqətdə var olan YALNIZ “ALLAH”dır!.. Sizin və bizim “İlah”ımız eyni və Təkdir... O da “ALLAH”dır..”

Bəli, bu açıqlamalardan qayə, o insanların müəyyən bir **“tanrı”** varsaymasından qurtulub, **“ALLAH”**ı dərk etməyə çalışmalarıdır...

Çünkü, **Qurani-Kərimdə** əgər diqqətlə tədqiq edilərsə görülməkdir ki, bu cür xitablar həmişə “**müşriklərə**”, yəni “**ALLAH**” anlayışı xaricində bir “**tanrı**” var sayıb, ona siltayış edənlərə edilir... Ta ki, onlarda mövcud olan “**İlah-Tanrı**” varsaymaı “**ALLAH**” anlayışına çevrilsin...

* * *

◆ ALLAH

10

“ALLAH” TANRI DEYİLDİR

İndi, vicdanımızın səsinə qulaq asaraq düşünək...

54

Varlığına iman etdiyimiz və ya inanmadığımız, ancaq hər iki halda da şərtlənmə yolu ilə **“ALLAH”** adını verdiyimiz **TANRI** ilə, burada tərif edilən, **Həzrəti MƏHƏMMƏDİN** açıqladığı **“ALLAH”** eynidirmi?..

Həzrəti MƏHƏMMƏDİN açıqladığı **“ALLAH”** üçün **“tanrı”** sözü, anlayışı istifadə oluna bilərmi və ya **“tanrılıq”** məfhumu qəbul edilə bilərmi?.. Düşünülə bilərmi?!..

“ALLAHİ HAQQI İLƏ İDRAKA ÇALIŞMADILAR!..”
(6/31).

“ALLAH” yanında, elmində **“QUL”** nədisə, **“tanrı”** da odur!.

Çünki, hər ikisi də **“ALLAH”** elmindəki **“Elmi surətlər”**dir..

Buna görə də **“ALLAH”** yanında hər şey həlak olmuş, **“yox”** vəziyyətdədir!..

Və **“Baqi”** olan, ancaq **“VƏCHULLAH”**dır!.. Bax:

“Küllü şeyin xaliqun illa vəchə” (28/88)

ayəsi ilə işarə edilən mənə da budur ki,

“və yəbqa vəchi Rəbbikə zül cəlali vəl ikram” (55/27)

ayəsi də bu vəziyyəti təyid edir.

Birinci bəhs etdiyimiz ayənin hərfi mənası

“Hər şeyin şeyiyyəti yoxdur, onlarda Baqi olan VƏCHİ İlahidir” deməkdir...

İkincisindəki mənanı da belə başa düşə bilirik, **“Baqi olan Cəlal və ikram sahibi Rəbbinin VƏCHİDİR”**.

Belə ki, bu vəziyyəti acıq-aşkar vurğulayan ayə də budur:

“FƏƏYNƏMA TUVƏLLU FƏSƏMMƏ VƏCHULLAH” (2/115)

“Başını hansı yana döndərsən ALLAHIN VƏCHİNİ görərsən!..”

“VƏCH” ərəb dilində **“üz”** mənasındadır... Yəni, **Həzrəti Məhəmmədin “vəchini”** görürsən deyilsə, bu **Həzrəti Məhəmmədin “üzünü”** görürsən deməkdir...

Qurani-Kərimdəki bu **“VƏCH”** təbiri, üzərində böyük əhəmiyyətlə durulması zəruri olan bir mənə daşıyır..

Bu mövzu üzərində digər kitablarımızda daha geniş bir şəkildə duracağıq, İnşaallah... Ancaq, burada yeri gəlmişkən, qısa bir açıqlama vermədən keçməyək...

“Onun vəchindən başqa hər şeyin həlak olması” demək, bizim anladığımız zaman ölçüsü içində, bir gün gələcək ki, o gündə hər şey həlak olacaqdır, şəklində iləri atılmamalıdır!..

Mütləq qiyamətdə müxtəlif mənada belə bir şeydən əlbəttə söhbət gedir, ancaq biz burada, bu cümlənin bu anki həqiqəti üzərində durmaq istəyirik.

“Həlak olma” ifadəsi ilə verilən mənə, əsasən içində yaşadığımız bu anda və hər anda qüvvədədir... Bu vəziyyət kəşf və fəth sahibi bəsirət əhli şəxslər tərəfindən daimi olaraq müşahidə edilir.

“Başını hansı yana döndərsən ALLAHIN VƏCHİNİ görərsən!..” (2/115)

ayəsi onsuz da bu vəziyyəti açıq-aşkar vurğulayır.

Burada deyilmək istənilən **“SIRR”** budur:

İnsanların bəsirətləri pərdəli olduğu üçün, varlıq surətlərinin həqiqəti olan **“VƏCH”i “ALLAH”** müşahidə edilməməlidir...

Belə ki, başını hansı yana çevirərsən, yəni bəsirətinlə, şüurunla hansı yana dönər, yönələrsən, həmişə vəchi-ilahini müşahidə edərsən, çünki **“O”, “BAQİ”dir...**

Yəni, həqiqətdə dünən – bu gün – sabah var olan və sonsuzadək var olmaqda davam edəcək, **“BAQİ” “VƏCH”dir.**

“VƏCH”in pərdəsi olan yeganə şey isə, o şeyə aid olan **“Ad”**dır... O ad, sonradan **“vəch”in** bir mənası üzərinə qoyulmuş bir pərdədir... Pərdənin arxasındakı varlıq və onu meydana gətirən mənalar isə **“ALLAH”ın** adlarından varlıqlarını alırlar...

* * *

◆ ALLAH

11

NƏFSƏ ZÜLM NƏDİR?

58

Elə isə bilək ki, biz hansı adla nəyi anırıqsa anaq, bu andığımız varlıq “ALLAH”a aid varlıqdır!..

Yəni **“ALLAH”**, elə bir **“ALLAH”dır** ki, onun xaricində bir şeydən danışmaq olmaz!..

Ya zati vəsfləri ilə, ya izhar etdiyi mənalarla, ya da bu mənaların əmələ gəirdiyi hərəkətlərlə hər an, hər şəkildə **O** düşünülür, **O** danışılır..

Nə zaman ki, sən **Onun** xaricində olduğunu ZƏNN etdiyin bir şey düşünür və ya danışırısan, bax, o zaman **“ALLAH”** ilə bərabər ikinci bir şeyin varlığını irəli sürmüş olursan...

Bu vəziyyətini tərif edən söz isə təkdir... **“ŞİRK”!..**

Bu vəziyyətə qarşı səni xəbərdar edən ayə də budur:

“ALLAH ilə yanaşı bir TANRI qəbul etmək!..” (28/88)

Çünki...

“ÇÜNKİ HEÇ ŞÜBHƏSİZ ŞİRK ÇOX BÖYÜK ZÜLM-DÜR!...” (31/13)

Niyə **“ZÜLMDÜR”**?..

Kimə **“ZÜLMDÜR”**?..

Nəfsinə, yəni öz mənliyinə **“zülmdür”**!...

Çünki öz-özündən, əslindən, orijinalından pərdəli olaraq kənarda, **kənarında**, yuxarıda bir yerdəki TANRIYA sitayiş edərək onu, **“ALLAH”** adı ilə işarə edilənlə yanaşı tanrı qəbul etməklə **“ŞİRK”** qoşaraq nəfsinin həqiqətində tapacağın say-sız-hesabsız xüsusiyyətlərdən məhrum olursan!.. Beləcə də nəfsinə ən böyük **“zölmü”** edirsən!..

Çünki, **“MƏN”** sözü ilə işarə etdiyin **“NƏFS”**inin həqiqətindən məhrum olmağın, sənə ediləcək ən böyük zölmüdür... Bu zölmü, sən öz-özünə edirsən, bu yolda zəruri olan işləri görmədiyin üçün...

“Nəfsinə arif olmayan Rəbbinə arif olmamışdır” hökmü,

“Nəfsinə arif olan Rəbbinə arif olar” xəbərdarlığından yaranmışdır...

“ALLAH”a arif olmaq da, ancaq **“ALLAH”**ı anlamaqla mümkündür...

Bu anlayış da, ancaq **Həzrəti MƏHƏMMƏDİN** açıqladığı **“ALLAH”**ın nə olduğunu qavradıqdan sonra mümkün olar...

Söz döndü, dolaşdı, gəldi **“MƏN”**ə!.. Əsasən bu mövzu **“ÖZÜNÜ TANI”** adlı kitabda geniş bir şəkildə incələnir... Amma yenə də burada bir az açaq...

“ALLAH”ın xaricində ikinci bir varlıq mövcud olmadığına görə, **“MƏN”** sözü ilə işarə etdiyimiz varlıq kimdir və ya nədir?.. Necə meydana gəlmişdir?..

Bu mövzuda nəticəyə yetişməyimiz üçün bizə verilən ip ucları nədir?

Bu sualların cavablarını bu ana qədər açıqlamağa çalışdığımız **“ALLAH”** mənası ilə əks olmayacaq bir şəkildə başa salmağa çalışacağıq.. Əks halda, bu ana qədər bəhs etdiyimiz hər hansı bir məqamda əks olacaq şəkildə başa salsaq, tamamilə səhv bir görüşə saplanmış və avtomatik olaraq insan və Tanrısı ikiliyinə düşərik!..

İnsanın var olma qayəsi haqqında **Qurani-Kərimdə** bu bilgi vardır:

“Şübhəsiz ki, mən YER ÜZÜNDƏ bir XƏLİFƏ meydana gətirəcəyəm” (2/30)

60

Necə **“yer üzü xəlifəsi”** oldu insan, onu da belə başa salır Kitab:

“Ona bütün adları təlim etdik” (2/31)

Burada ilk diqqətimizi çəkən şey, insanın **“yer üzündə”** - kainatda=evrəndə deyil - **xəlifə** olmasıdır.

İkinci olaraq da üzərində durulması zəruri olan məqam hansı səbəbə görə **“xəlifə”** olunduğudur...

Hansı xüsusiyyət insana **“xəlifəlik”** vəsfini qazandırmışdır?.. Bu sualın cavabını da yuxarıda ikinci olaraq yazdığımız ayə verir..

“Ona bütün adları təlim etdik”...

Bundan başa düşülən budur: İnsan, **“ALLAH”ın** saysız-hesabsız adlarından, **“ALLAH”ın** istədiyi qədərini ortaya qoya biləcək istedad və qabiliyyət ilə meydana gətirilmişdir... Bax, insana bu istedad və qabiliyyətin verilməsi, **“adların təlim edilməsi”** deməkdir..

Əcəba bu ilahi adları ortaya çıxara biləcək qabiliyyətdə yaradılan **“insan”** adlı varlıq və onun içində yaşadığı kainat və ya kainatlar necə ortaya çıxdı?

“ALLAH” təcəlli etmədiyinə, təcəllisi olmadığına, Ondan hər hansı bir şey meydana gəlmədiyinə görə, bu beş duyğu ilə qəbul etdiyimiz varlıqlar və ya Qurani-Kərimdə bəhs edilən mələklər, cinnilər, cəhənnəm, cənnət, bərzəx aləmi və bilə bilmədiyimiz saysız-hesabsız şeylər necə və hardan meydana gəldi?.

* * *

“ALLAH” ADI VƏ “NÖQTƏ”

“ALLAH” sözü bir ad!.. Bir işarə sözü!...

62

“Tanrı” deyil “ALLAH”!.. O ki qaldı, bir tanrının adı, heç deyil!.

“Tanrı” anlayışına işarə məqsədi ilə istifadə olunan bir ad heç deyil, “ALLAH” sözü!...

Bizim diqqətimiz bu ad ilə, bir məqama yönləndirilmək istənilir... “ALLAH” adının işarə etdiyi məqam üzərində dərin-dərin düşünməyimiz və bəzi həqiqətləri görməyimiz istənilir...

İndi, belə düşünək bir...

- **Hulusini** tanıyırsanmı?

Deyə soruşurlar sizdən...

Siz də bir neçə kitabını oxumusunuz və ya bir yerdə rəsmini görmüsünüz!..

- Tanıyıram **Hulusini**!...

Desəniz bu nə qədər həqiqi olar?..

Hulusinin həyatının çox qısa bir bölməsindəki bəzi düşüncələrini əks etdirən bir neçə kitab və bir şəkil sizə Onu nə qədər tanıtdıra bilər?... İnsanlar iyirmi-otuz illik davamlı bərabərlikdən sonra belə, bir-birini tanımadıqları halda!.

Sizin burada ən çox biləcəyiniz şey, **Əhməd Hulusinin** bir alim, bir **“sufi”** insan olduğu haqqında qənaətə gəlməyinizə imkan verən kitabları və zahiri görünüşüdür!.

Bir şəkil, bir tablo bir rəssamı nə qədər anlada bilər?... Gördüyünüz bir şəkil, rəssamın qısa bir müddət içindəki xəyal və ya görüşünün tabloda inikasıdır, hamısı o qədər!. Ya o şekli çəkən rəssam necə biridir?... Məchul!..

“Hulusi” adı, necə yalnız bir işarə sözündüsay, bu kitablarını oxuduğunuz insana yalnız işarə mənası daşıyırsa, ancaq bu ad ilə də onu tanımaq əsla mümkün deyilsə... eyni şəkildə, **“ALLAH”** adı ilə də, o adın işarə etdiyi varlığı tanımaq qətiyyən mümkün deyildir!.

Əgər **“ALLAH”** sözünün yalnız bir ad olduğunu və bizə bir həqiqəti fərq etdirmək məqsədi ilə istifadə olunduğunu fərq etdinizsə, sıra gəlmişdir, o ad ilə bizə işarə edilmək istənilən mənanı anlamağa...

Düşünürsünüzmü **kəlmeyi-tövhid**i, **“la ilahə illALLAH”** cümləsini, burada ilk bölmədə **tanrı və tanrılıq anlayışının yox olmasının** vurğulandığını və daha sonra da **yalnız “ALLAH”** adı ilə işarə edilənin varolduğunun açıqlandığını xatırlayacaqsınız..

Bu zaman ortaya bu nəticə çıxır:

İnsanoğlunun, qəbul etdiyi və ya qəbul edə bilmədiyini fərq etdiyi hər şey, yəni **bütün nisbi və ya mütləq kainatlar**, **“ALLAH”** adı ilə işarə edilən **“O”**nun özünə görə olan bir **“an”**ındakı əsəridir!... Yəni, **“HU”**nun özünə

görə saysız-hesabsız olan **“an”larından** yalnız bir **“an”ındakı** əsəridir!

Bütün yaradılmışların qəbul etdiyi və ya qəbul edə bilmədiyi, fərq etdiyi və ya fərq edə bilmədiyi, təsəvvür və ya təxəyyül etdiyi hər şey bu **“ALLAH”** adının **işarə etdiyi varlığın** bir **“an”ındakı** əsəridir!

Bu **“an”**, **“HU”nun** yanında bir **“nöqtə”dir!**

Bizə görə isə, çıxış **“nöqtə”sidir!..**

“Nöqtə”dən meydana gəlmişdir insan-cin-mələk tərifləri ilə bəhs edilən hər şey və kainat içrə saysız-hesabsız – qəbul edəne görə - kainatlar!.

Sonsuzda bir **“nöqtə”nin** yerini düşünün!..

64

“Nöqtə” kimi yaradılmış, elmi tərəfi ilə **“Əqli-Əvvəl”**, həyatiyyəti tərəfi ilə **“Ruhi-Əzəm”**, hüviyyəti tərəfi ilə **“Həqiqəti-Məhəmmədi”** və nəhayət şəxsiyyəti etibarilə aldığı ad da **“İnsani-Kamil”** olan kainata aid varlığı düşü-nür və biz ona da **“HU”** adı ilə işarə edirik.

Halbuki...

Bu bəhs etdiyimiz Zat, **“ALLAH”** adı ilə işarə edilənin el-mində yalnız bir **“elmi surət”** olub, vücudu isə varlığını **“HU”nun** əsmasından alır!. Odur ki, **“nöqtə”nin** qeyri bir müstəqil varlığı və vücudundan söhbət belə getməz!.

“Nöqtə”dən meydana gələn bu varlığın - mütləq kainatın – qəbul edilən sifətləri, əsması, müşahidə edilən əfalı, **“HU”nun** hər an yeni bir **“sən”də** olmasından yararır!.

“ALLAH Adı ilə İşarə Edilən”in yanındakı saysız-he-sabsız **“an”dan** və ya başqa bir ifadə ilə **“nöqtə”dən** yalnız biri olan **“İnsani-Kamil”** isə **“mərzyyə nəfs”** şüuruna sahib edilənin elmindən münəzzəhdir!.. (müxaləfət lil havadis)..

“Hüdudsuz-sonsuz” anlayışları da “İnsani-Kamil”də açığa çıxan **“HU”nun** əsma və sifəti yönündən keçərli olub, **“nöqtə”** xaricində keçərliliyi qalmaz!.

“Nöqtə” içrə varolmuş **“İnsan”ın**, **“nöqtə”də (DƏHR)** varlığı yoxdur!.

“Nöqtə” kənarına işarə edib, “KƏNAR” yanındakı
saysız-hesabsız “nöqtə”ləri fərq etdirmə məqsədi ilə
işarə sözü kimi istifadə olunan “ALLAH” adının gün-
dəlik həyatdakı yerini buyurun, siz düşünün!.

* * *

13

SONSUZ-HÜDUDSUZ TƏKDƏ “ÇOXLUQ” HARADAN MEYDANA GƏLDİ?

66

Qəbul etdiyimiz saysız-hesabsız çoxluqdakı varlıqlar necə meydana gəldi?

Varlıq orijinalı etibarilə o sonsuz-hüdudsuz Təkdə, elmində mövcud! Elə isə çoxluq necə meydana gəldi?

Bu “xəyal” adını verdiyimiz “varsaymalar mühiti və varsayılan varlıqlar” necə meydana gəldi?

Bunu son dərəcə bəsitə və hər kəsin başa düşə biləcəyi bir hala gətirə bilmək üçün misal göstərim... Bu misal “Allah” adı ilə işarə edilənə tətbiq edilməz, əlbəttə, amma, mövzuya yaxınlaşmanı təmin edə bilmək üçün belə bir misal verirəm...

**Beyninizdə düşünün, istər indi, istərsə də gecə ya-
tağa girəndə düşünün...**

**Bir dünya düşünün, o dünyanın üzərində bir varlı, bir
kasıb, bir gözəl, bir çirkin, bir yaraşıqlı, bir yaraşıqsız**

xəyali insanlar yaradın beyninizdə, onlara öz əhatə dairənizə görə müəyyən xüsusiyyətlər bəhs edin!. Sonra, bunları bir-biri ilə toqquşdurun...

Yaxşı, o beyninizdə yaratdığınız dünya və üzərindəki insanlar öz başlarına müstəqil bir varlığa sahibdirlərmi? Xeyr!

Varlıqlarını haradan alırlar?... Sizdən alırlar, siz özünüz onları beyninizdə yaratdınız!

Yaxşı, onlardakı bu xüsusiyyətlər, görülən-qəbul edilən bu xüsusiyyətlər kimə aiddir?.. Sizə aiddir! Siz onları da, onlardakı bu xüsusiyyətləri də meydana gətirdiniz!

67

Yaxşı, onlardakı bu xüsusiyyətlərə baxaraq mən, "Onları meydana gətirən sən, bu xüsusiyyətlərdən ibarət-sən" deyə bilərəmmi?... Xeyr!..

Sən, onlarda bu xüsusiyyətləri meydana gətirdiyin kimi bir başqalarında da bunlarla heç əlaqəsi olmayan başqa xüsusiyyətlər meydana gətirərsən...

Həm düşün ki, onların varlığı sənə aiddir, sənin varlığın xaricində onların heç bir varlığı yoxdur, onlardakı bütün xüsusiyyətlər sənə aiddir! O xüsusiyyətləri də sən meydana gətirmisən!... Onların öz başlarına varlıqları olmadığı kimi, səndən ayrı xüsusiyyətləri də yoxdur!

Bunun əksinə, onlara və onların bu xüsusiyyətlərinə baxaraq, səni də qeyd edə bilmərəm, "Sən bu xüsusiyyətlərlə varsan" da deyə bilmərəm. "Sən bu xüsusiyyətlərdən ibarətsən" də deyə bilmərəm.

Bax, aləmin var olmasını, kainatın və içindəki “çox”ların xüsusiyyətlərini bu şəkildə başa düşməyə çalışaq...

“Allah” adı ilə işarə edilib, “sonsuz-hüduzsuz elm və qüdrət sahibi” olaraq tanıtılan mütləq varlıq, öz elmində - necə mən sənə deyirəm ki, öz şüurunda yarat – yaratdığı saysız-hesabsız xüsusiyyətlərlə bu çoxluq aləminin saysız-hesabsız varlıqlarını meydana gətirmişdir!.

Biz “Allah” adı ilə işarə edilənin elmində yaradılmış tək-təklirik!

Bizim bütün varlığımız, bütün xüsusiyyətlərimiz, hər şeyimiz **“Allah”**a aiddir, amma bunun əksinə, **“Allah”** adı ilə işarə edilən, bizim varlığımızdakı bu xüsusiyyətlərlə qeyd olunmaqdan, tərif və təsnif edilməkdən münəzzəhdir, bəridir, kənardır!

68

Əgər bu misal ilə sizə istədiklərimi başa sala bildim-sə, bunu qavrayacaq, bura gələcəksiniz, “Biz Allah yanında bir HEÇİK”!

Şəkil, rəssamı nə qədər əhatə edir? Rəssam bir an düşünür, “bələ bir şəkil çəkəcəyəm” deyir... Oturub bir neçə saat çalışır və ya bir neçə gün çalışır bir şəkil ortaya çıxarır. Ortaya çıxan şəkil, əslində rəssamın bir anlıq düşüncəsinin əsəridir. Rəssamın çox qısa müddətli bir təsəvvürünün, şəkilləndirməsinin bir əsəridir o şəkil!.

O şəkil rəssamı nə qədər anladır, əks etdirir?

Bütün bu varolan kainat, ilk insanlar deyil, bütün insanların üzərində yaşadığı dünya və dünyada var olmuş canlılar deyil, bütün günəş sistemi deyil, günəş sisteminin içində bir zərrə olduğu 400 milyard ulduzdan əmələ gələn qalaktika deyil, milyardlarla qalakti-

kadan var olduğunu hiss etdiyimiz, qəbul etdiyimiz kainat, ucu-bucağı, əvvəli-sonu olmayan kainat, əsas etibarilə Allahın yanındakı bir “AN”lıq bir düşüncənin hasilatıdır!

Təsəvvüfdə **“İnsani-Kamil”, Ruhi-Əzəm”** və ya **“Əqli-Əvvəl”** deyə həqiqət etibarilə bəhs edilən, bizim “KAINAT” adını verib, o şəkildə qəbul etdiyimiz, sonsuz-hüduzsuz olaraq dəyərləndirdiyimiz, bütün yaradılmışlardan əmələ gələn Kainat **Allah yanındakı “BİR ANLIQ YARADIŞ”dır!**

Bu bir anlıq yaradışın sonunda, bizə sonsuz, kainat kimi gələn quruluş və içindəkilərin hamısı var olmuşdur!

69

Tək bir hüceyrədən bir insan bədənini necə meydana gəlmişse, tək bir düşüncə anından da Kainat eləcə meydana gəlmişdir!.. Tək hüceyrədə bədənini bütün olma proqramı, sistem və nizamı necə mövcuddusa, Kainatdakı hər şeyin olma planı və proqramı da o ilk “AN”da eləcə mövcuddur... QİSMƏT də buna deyilir əslində!.

Halbuki, o bir anlıq elmin və düşüncənin əsəri olan sonsuz-hüduzsuz kainat kimi nə qədər saysız-hesabsız kainatlar **“Allah”** yanında mövcuddur!

* * *

Bir misal verməyə çalışım: “K” hərfini düşünün...

“K” hərfi.. əvvəlcə bir uzun cizgi... Bu cizginin, düşünün ki, üstü sonsuz, altı sonsuzdur...

“K” hərfini təşkil edən cizgidəki bir nöqtədən açılan bir də bucaq var!. Bu bucaq həmin cizgi üzərində bir nöqtədən çıxır!.

Allahın sonsuz və hədudsuz varlığı və elmini bu cizgi kimi düşünsək, bunun bir “AN”ında, bir “NÖQTƏ”dən meydana gələn bu bucaq!... “Üçbucaq” demirəm, diqqət edin, bucaq! Çünki, üçbucaq desəm, bir yerdə qapanacaq, kainatın sonu vardır mənası çıxır. Halbuki, kainatın kəmiyyət olaraq sonu yoxdur! Allahın bir ANlıq elmindən var olmuş, sonsuz xəlf edilmişlər, xəlf edilmişlərin sonu yoxdur və bu, bir “an”dır. Bunun kimi saysız-hesabsız “an”lardan, “NÖQTƏ”lərdən əmələ gələn saysız-hesabsız kainatlar vardır!

Bu saysız-hesabsız kainatların hər biri, Allahın sonsuz yaradıcılıq elminin əsəridir!

70

* * *

Bizim bu mövzuda söyləyə biləcəyimizi **Quran** açıq-aydın şəkildə söyləyir, mələklərin dilindən:

“Allahım bizə izhar etdiyin elm qədər biz səni bilə bilərik”.

“Bizə izhar etdiyin elm, şəur - anlayış nə qədərdisə biz o qədər Səni bilə bilərik, Səni bilməyimiz əsla mümkün deyildir”.

Allah elmində, bizim bu kainat, biz və qəbul etdiyimiz hər şey xəyali surətlərdir. Bunun kimi nə qədər saysız-hesabsız surətlər vardır!

Bu surətlərdən aşkar olan hər şey Allahın yaratması ilə meydana gəlir.

“Sizi də, etməkdə olduqlarınızı da Allah yaratmışdır”

ayəsi bunu vurğulayır.

Anlaması bunu çətin deyil!..

Bir az əvvəl misalını verdim. Beyninizdə yaratdığınız o insanları bir-biri ilə qarşılaşdırın.

O insanlar bir-biri ilə qarşılaşıb, bir-birinə müxtəlif davranışlar ortaya qoyduğu zaman, onların müstəqil – sərbəst varlığı olduğundan onlarmı bunu edirlər? Yoxsa, sizin yaratmağınıza görə, onlarda meydana gələn o xüsusiyyətlərin nəticəsi olan o davranışlarmı ortaya qoyulur?

Əlbəttə ki, ikincisi!

Elə isə, bizim hər birimiz, Allahın yaratdığı varlıqlar olduğumuza görə, hər an “O”nun hökmünün aşkara çıxmasına, “O”nun istədiyi xüsusiyyətlərin ortaya çıxmasına araçı olan varlıqlarıq.

71

Bu etdiyimiz iş, “Həqiqi Qulluq”un elə özüdür!

Mən səni, sən məni nə qədər bilə bilərsən? Mən səni özüm qədər bilə bilərəm! Sən də məni özündəki qədər bilə bilərsən. Məndə, səndə heç olmayan bir xüsusiyyət varsa, Sən onu heç bilə bilməzsən. Səndə, məndə heç olmayan bir xüsusiyyət varsa, mən onu bilə bilmərəm...

Bu kainatın bünövrəsində, bizim qəbul edə bilmədiyimiz xüsusiyyətlərlə var olmuş bir başqa kainat varsa, onu bu kainata aid heç bir varlıq bilə bilməz!. Bax, bu məqamdan hərəkət edərək hadisəni düşünsək...

“Allah” adı ilə işarə edilənin o “sonsuz varlığı” dediyimiz varlıq da bizdə izharı qədəri ilə, bu mənalara “görə sonsuz hüdudsuzluq” anlayışıdır. Yoxsa həqiqəti etibarilə “Allah” adı ilə işarə edilən sonsuz-hüdudsuz anlayışından da münəzzəhdir!

Mən, anlatma mövzusunda “K” deyə verdim misalı.

“K”dakı bucağın meydana gəldiyi “NÖQTƏ”nin üzərində varolduğu cizgini də tək bir cizgi deyə anlama!...

Bunu hüdudsuz bir platforma kimi düşün!. Bu hüdudsuz platformanın, bir nöqtəsindən meydana gələn, bir bucaq kimi qəbul et!. Bir cizgi kimi alsan, nəhayət müəyyən bucaqlardır.

Asan başa düşülsün deyə mən belə söylədim. Əsasında bunu hüdudsuz bir platforma düşün, elə bir həndəsi şəkil düşün ki, sonsuz olsun! O sonsuzda meydana gələn bir bucaq deyə düşün...

72

İndi, bunun bir az daha əvvəlinə gedək... O nöqtədən meydana gələn bucağın içində - o bucaq kəmiyyət kimi sonsuz bir bucaqdır - meydana gələn saysız-hesabsız “NÖQTƏ”lərdən əmələ gələn sonsuz bucaqlar düşün! O tək bucağın içindən meydana gələn sonsuz bucaqlar, “xəlf edilmişlər”dir!.

* * *

◆ ALLAH

14

BEYİNİN FUNKSİYALARI HAQQINDA

74

Hər şeyi dəyərləndirmə mexanizmimiz olan **“beyin”**, mövcud qəbul edərək gəldiyimiz tərkibi etibarilə, kimyəvi bir birləşmədir.

Bu kimyəvi birləşmə, bioelektrik fəaliyyət ilə müxtəlif funksiyalar ortaya qoyur və varlığımızda görünən bütün var olmaları meydana gətirir...

Kimyəvi birləşməni meydana gətirən molekullar quruluşu və xüsusilə DNT və RNT düzümü, bir yandan quruluşu etibarilə hüceyrə biokimyası ilə bioelektrik yaxınlaşma halında ikən, digər yandan da atomaltı ölçünün canlıları olan kosmik şüalar ilə təsir içindədir..

Əgər məlum olan misal vermək lazımdırsa, Günəş fuziyasından yayılan bir növ kosmik şüalanmadan bəhs edə bilərik... Bu şüalar 8 dəqiqədə Günəşdən dünyaya çatıb, bizim hər zərrəmizdən, hər hüceyrəmizdən və bunun daha çox alt strukturlarından müəyyən təsirlər yaradaraq saniyənin altmışda biri kimi zaman içərisində keçir... Yenə, bu şüalar bütün dünyanın da içindən keçdikdən

sonra kosmosda səyahətlərinə davam edirlər... Biz bütün həyatımız boyu, hər saniyənin altmışda biri, davamlı bir formada, bu şüa yağışı kimi kosmosdakı müxtəlif ulduz topalarından, köhnə adı ilə **“bürclərdən”** gəlib, hər an dünyaya və üzərində yaşayanlara çataraq, onların bütün strukturlarından keçən və bu zaman onların daxilində müəyyən təsirlər yaradan neçə-neçə şüalı kosmik təsirlərə məruz qalırıq...

Təəssüf ki, bəşəriyyət elmi bu var olmanı çözməkdə, deşifrə etməkdə hələ son dərəcə “ibtidai” bir səviyyədədir.

Bəli, **“beynimiz”**, kənardan gələn bu şüaları, istər göz, qulaq, burun, qoxu, dil, istərsə də hələ təsbit edə bilmədiyimiz digər alıcılar ilə qəbul edib dəyərləndirməklə izah edir.

Beyin ilk təməl proqramlaşmaya ana rahmində ikən məruz qalır... Hətta bundan əvvəl, kişi-qadın birləşməsi zamanı, onların beyin fəaliyyətləri sperma və yumurtada ilk ön proqramlamayı aparır, deyərək hələ heç fərqiində olmadığı bir nöqtəyə işarə edənələr də vardır. Ancaq əsas mövzumuz xaricində qaldığı üçün bu məqama burada daha çox girmək istəmirəm. Beynin bu proqramlanması mövzusunda daha geniş məlumat istəyənlər 14 dəfə nəşr edilən **“İNSAN və SİRLƏRİ”** adlı kitabımızı tədqiq edə bilərlər.

Beyin, tamamilə bir dəyərləndirmə mərkəzidir... Əsasən beyin içində təsvir, səs kimi nəsnelər mövcud deyildir... Bunun ən yaxşı misalı bir televizorun və ya kompüterin içidir. Televizorun içində səs və ya təsvir deyə bir şey yoxdur.

Televizora kənardan gələn 220 volt elektrik insanın yeyib-içdikləri kimi enerji təminatına yönəlmişdir. Televizorun içində olan tranzistorlar, diodlar, integrallar, mikrosxem-

lەر isə gələn məlumatların dəyərləndiyi mərkəzdir.. Kənardan, antenadan və ya hər hansı bir kabelli yayımdan gələn dalğa adını verdiyimiz şüalı mesaj bu mərkəzdə dəyərləndirilərək təsvir və ya səs yaradacaq formada ekran və ya səs gücləndiricilərə ötürülür.

Beyin də aldığı qidalarla, qlükoza və oksigenlərlə həyat enerjisini təmin edərkən Günəşdən yayılan həyat enerjisi olan **“CAN”la** bəslənir və inkişaf edir.

Bu zaman beyində əmələ gələn bütün fəaliyyətlər, dalğaya çevrilərək **“RUH”** adı ilə məlum olan **“haloqramik dalğa bədənimize”** yüklənir. Daha əvvəl xırdalığına qədər **“İNSAN və SİRLARI”** adlı kitabımızda yazdığımız üzrə, fərdi **“RUH”**, yəni şəxsiyyət sahibi ruh, ana rahminə 120 gündən etibarən yaranır.. Buna görə də 120 gündən etibarən uşaq aldırmaq dində çox böyük gühahdır...

76

Mələkut və kainatın özündən yarandığı əsas **“RUH”** isə təsəvvüfdə **“RUHI-ƏZƏM”** adı ilə məlumdur... Kainat var olmadan əvvəl var olan **“RUH”**, ilk yaradılmış varlıqdır!.. Digər adları isə, sahib olduğu elm tərəfi ilə **“Əqli-Əvvəl”**, hüviyyəti etibarilə **“Həqiqəti-Məhəmmədi”dir...**

“RUH” mövzusunda indiyə qədər kitablarımızda yazdıklarımızdan daha çox şeyi burada yazmaq istəmirik, çünki təəssüf ki, bu mövzu asan həzm edilə bilmir və bir sıra cahillər **“Hz. Məhəmmədin belə bilmədiyi RUHDAN sən necə söz edirsən”** deyərək bizi ittihama qalxırlar!..

Halbuki..

Qurani-Kərimdəki:

“Sizə RUH haqqında az bir elm verilmişdir”

xitabı, İslam Dinini qəbul edənlərə deyil, **“yəhudi”lərdir...**

Belə ki, dəyərli İslam alimi və vəlisi İmam Qazali “İHYA-U-ULUMİD DİN” adlı kitabının I cildindəki “Rubul ibadət” bölməsində “RUH” mövzusunda belə deyir:

- “Yoxsa sanma ki, Rəsulullah Əfəndimiz RUHUN həqiqətini tanımırdı!.. Çünki, RUHUNU tanımayan özünü tanımır!.. Özünü tanımayan isə necə Rəbbini tanıya bilər?.. RUHUN həqiqətini Nəbi və Rəsullar bildiyi kimi, bəzi vəlilər və alimlərin bilməsi də uzaq deyildir!..”

“RUH” mövzusunda bu məqamı bildirdikdən sonra, biz yenidən beyin fəaliyyətinə dönək...

77

Beyin hüceyrələri, az əvvəl də bəhs etdiyimiz kimi, bir bioelektrik axın ilə fəaliyyət göstərərək, eyni zamanda kosmik yağışa da məruz qalır və beləcə bütün bu təsirlər, daxilolmalar nəticəsində müxtəlif fəallıqlar ortaya çıxır.

Hər biri, bütün digər hüceyrələrin gördüyü işi görə biləcək qabiliyyətdə və 16000 (on altı min) hüceyrə ilə əlaqə halında 120 milyard hüceyrə, beyin!.. Müasir elmə görə, bu tutuma sahib beyinin yalnız yüzdə yeddi ilə yüzdə on ikisini istifadə edə bilən insanlar!.

Biz, bu yüzdə yeddi ilə on iki arasında dəyişən ölçünü istifadə edərkən, həqiqətdə, sözlərlə ifadə etdiyimiz çox hadisə baş vermir beynimizdə!..

Məsələn: görürük deyirik... Halbuki, **beyində təsvir və ya səs yoxdur!. Həqiqətdə, beyin içində təsvir yoxdur!.. Beyin içində yalnız hüceyrələr arasında bir bioelektrik axından söhbət gedir.**

Kosmik yağış ilə də təsirlənən beyinin, uşaqlıqdan etibarən aldığı müxtəlif proqramlamalar istiqamətində etdiyi dəyərləndirmələrə biz **“görürük”** demişik... **“Görü-**

rük”ün həqiqi ifadəsi **“beynimizin dəyər mühakiməsidir”!..** Bir ya da **“eşidirik”** demişik ki, digər ifadə ilə **“eşidirəm”** və ya **“görürəm”**in mənası **“qəbul edirəm”dir!..** Həqiqətdə, doğrusu da bu ifadədir.

Çünki, görmə vasitəsi və tutumu dəyişdikcə “qəbul etmə” **də dəyişir, qəbul etmənin verdiyi dəyər mühakiməsi də dəyişir!.**

Əsasən, beyin, bir tərəfi ilə müxtəlif frekansdakı dalğaları, kosmik şüalanmanı dəyərləndirərək proqramı istiqamətində izah edən dəyərləndirmə mexanizmidir.

Beyin, bu dəyərləndirmə ilə birlikdə, bütün siqnalları və bir yandan haloqramik dalğa bədənə yüklərkən, digər yandan da eynən bir radiovericisi kimi gücü nisbətində xaricə yayır... Bu xaricə yayılan dalğalar, hər insanın öz beyin şifrəsinə görə sanki bir kitab kimi atmosferdə mühafizə olur... Əgər bunu alıb çözü biləcək bir cihaz düzəldilə bilsə, insanların bütün həyatları bu dalğaları çözəcək cihazın ekranında seyr edilə bilər...

78

Belə ki, qiyamətdən sonra hər kəsin bütün etdiklərinin yazılı olduğu kitablar(?)ın havada uçuşaraq hər kəsin əlinə keçəcəyini bildirən dini mənbələr, ruhdakı bu dalğaları çözücü xüsusiyyətə diqqət çəkmək istəyir!.

Bəli, çox aşağı bir tutum ilə istifadə etdiyimiz beynimizin qəbul etmə gücünü artırma bilmək iki şəkildə mümkündür...

Ya, beyinin beş duyğu vasitəsilə qəbul etmə tutumunu genişləndirəcək yeni vasitələr inkişaf etdirmək, ya da beyindəki ekstra qəbul etmə dövrlərini müəyyən fəaliyyətlər ilə - ki bunların önündə **ZİKR** gəlir – dövrəyə daxil etmək və bunları gücləndirmək...

Bax, bu vəziyyətdə görə bilmədiklərimizi görən (?) hala gələcək, yeni qəbul etdiyimiz sahəni genişləndirib gücləndirmiş olacağıq.

Burada əsas qavramağımız zəruri olan məqam budur...

Beyin, xaricdən gələn müxtəlif dalğa boylarındakı kosmik şüaları alır və proqramlanışı zamanı məlumatlandırıldığı mövzularda, qəbul etdikləri olsa da onları dəyərləndirə bilməz. Bundan başqa, özünün açılmamış sahələrinin dəyərləndirəcəyi saysız-hesabsız dalğa boylarını da dəyərləndirə bilməz.

Halbuki, həqiqətdə hər biri ayrı bir məna ehtiva edən kainatdakı hər bir dalğa boyu, şüa davamlı olaraq beynimizi bombardman edir... Nə var ki, bizim bu məsajları çözməyimiz, bu canlı-mənalı varlıqlarla əlaqəyə girməyimiz mümkün olmur!.. Əgər başa sala bildiksə...

Bütün kainat, hər kəsini ilə, tamamilən canlı-şüurlu bir varlıq halında həyatını davam etdirir... Qəbul edə bilən necə xoşbəxtdir!..

Bax, tamamilə saysız-hesabsız dalğa boylarından, şüalardan, kvantlardan təşkil olunmuş kainat və ya kainat iç-rə kainatlar, əgər o ölçünün qəbul etmə vasitəsi ilə baxa bilsək, TƏK bir quruluşdur!..

Bizim də “**xəyal**” dediyimiz şey, bax, bu şüa köklü quruluşdur!.. Həqiqətdə, biz də şüalı varlıqlarıq... Ancaq nə yazıq ki, qəbul etmə sistemimizin beş duyğu ilə qeydli olması indilik bu həqiqəti yaşamaqdan bizi məhrum edir!..

Bəli, kainat orijinalında **VAHİD** bir quruluş, həqiqətdə bütün zərrələr bir-biri ilə əlaqəli vəziyyətdə olduğu üçün, hər bir genişlənmə və fəallıq, heç düşünə bilmədiyimiz bir məqamda bəm-başqa şeylərə təsir göstərir və hərə-

kətə keçirir... Yəni, kainatda bir-birindən qopuq, ayrı, müstəqil varlıqlar və onların müstəqil mənlilikləri və iradələri mövcud deyildir!.

Bax, **“QİSMƏT”** deyilən mövcudiyyət bu məqamdan yararılır.

Yaxşı, elə isə **Həzrəti Məhəmməd** Əleyhissəlam **“QİSMƏT”**i necə başa salmışdır?

İslam Dininin mənbələrinə görə **“QİSMƏT”** mövzusu necə açıqlanır?..

* * *

◆ ALLAH

QİSMƏT MÖVZUSUNDA MƏLUMATLAR

82

İnsanların başına gələn və gələcək hər şeyin əzəldə təqdir edildiyini bildirən saysız-hesabsız ayələr və hədislər mövcuddur ki, bu mövzunu ən geniş və düzgün şəkli ilə **“İNSAN və SİRLƏRİ”**, **“AGİL və İMAN”** adlı kitablarımızın **“QİSMƏT NƏDİR”** bölməsində tədqiq edə bilərsiniz.

Burada qısaca **“QİSMƏT”** hadisəsini vurğulayan bəzi ayə və hədislərə toxunmaq istəyirəm:

“ALLAH istəmədikcə siz istəyə bilməzsiniz” (76/30).

“Halbuki, sizi də, edərək gəldiyiniz şeyləri də ALLAH yaratmışdı” (37/96).

“Biz hər şeyi QİSMƏTİ İLƏ xəlq etdik” (54/49).

“Gəzən heç bir məxluq xaric olmamaqla hamısını ALNINDA çəkib gəzdiren Odur!..” (11/56).

“De ki, Hamısı da öz proqramları istiqamətində (şə-qullarında) davranışlar ortaya qoyarlar..” (17/84).

“Yer üzündə və ya nəfslərinizdə baş verən bir müsi-bət, bizim onu yaratmağımızdan əvvəl, mütləq bir ki-tabda yazılmışdır!..”

“Bunu, ƏVVƏLDƏN MÜQƏDDƏR və yazılı olduğunu bilib, əlinizdən çıxan şeylərə üzülməməyiniz və əli-nizə gələn ilə sevinib qürrələnməyiniz üçün açıqla-yırıq...” (57/22-23)

“ALLAH, məxluqatın QİSMƏTLƏRİNİ səmaları və arzı yaratmasından əlli min il əvvəl yazmışdır!”

“Tavus belə anlatdı:

Mən Rəsulullahın (sallallahu əleyhi və səlləm) səhabə-lərindən bir çox insanlara yetişdim... Onlar, “HƏR ŞEY QİSMƏT İLƏDİR” deyirdilər..

Mən, Abdullah İbni ÖMƏRDƏN belə eşitdim: Rəsulul-lah (sallallahu əleyhi və səlləm) buyurdu:

“HƏR ŞEY QİSMƏT İLƏDİR!.. Hətta, acizlik ilə zəka və bacarıqlılıq belə!..”

Əbu Hüreyrədən ((r.a.)) rəvayət edilmişdir: Rəsulul-lah (s.ə.s.) buyurdu ki:

“Adəm ilə Musa dəlil göstərərək münaqişə etdilər. Musa:

- Ya Adəm! Sən o insansan ki, ALLAH səni əli ilə ya-ratıb, ruhundan sənə ruh üflədi və sən insanları ayırtmış, onları cənnətdən çıxardın!

dedi. Adəm də dedi ki:

- Sən də ALLAHIN danışmaq üçün seçdiyi Musasan! Göyləri və yeri yaratmazdan əvvəl ALLAHIN mənə yazdığı bir işi işlədim deyə mənə nə haqla qınayırsan?.

Rəsuli-Əkrəm:

“Adəm Musaya dəlil ilə qalib gəldi” buyurdu.

Abdullah ((r.a.)):

“- ŞAQİ anasının qarnında ŞAQİ olan, SƏİD də baş-qasından ibrət alandır”

dedi. Bunu eşidən bir adam, Hüzeyfənin ((r.a.)) ya-nına gəlib bunu anlatdı və:

- Necə bir adam, heç bir iş işləmədən (hələ anasının qarnında) ŞAQİ olar?

deyə soruşdu. Hüzeyfə ((r.a.)) (r.a.) cavab verdi:

- Buna niyə təəccüblənirsən? Rəsulullah sallallahu əleyhi və səlləmdən eşitdim, belə deyirdi:

- Nütfənin (ana rahminə girdiyi andan) qırx iki gecə ke-çincə, ALLAH nütfəyə bir mələk göndərir. Mələk ona şəkil verir, göz qulaq verir, dərisini, ətini və sümüklə-rini meydana gətirir. Sonra:

“Ya Rəbbi oğlan, yoxsa qız olsun? - soruşur.

Rəbbin də istədiyini hökm edir, mələk də yazır. Sonra:

- Ya Rəbbi, ömrü nə qədər olsun? - deyə soruşur. Rəbbin istədiyini hökm edir, mələk yazır. Sonra:

- Ya Rəbbi, ruzisi? - deyir. Rəbbin istədiyini hökm edir, mələk yazır. Sonra əlindəki səhifə ilə, əmr olun-duğuna bir şey əlavə etmədən və bir şey əksiltmə-dən çıxır.

Ənəs ((r.a.)) deyir: Rəsulullah (s.ə.s.) belə buyurmuş-dur:

“Həqiqətən ALLAH, hər rahimə bir mələk məmur etmişdir. Bu mələk:

- Ya Rəbbi, bu nütfədir, ya Rəbbi, bu ələqədir (pıhtılaşmış qan), ya Rəbbi, bu mudqadır (loxma halı) deyir. ALLAH bunu yaratmağa hökm etmək istədiyi vaxt, mələk:

- Ya Rəbbi, oğlan, yoxsa qız, xoşbəxt, yoxsa bədbəxt olsun, ruzisi, ömrü nə qədər olsun? - deyə soruşur. Beləcə (hamısı) anasının rahmində yazılır” (Buxari, Müslim).

Əli ((r.a.)) belə demişdir:

85

- Bir gün Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm) oturur və əlindəki bir ağac parçası ilə yeri cızırdı. Qəfildən başını qaldırdı və:

- Sizdən tək bir nəfər yoxdur ki, Cənnət və Cəhənnəmdəki yeri bilinməsin, buyurdu. Yanındakılar:

- Ya Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm) bu halda nə deyə çalışırıq, hər şeyi buraxıb təvəkkül etməyəkmi? - dedilər. Rəsulullah (s.ə.s):

- Xeyr, çalışın, hər kəs nə üçün yaradıldısa, onun üçün hazırlandırılır!..

buyurdu və sonra da əlavə elədi:

- (yoxsulların haqqını) Verən, (ALLAHDAN) çəkinən və “kəlmeyi-tövhid”i təsdiq edən şəxsə gəlincə, biz onu Cənnətə hazırlayırıq.

ALLAHIN haqqını yoxsullara verməyən, savabından çəkinən və (kəlmeyi-tövhid) Təkzib edəni də Cəhənnəmə hazırlayırıq”

ayələrini oxudu (Buxari, Müslim, Əbu Davud, Tirmizi).

Deyildi ki:

- Ya Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm) sanki indi yaradılmışıq kimi bizə dinimizi açıqla!..

Bu gün etdiyimiz işlər əvvəldən təqdir edilmiş və yazılmış işlərdir, yoxsa olmasından sonra bizə təqdir edilmişdir?

Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm):

- Xeyr, əksinə, **gördüyünüz işlər əvvəldən təqdir edilən və yazılan işlərdir!...** buyurdu.

- Bu halda iş görmənin və çalışmanın nə əhəmiyyəti var?

deyə soruşdu. Rəsulullah (s.ə.s):

- Xeyr iş görən, öz işinə hazırlanır!... buyurdu (Müslim, Tirmizi).

Tirmizinin sözü belədir:

Ömər (r.a.) soruşdu:

- Ya Rəsulullah, nə buyurursan, etdiyimiz işlər yeni yaranan bir şeydir, yoxsa əvvəldən təqdir edilmiş bir işdir?

deyə soruşdu. Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm):

- Əvvəldən təqdir edilən işlərdir, ey Xəttabın oğlu!.. **HƏR KƏS ƏVVƏLDƏN TƏQDİR EDİLƏN HƏRƏKƏTLƏRƏ HAZIRLANMIŞDIR...** Səadət əhlindən olan, səadət üçün çalışır, şəqavət əhlindən olan da şəqavət üçün!.. buyurdu.

İmran b. Husayn (r.a.) belə dedi:

- Muzeynə qəbiləsindən iki adam Rəsulullahın (sallallahu əleyhi və səlləm) yanına gəlib, dedilər ki:

- Ya Rəsulullah, nə buyurursan, insanların bu gün işlədikləri və məşğul olduqları şeylər əvvəldən özlərinə təqdir və hökm edilən bir şeydir, yoxsa bu işlər, işləndikdən sonra təqdir edirlər?

Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm):

Xeyr, əksinə bunlar əvvəldən özlərinə təqdir edilən bir şeydir. Uca ALLAHIN kitabında bunu bu:

“Nəfsə və onu nizamlayana və ona xeyir və şəri işləməyi göstərən” (Şəms/7-8) doğrulayır!...

buyurdu.

Əbdülvahid b. Süleym (r.a.) belə demişdir:

Məkkəyə gəldim, Ata b. Əbu Rəbahla görüşdüm və:

- Ey Əbu Məhəmməd, bəsrelilər, qismət (yəni əvvəldən təqdir edilən bir şey) yoxdur deyirlər, dedim.

Ata (r.a.):

- Övladım, sən Quran oxuyusanmı? - dedi.

- Bəli!. dedim. Ata (r.a.):

- Bu halda “Zuxruf”u oxu!.. dedi. Mən də:

“Ha, mim!. Açıqlayan kitaba and olsun ki, Biz onu anlaya biləsiniz deyə ərəb dilində bir Quran etdik. Həqiqətən o, nəzdimizdəki əsas kitabda çox uca, çox hikmətlidir” (Zuxruf/1-4).

ayələrini oxudum. Ata (r.a.):

- “Ümmül-Kitab – Əsas Kitab” nədir, bilirsənmi?... deyə soruşdu.

- ALLAH və Rəsulu daha yaxşı bilir, dedim. Ata (r.a.):

- O, bir kitabdır ki, ALLAH göyləri və yeri yaratmaz-

dan əvvəl onu yazmışdır. Orada Fironun Cəhənnəmlik olması vardır, orada “Təbbət yədə Əbi Ləhəbin - Əbu Ləhəbin iki əli qurusun” vardır, dedi.

Ata (r.a.) demişdir ki:

Rəsulullahın dostu Übadə b. Samitin oğlu Vəlidi görmüşdüm. Atanın ölüm anındakı vəsiyyəti nə idi? - deyə ondan soruşdum. Belə dedi:

Atam çağırırdı və mənə:

- Ey oğlum, Allahdan qorx, bil ki, ALLAHA, qismətə, xeyir və şərrin hamısına iman etmədikcə, Allahdan çəkinmiş olmazsan... Bundan başqa bir inanc üzrə ölsən Cəhənnəmə girərsən.

88

Həqiqətən, mən Rəsulullahdan (sallallahu əleyhi və səlləm) eşitdim, belə deyirdi:

- ALLAH əvvəlcə “qələmi” yaratdı. Yaz! dedi. Qələm:

- Nəyi yazım? - deyə soruşdu. ALLAHU Təala:

- Qisməti, olanı və əbədiyyətə qədər olacağı yaz!. – buyurdu (Tirmizi, Əbu Davud).

Abdullah b. Feyruz əd-Deyləmi belə demişdir:
“Ubeyy b. Kabın (r.a.) yanına gəldim və ona:

- Zəhnimi qismət ilə bağlı bəzi şeylər qarışdırdı. Mənə bu məsələdə bir şey anlat, bəlkə ALLAH bu vəsvəşləri qəlbimdən çıxarar - dedim.

Ubeyy b. Kab belə danışdı:

- Əgər ALLAH, göylərində və yerində olanların (hamısına) əzab versəydi, zalım olmazdı, onların hamısına rəhməti ilə yaşasaydı, rəhməti onlara, onların gördüyü işlərdən daha xeyirli olardı. ALLAH yolunda Ühüd dağı qədər qızıl xərcləsən, qismətə iman etmə-

dikcə, başına gələn təəccüblənməyəcəyinə, gəlməyən də əsla sənə toxunmayacağına iman etmədikcə ALLAH bunu səndən qəbul etməz.

Bundan başqa bir inanc üzrə olsan, Cəhənnəmə girərsən!

Abdullah Deyləmi deyir ki:

- Sonra Abdullah b. Məsudun yanına getdim. O da eyni şeyi söylədi. Hüzeyfə b. Yəmənin yanına getdim, eyni şəkildə danışdı. Sonra da Zeyd b. Sabitin yanına getdim, o, da eyni şeyi Rəsullahdan (sallallahu əleyhi və səlləm) nəql etdi. (Əbu Davud, "Lüzums Sünen").

Abdullah b. Amr (r.a.) söyləmişdir:

Rəsulullahdan (sallallahu əleyhi və səlləm) eşitdim, belə deyirdi:

- Həqiqətən uca ALLAH yaratdıqlarını (əvvəlcə) bir qaranlıq içində yaratdı, sonra onlara nurundan saçdı!

Bu nurdan nəсібini alan şəxs hidayətə yetişdi!.. Nəсібini ala bilməyən də dələlətə sapdı!.

Bunun üçün, "ALLAHIN elminə görə qələm qurudu!.. Yeni işlərin təqdiri sona yetmiş və qələmin yazacağı bir şey qalmamışdır" deyirəm. Tirmizi (İmam b. Həsən senetle)

Əbu Hüreyrə (r.a.) belə demişdir:

Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm) bizə gəldi. Biz, qismət haqqında mübahisə edirdik. O qədər hirsələnirdi ki, üzü qıpqırmızı oldu. Sanki yanaqlarına nar suyu sıxılmışdı. Və:

- Bununlamı əmr olundunuz, bununlamı mən sizə göndərildim. Sizdən əvvəlki ümmətlər ancaq bu məsələ haqqında mübahisəyə girişdikləri vaxt, həlak oldular. And verirəm, bu nöqtədə çəkişməməiniz üçün, and verirəm sizə! - buyurdu (Tirmizi).

Cabirdən (r.a.):

Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm) belə buyurmuşdur:

- Qismətə, xeyirinə və şərrinə iman etmədikcə, başına gələnə əsla təəccüblənməyəcəyinə, başına gəlməməsi müqəddər olanın da əsla gəlməyəcəyini bilmədikcə, heç bir qul iman etmiş sayılmayacaqdır (Tirmizi).

90

Aişədən (r.a.):

Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm) belə buyurmuşdur:

- Lənət etdiyim altı insan vardır ki, onlara ALLAH və gəlmiş-keçmiş hər Nəbi və Rəsul lənət etmişdir. Bunlar:

ALLAHIN kitabına əlavə edən, qisməti təsdiq etməyən, ALLAHIN zəlif etdiyi (günahkarları) yüksəltmək, əziz etdiyi (saleh) qulları alçalmaq üçün cəbərut ilə insanları rahat buraxmayan, Məkkə hərəmində qadağan olanı edən, Əhli-beytimə zülm edən, bir də sün-nətimizi tərk edən insandır (Tirmizi).

Ümmü-Həbibə (r.a.):

- Ey ALLAHIM, mənə uzun ömür verməklə mənə ərim Rəsulullahdan atam Əbu Süfyandan və qardaşım Müaviyədən faydalandır!. - dedi.

Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm) ona:

- Sən Allahdan dəqiqləşmiş əcəllər və zəruri olan bir sıra şeylər və bölünmüş ruzilər haqqında bəzi tələblər etdin ki, ALLAH onlardan heç birini nə vaxtdan əvvələ alar, nə də sonraya buraxar!.. Əgər, Allahdan səni Cəhənnəmdəki əzabdan və qəbirdəki əzabdan qurtarmasını istəsəydin sənin üçün daha xeyrli olardı... buyurdu.

Bunun üzərinə bir adam:

- Ya Rəsulullah, bu meymunlar və xinzırlar, (hansı ki, bu əzab məqsədi ilə insanların) çevrildişi meymunlar və xinzırlardandırmı?.. deyə soruşdu.

Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm) belə cavab verdi:

- Həqiqətən, uca ALLAH heç bir qövmü həlak və ya əzaba çatdırmadı ki, sonra onların nəslini davam etdirdsin. Bu günkü meymunlar və xinzırlar əvvəldən mövcuddular. (Müslim).

Xalid əl-Hazza (r.a.) belə dedi: Həsən Bəsriyə dedim ki:

- Mənə başa sal, Adəm (r.a.) göy üçün, yoxsa yer üzü üçün yaradıldı?

Həsən Bəsri:

- Yer üzü üçün, dedi.

- Ne deyirsən, qorunub, məlum ağacdən yeməsəydi?... dedim.

- Ondan yemək məcburiyyətində idi (çünki bu müqəddər) ... deyə cavab verdi.

- ALLAH Təalanın "Siz onun əleyhində (kimsəni) fitnəyə sürükləyəcək qüdrətdə deyilsiniz. Məgər ki, o,

Cəhənnəmə girəcək kimsə olsun” (Səffat/162-163) ayəsi haqqında mənə məlumat verin.. dedim.

Həsən Bəsri:

- Şeytanlar onları dəlalətə azdırmağa müvəffəq ola bilməzlər, ancaq ALLAHIN Cəhənnəmlik olduqlarına hökm etdiyi kimsələr müstəsnaadır - deyə cavab verdi (Əbu Davud).

Xalid əl-Hazza (r.a.) Həsən Bəsridən:

- Uca ALLAHIN “Bunun üçün onları yaratdı” (Hud/119) ayəsi haqqında soruşdu.

Həsən Bəsri:

- Onları cənnət, o birilərini də Cəhənnəm üçün yaratdı - deyə cavab verdi (Əbu Davud).

Ənəs (r.a.) belə demişdir:

Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm) tez-tez:

- Ey qəlbləri çevirən ALLAH, qəlbimi dinin üzərinə sabit qıl! - deyə dua edərdi.

Biz də ona:

- Ya Rəsulullah, sənə və yetirdiklərinə iman etdik, bizim üçün (hələ) qorxursanmı? - deyə soruşduq.

- Bəli, çünki qəlblər, ALLAHIN barmaqlarından ikisinin arasındadır, istədiyi kimi onları çevirər - buyurdu. (Tirmizi)

Müslimin sözü belədir:

- İnsanoğullarının qəblərinin hamısı bir tək qəlb kimi, Rəhman olan ALLAHDAN iki barmağı arasındadır, istədiyi kimi onu çevirər.

Əbu Hüreyrədən (r.a.):

Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm) belə buyurmuşdur:

“Hər doğulan, ancaq fitrət dini üzərinə düşür, sonra ana və atası onu yəhudi, xristian və məcusi edirlər.

Eynən bütün üzvləri tamam olaraq heyvan balasını dünyaya gətirdiyi kimi, siz o balada bir çatışmazlıq görürsünüzmü?!

Sonra Əbu Hüreyrə (r.a.): istəsəniz

“Üzünü ALLAHIN o fitrətinə çevir ki, insanları o fitrət üzrə yaratmışdır” (Rum/30) məalındakı ayəni oxuyun - dedi (Buxari, Müslim, Əbu Davud, Tirmizi).

Cənnətdəki uzun boylu adam, İbrahimdir (a.s.). Ətrafındakı uşaqlara gəlincə, onlar fitrət üzərinə ölən hər uşaqdır. Müsəlmanlardan biri:

- Ya Rəsulullah, müşriklərin də körpə uşaqları buna daxilmi? - deyə soruşdu.

Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm):

- Bəli müşriklərin də uşaqları - buyurdu. (Buxari)

Əbu Hüreyrədən (r.a.):

“Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm) müşriklərin körpə yaşdakı uşaqları haqqında (axirətdəki vəziyyətləri nədir? - deyə) soruşdular. Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm):

- Onların (uşaq ikən ölməsəydilər) nə əməl işləyəcəklərini ALLAH ən yaxşı bilir - buyurdu. (Buxari, Müslim, Tirmizi)

Aişə (r.a.) belə demişdir:

“Bir körpə uşaq öldü. Mən də:

- Nə xoşbəxtdir, cənnət sərcələrindən bir sərcə! - dedim.

Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm): - Bilmirsənmi ki, ALLAH cənnət və cəhənnəmi yaratdı, birincisi üçün bir sıra insanlar yaratdığı kimi, ikincisi üçün də bir sıra insanlar yaratdı.

Bir digər nəqldə:

- ALLAH cənnət üçün bir sıra insanlar yaratdı və bunları hələ atalarının onurğa sümüyündə ikən cənnətlik elədi. Cəhənnəm üçün də bir sıra insanlar yaratdı və bunları da (hələ) atalarının onurğa sümüyündə ikən yaratdı... (Müslim, Əbu Davud)

94

Aişə (r.a.) belə demişdir:

- Ya Rəsulullah möminlərin körpə yaşda ölən uşaqlarının (axirətdəki vəziyyəti) nədir? - deyə soruşdum.

- Onlar atalarındandır - buyurdu.

- Heç bir əməl eləmədən necə olar? - dedim.

- Onların nə əməl işləyəcəklərini ALLAH ən yaxşı bilir - buyurdu.

- Ya Rəsulullah, bəs, müşriklərin körpə uşaqlarının vəziyyəti nə olacaq? - deyə soruşdum.

- Onlar da atalarına bağlıdır - buyurdu.

- Heç bir əməl işləmədənmi? - deyə soruşdum.

- ALLAH onların, yaşasaydılar, nə əməl işləyəcəklərini ən yaxşı bilir - buyurdu. (Əbu Davud)

Allahu Təala belə buyurmuşdur:

“Bir Rəsul göndərmədən heç bir qövmü həlak etmədik!” (İsra/15)

Ənəsdən (r.a.):

Adamın biri:

- Ya Rəsulullah, atam hardadır? - deyə soruşdu. Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm):

- Atan cəhənnəmdədir - deyə cavab verdi. Sualı verən adam gedincə, Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm):

- Mənim atam ilə sənin atan atəşdədirlər – buyurdu. (Əbu Davud)

Zeyd b. Sabit (r.a.) belə demişdir:

“Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm) dəvəsinin üstündə Nəccar oğullarına aid bir baxçada olanda biz də yanında idik. Dəvə birdən-birə ürküb qaçdı.. Hardasa Rəsulullahı (sallallahu əleyhi və səlləm) üzərindən atacaqdı. Birdən orada altı, yaxud beş və ya dörd qəbir olduğu anlaşıldı. Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm):

- Bu qəbir sahiblərini bilən varmı? - deyə soruşdu. Bir adam:

- Mən bilirəm - dedi.

Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm):

- Bunlar nə zaman ölüblər? - dedi. Adam:

- Şirk halında ikən ölüblər - deyə cavab verdi. Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm):

- Bu Məhəmməd ümməti qəbirlərində sorğuya tutulur (fitnə və əzaba düşər olurlar), ölülərinizi dəfn etməkdən çəkinəcəyinizdən qorxmasam, bu qəbirlərdən eşitdiyim əzabı, ALLAHIN sizə də eşitdirməsini dua edərdim - buyurdu. (Müslim, Nəsai)

Səhldən (r.a.):

“Müsəlmanların çox varlı və köməkçilərindən olan bir adam, Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm) ilə birlikdə iştirak etdiyi döyüşdə Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm) ona baxdı və:

- Kim cəhənnəmlik bir adam görmək istəyirsə, bu adama baxsın!.. dedi.

96

Bundan sonra camaatdan biri, varlığının arxasınca düşdü. Bu, o halı ilə müşriklərə ən şiddətli bir şəkildə hücum edənlərdən biri idi. Nəhayət yaralandı. Daha tez ölməyi arzu etdiyi üçün, qılıncının ucunu iki döşü arasına dayadı və vücudunun bütün ağırlığı ilə qılınca yükləncə qılınc (kürəyindən) iki çiyini arasından çıxdı (belə intihar etdi).

Bunu gören o adam, qaçaraq Rəsulullahın (sallallahu əleyhi və səlləm) yanına gəldi və:

- Sənin həqiqətən ALLAHIN Rəsulu olduğuna şəhədet edirəm. (Yəni bu adam haqqında verdiyin xəbər doğru çıxdı) - dedi. Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm):

- Nə oldu? - dedi. Adam:

- Filankəs üçün: Kim cəhənnəmlik olan bir adamı görmək istəsə, bu adama baxsın - buyurdun. Halbuki, bu adam müsəlmanlara ən çox yardım edənlərdən biri idi. (Sən söyləyincə) bu adamın (göründüyü

kimi) **belə** (yəni bu halı ilə) **ölməyəcəyini anlamışdım. Adam yaralananda, o dəqiqə ölmək istədi və özünü öldürdü. Bunun üzərinə Rəsulullah** (sallallahu əleyhi və səlləm):

- **Həqiqətən, qul, (ALLAHIN elmində) Cənnət əhlindən olduğu halda cəhənnəmliklərin gördüyü işləri görür. Cəhənnəm əhlindən olduğu halda da cənnətliklərin əməllərini edir. Əməllərdə etibar, insanların ömrünün sonlarında etdiyi əməllərdir - buyurdu. (Buxari)**

Abdullah b. Amr (r.a.) belə demişdir:

“Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm) əlində iki kitab olduğu halda çıxıb gəldi və:

- Bu iki kitab nədir, bilirsinizmi?.. deyə soruşdu. Biz:

- Bilmirik, ya Rəsulullah, ancaq sən bizə başa salsan öyrənərik? - dedik.

Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm) sağ əlindəki kitab üçün:

“Bu, aləmlərin Rəbbi tərəfindən (yazılmış) bir kitabdır.

Burada cənnətlik olan insanların adları ilə atalarının və qəbilələrinin adları vardır” - dedi. Sonra sonuna qədər bunların vəsflərini anlatdı. “Bundan sonra, artıq əbədi olaraq bunların arasına nə bir əlavə edilir, nə də biri çıxarılır” - buyurdu.

Bundan sonra orada olan səhəbələr:

- Əgər bu, olub bitmiş bir məsələdirsə, əməlin nə əhəmiyyəti var? - deyə soruşdular. Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm):

“Çünkü, cənnət əhli, sonunu cənnətliklərin əməlini işləyərək gətirir. Cəhənnəmlik olan insan da, sonunda cəhənnəmliklərin əməlini işləməklə həyatını sona çatdırır” - dedi. Sonra əlləri ilə bir şey atar kimi bir hərəkət etdi və:

“ALLAH, qullarının işini qərara bağlamışdır: Bir qismi cənnətdə, bir qismi də cəhənnəmdədir!.” - buyurdu.

Ənəsdən (r.a.):

Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm):

- ALLAH çalışdırır? - dedi. Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm):

- Ölümündən əvvəl, Onu saleh əməl işləməyə müvəffəq edər - buyurdu. (Tirmizi)

Əbu Hüreyrədən (r.a.):

“Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm) belə buyurmuşdur:

- İnsanın səhər mömin, axşam kafir, səhər kafir, axşam mömin olduğu üçün kiçik bir dünya mənfəətinə görə dinini satdığı və qaranlıq gecənin dalğaları kimi fitnələrin baş verdiyi zamanda saleh əməllərə çalışın! (Müslim, Tirmizi)

Əbu Hüreyrədən (r.a.):

Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm) belə buyurmuşdur:

- Yeddi şeydən əvvəl saleh əmələ sarılın. Çünki bu aşağıdakı şeylərdən birini ancaq gözləyirsiniz:

Ya qəfildən gələn fəqirlik, ya sizi daşqınlığa sövq edən varlılıq, ya can sağlığını pozan xəstəlik, ya

sizi çaşqın şəkildə danışdıran qocalıq, ya qəfildən gələn ölüm, ya Dəccal, ya Qiyamət – ki, bu hər şeydən şiddətli və çətindir. (Tirmizi)

Əbu Hüreyrədən (r.a.):

“Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm) belə buyurmuşdur:

- Altı şeydən, yeni günəşin qərbdən doğmağa başlamasından və ya Duhandan və ya Dəccaldan və ya Dabbətül-arzdan və ya (ölümünüzdə) sizi başqası ilə məşğul olmaqdan kənarlaşdıran bir fitnədən və ya Qiyamətin başlanmasından əvvəl saleh əməl işləməyə çalışın. (Müslim, İmam Əhməd)

ALLAHU Təala belə buyurmuşdur:

“Məndən qorxun, əgər ALLAHA iman edənlərdən isəniz” (Ali-İmran/175).

Əbu Hüreyrədən (r.a.):

Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm) belə buyurmuşdur:

- Mənim bildiyimi bilsəniz, az gülər çox ağlardınız” (Buxari, Tirmizi)

Əbu Hüreyrədən (r.a.):

Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm) belə buyurdu:

- Cəhənnəm, nəfsin arzuları, Cənnət də nəfsə xoş gəlməyən şeylərlə pərdələnmişdir” (Buxari, Müslim, Tirmizi)

Abdullahdan (r.a.):

Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm) belə buyurmuşdur:

- Cənnət, sizdən birinizin boyunduruqlarından özünə daha yaxındır, Cəhənnəm də eynən belədir” (Buxari, İmam Əhməd).

Əbu Hüreyrədən (r.a.):

Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm) belə buyurmuşdur:

- Axır zamanda elə adamlar çıxacaq ki, bunlar axirət işləri əvəzində dünyanı istəyəcəklər.

Yumşaq görünmək üçün qoyun dərisinə bürünəcəklər, dilləri şəkərdən dadlı olacaq, amma qəlbləri, qurd ürəyi (kimi qatı) olacaqdır.

ALLAHU Təala (bunlar haqqında) deyir ki: “Bunlar, məni qafilmi hesab edirlər, mənə əhəmiyyət vermirlərmi? Böyüklüyümə and olsun ki, onlara aralarından elə bir fitnə göndərəcəyəm ki, onların halını çəşqinə çevirəcəkdir”. (Tirmizi)

Əbu Hüreyrədən (r.a.):

Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm) belə buyurmuşdur:

- Ölən bir kimsə yoxdur ki, peşman olmasın. Əgər yaxşı işlər görmüşsə, çox görmədiyinə, günahkar-dısa, tövbə etmədiyinə peşman olur” (Tirmizi).

Əbu Hüreyrədən (r.a.):

Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm) belə buyurmuşdur:

- Kim (düşməninə) qorxarsa, gecə vaxtı səyahət edər və yerinə çatıb, rahat və əmniyyətə qovuşar. Diqqət edin! ALLAHIN malı cənnətdir (Tirmizi).

Əbu Hüreyrədən (r.a.):

Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm) belə buyurmuşdur:

ALLAH qorxusu ilə ağlayan insan, süt, çıxdığı döş dəliyinə girənə qədər (ki bu heç bir zaman mümkün olmaz) cəhənnəmə girməyəcəkdir və ALLAH yolunda qaldırılmış toz ilə cəhənnəm dumanı əsla birləşməyəcəkdir (Yəni ALLAH yolunda cihad edən cəhənnəmə girməyəcəkdir) (Tirmizi).

Hani belə demişdir:

“Osman (r.a.) bir qəbir yanında durduğu vaxt, saqqalı islanana qədər ağlayırdı. Bundan sonra ona:

- Cənnət və cəhənnəmi xatırlayırsan ağlamırsan, bu qəbir önündə ağlayırsan! - deyildi. Osman (r.a.) buna belə cavab verdi:

- Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm) buyurdu ki:

“Qəbir, axirət məskənlərinin ilkidir. İnsan bundan qurtularsa, sonrakı daha asan olar. Bundan qurtula bilməzsə, sonrakından qurtulmaq daha çətin olar. Qəbirdən daha qorxunc bir mənzərə hələ görmədim! (Tirmizi)

Əbu Zərrdən (r.a.):

Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm) belə buyurmuşdur:

- Mən, sizin görmədiyinizi görür, eşitmədiyinizi eşidirəm. Göy qıcırdadı və qıcırdamasında haqlıdır. Çünki dörd barmaqlıq bir boş yeri yoxdur ki, orada alnı ilə ALLAHA qarşı səcdəyə qapanmış bir mələk olmasın.

VALLAHİ, mənim bildiyimi bilsəniz az gülər, çox ağlarsınız. Qadınlarınızla yataqlarınızda əylənməyi buraxıb, ALLAHDAN imdad diləmək üçün bayıra çıxar-

dınız. (Bunlar mənzərələr qarşısında) kəsilib, (bir varmış bir yoxmuş) halına gələcək bir ağac olmaq istədim! (Tirmizi)

Allahu Təala belə buyurmuşdur:

“Kim ALLAHA təvəkkül edərsə, ALLAH Ona kafidir”.
(Talaq/3)

İbni Abbasdan (r.a.):

Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm) belə buyurmuşdur:

- Ümmətimdən yetmiş min insan sorğu-sualsız cənnətə girəcəkdir. Bunlar xəstələrini oxutmayan, uğursuzluğa inanmayan və ALLAHA təvəkkül edən kimsələrdir.... (Buxari, Müslim, Tirmizi)

Ömərdən (r.a.):

Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm) belə buyurdu:

- Əgər ALLAHA lazım olduğu kimi təvəkkül etsəydiniz, sabah ac olaraq çıxıb, axşam tox olaraq yuvasına döən quşlar kimi (asanlıqla) ruzinizə qovuşardınız! (Tirmizi, İmam Əhməd, Hakim)

Ənəsdən (r.a.):

Bir adam Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm):

- Ya Rəsulullah (dəvəmi) bağlayıb təvəkkül edim, yoxsa sərbəst buraxıb təvəkkül edim?... dedi.

Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm):

- Bağla (elə) təvəkkül et - buyurdu. (Tirmizi)

Abdullahdan (r.a.):

Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm) belə buyurdu:

- Kasıbcılığa uğrayıb, bunu qarşılamaq üçün insanlara müraciət edən kimsənin heç bir zamanda ehtiyacı qarşılanmayacaqdır. Fəqrü-zərurətə uğrayıb, ALLAHA müraciət edən kimsəni ALLAH, tez və ya gec bir ruzi ilə ehtiyacını dəf edər və ya tez bir ölümlə bu kimsəni fəqirlikdən qurtarar. (Tirmizi)

Ənəs (r.a.) belə demişdir:

Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm) zamanında iki qardaş vardı. Bunlardan biri, qazanc üçün çalışmaz, Rəsulullahın məclisinə davam edərdi. O biri isə qazanca məşğul olardı. Bu ikincisi (çalışıb qazanmır deyə) qardaşından Hz. Rəsululaha (s.ə.s.) şikayət etdi. Rəsulullah (s.ə.s.):

- Bəlkə də sən, Onun üzü suyu hörmətinə qazanırsan - buyurdu. (Tirmizi)

Müaviyə Aişəyə (r.a.) yazdı:

“Mənə, içində qısaca tövsiyyələrdə olacağın bir yazı göndər!”...

Hə. Aişə də ona belə yazdı:

“Salam sənə! İndi Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm) belə deyərəkən eşitdim.

- Kim, insanların hirsinə baxmayaraq, ALLAHIN rızasını arayarsa, (yəni ALLAHIN razı olacağı tərzdə iş görərsə) ALLAH onu insanların şərrindən qoruyar. Kim, ALLAH xoş olmasa da, insanların razı olacağı işlər görərsə, ALLAH onu insanlara tərk edir. (Bununla, o insan hər sahədə həlakə uğrayar) (Tirmizi).

- Sənə fayda verənə həris ol (çalış), ALLAHDAN yardım istə, aciz olma. Əgər sənə bir şey

toxunarsa belə etsəydim, belə olardı demə, lakin: ALLAHIN qismətidir, ALLAH istədiyini edər” de (Məcmuatür-Rəsailil-Kübra).

- ALLAH sizi və etdiklərinizi yaratdı. (Səffat/96)

- Heç bir nəfs yoxdur ki, ALLAH onun Cənnət və ya Cəhənnəmdə yerini yazmamış (şaqi və səid olduğu) olsun (Ravi dedi)... Bir adam qalxdı:

- Ya Rəsulullah o halda yazımıza etimad edib əməli tərک etməliyikmi?

Buyurdu ki:

- Səadət əhlindən olan, səadət əhlinin əməlinə gedəcək, şəqavət əhlindən olan da şəqavət əhlinin əməlinə gedəcək”. (Buxari, Müslim, Əbu Davud, İbni Hənbəl)

- Siz çalışın, hər kəs yaradıldığı hərəkətlər üçün asanlaşdırılmışdır”. (Buxari)

- O, elə Allahdır ki, rahimlərdə sizi istədiyi kimi şəkiləndirir (Ali-İmran/6).

- ALLAH, məxluqları bir qaranlıq içində yaratdı və öz nurundan onlara saçdı. Kimə o nurdan toxundusa hi-dayətə çatdı, kimə də toxunmadısa o azdı” (Həqaiq).

“ALLAH vədindən xülf etmər” (Ali-İmran/9).

Allah əzəli elmində vəd etdiyi səadət və şəqavəti nə bir zahidin zühdu, nə də bir fasiqin fısıqı üzündən dəyişdirmər (Həqaiq).

“Yusif, bu gün danlanmayacaqsınız, ALLAH sizi əfv edir, O mərhəmətliyərin mərhəmətlişidir - dedi”. (Yusif/92)

Bu ayəni Əbu Osman belə izah edir:

“Günah işləyən, günahına görə təqdir edilməz.

“Yusif qardaşlarına: “Mən sizi necə təqdir edirəm ki, mənim zindana girməyimi ALLAH əzəldə istəmişdi. Belə ki, mən də qüsür edib (zindandan qurtulan dostuma) məni ağanın yanında xatırlat demişdim. İndi mən necə mənim etdiyim günahı unudum, sizi təqdir edirəm?” - deyərək bunların təqdire bağlı olduğunu ifadə edir. (Həqaiq)

Şah İbni Şüca da belə deyir:

“İnsanlara Haqq gözü ilə baxan onlara müxalifətdən qurtular. İnsanlara öz gözü ilə baxan, günlərini insanlarla çəkişməklə keçirər. Görmürsənmi, Yusif əzəli qəzaya vəqif olunca necə qardaşlarının üzrünü qəbul edib: “Bu gün danlanmayacaqsınız” - dedi. (Həqaiq)

Əgər Rəbbin istəsəydi, yer üzündə olanların hamısı iman edərdi (Yunis/99).

Hər nəfs, ancaq ALLAHIN izni ilə inana bilər (Yunis/50).

ALLAH istədiyini yox edər, istədiyini buraxar. Kitabın əsli Onun yanındadır (Rad/39).

Mənim yanımda söz dəyişdirilməz (Qaf/29).

ALLAH kimə hidayət edərsə, hidayətə çatan da odur (Əraf/178).

ALLAH istədiyini edər (İbrahim/27).

ALLAH bir kimsəyə hidayət etdikdən sonra artıq onu azdırmaz (Zümər/37).

Kaşani belə deyir: “Xəlqin hərəkətləri Haqqın hərəkətlərinə nisbətdə ruhla cəsəd kimidir. Hərəkətin

mənbəsi ruh olsa da zühur etdiyi yer cəsəddir. Bunun kimi hərəkətin yaradıcısı Haqdır amma, xəlf ilə zahir olur (Təvilat).

Abdullah İbni Məsuddan (r.a.) rəvayətə görə, demişdir ki:

Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm) mənə (insanın əmələ gəlməsindən) xəbər verdi ki, o doğru söyləyər və özünə də doğru bildirilər, buyurdu ki;

- Sizin birinizin ana - ata maddələri qırx gün ana qarınında toplanır, sonra o maddələr o qədər zaman içində (ikinci qırx) qatı bir qan laxtası halını alır, sonra yenə o qədər zaman (üçüncü qırx) içində mudqə - bir çiyənəm ətə təhəvvül edir. (120 günün sonunda) ALLAH bir mələk göndərir və Təkamül edən mudqəyə (bu) dörd sözü yazması əmr olunur. Onun işi, ruzisi, əcəli, səid və ya şaqi olduğunu yaz - deyilir. (İbni Məsud demişdir ki, Abdullah həyatı yeddi qüdrətində olan ALLAHA and olsun ki, Mələk bunları yazdıqdan sonra) ona ruh üflənir. (Canın canlanır).

106

İndi sizdən bir insan (bu fitrəti icabı) yaxşı iş görər, hətta özü ilə Cənnət arasında yalnız bir qulac məsafə qalar. Bu zaman (mələyin ana qarınında yazdığı) yazı gələr, o insanı qabaqlayar. Bu dəfə o, Cəhənnəmliklərin işini görməyə başlayar (cəhənnəmə girər).

Sizdən bir insan da (fəna) iş görər. Hətta özü ilə cəhənnəm arasında ancaq bir qulac məsafə qalar. Bu zaman (mələyin yazdığı) kitabı gələr, onu qabaqlayar. Bu dəfə o insan əhli cənnətin işini görər, (cənnətə girər) (BUXARİ/Təcrid 1324).

İmran bin Husayn (r.a.) rəvayətə görə, belə demişdir:

Bir dəfə Rəsulu Əkrəmə bir kimsə (İmranın özü) belə soruşdu:

- Ya Rəsulullah, əhli Cənnət, cəhənnəmliklərdən (ALLAHIN qəza və qisməti ilə) bilinərmə, (ayırd edilərmə)?

Rəsulullah:

- Bəli, ayırd edilər!..

-Elə isə (cənnətlik, cəhənnəmlilik əzəldə müəyyən olduğuna görə) xeyir iş görənlər, ibadət edənlər nə üçün işləməli?

Rəsulullah buyurdu ki:

- Hər kəs nə üçün yaradıldısa onu edər, özü üçün (əzəldə) nə müyəssər olundusa onu edər... buyurdu (BUXARİ/Təcrid 2062).

Əbu Hürəyrə radiyallahu anhdan rəvayətə görə Nəbi (sallallahu əleyhi və səlləm) belə buyurmuşdur:

- Adəmoğluna, nəziri (adağı) təxmin etmədiyi bir şeyi gətirməz. Lakin ALLAHIN təqdiridir ki, Adəmoğlunu sürükləyər. Mən bir şeyin (verilməsini) ölçərəm. Bu təqdirimlə o şeyi (o malı) xəsisdən çıxarmaq istəyə-rəm (BUXARİ-Təcrid 2066).

“Bilin ki, həqiqətən ALLAH insan ilə qəlbinin arasına hail olur və hər halda siz onun divanında haşr olacaqsınız” (Ənfal/24).

Göründüyü kimi, kainat hələ var olduğu anda, sonsuzadək olacaq hər şey müəyyəndir!..

Kimse və heç bir şey öz yazısını dəyişdirə bilməz!..

Hər kəs öz qismətini yaşamaq məcburiyyətindədir!.. Mövzumuz olan “ALLAHIN ƏHƏD” olması da istər-istə-məz bu olqunu ortaya açıq-aydın qoyur.

“ALLAH” adı ilə işarə edilənin **Tək** olması və **“O”nun** xaricində heç bir şeyin var olmamasının başa düşülə bilməməsi **“QİSMƏT”** mövzusunda saysız-hesabsız mübahisələrə səbəb olmuşdur...

Halbuki, **“QİSMƏT”** mövzusunda bu həqiqəti, **Həzrəti MƏHƏMMƏD** Əleyhissəlam təbliğ etdiyi ayələr və öz bəyanları ilə açıq-aydın, qətiyyətlə vurğulamışdır...

İnsanın başına gələn hər şeyin istisnasız **“QİSMƏT”** hökmündən irəli gəldiyini vurğulayan çoxlu İslam alimindən biri də İmam Qəzalidir ki, **“İhyau Ulumid Din”** adlı kitabının II kitab, II babında **“Həqiqət və şəriət”** başlığı altında belə deyir:

“Çünki biz, bütün fənalıqlar, üsyan, zina və hətta küfr ALLAHU Təalanın qəzası, iradəsi və istəməsilədir və bütün bunlar həddi-zatında haqdır, deyirik”

* * *

◆ ALLAH

16

“XƏYAL” NƏDİR

Bəli, Kainat adını verdikimiz, əslində tək bütöv quruluş öz proqramı daxilində hər an yeni olmaq üzrə saysız-hesabsız xüsusiyyətlərini ortaya qoyur. Bax, Kainatın bu əsas şüalı quruluşu, bizim özümüzü maddi zənn etməyimizə və maddi dünyamızla müqayisədə, **“XƏYAL”** kimi dəyərləndirilmişdir...

110

Belə ki, maddi aləmin həqiqətdə bir **“hesab ediş”** olduğunu və əsl quruluşun, **“şüalı quruluştan başqa bir şey olmadığını”** açıqlayan Həzrəti **Məhəmməd** (sallallah əleyhi və səlləm) maddi quruluşun və həyatın bir **“RÖYA”** hökmündə olduğunu vurğulayaraq belə demişdir:

“İnsanlar yuxudadır, öləndə oyanırlar!..”

Bu işarənin birinci mənası budur:

Maddi bədənle yaşayan və beş duyğu üzvü hüdudları içində həbsdə olan insan, maddədən kənar şüalı həyat çərçivəsinə keçərkən, yuxudan oyanmış şəklinə düşür və bütün dünyada yaşadıkları **“röya”** hökmündə olur... Buna qarşılıq içinə girdiyi şüalı həyat forması isə onun həqiqi dünyası olur... Ki, bu da qiyamətə qədər sürür. Qiyamətdən sonra üçüncü dəfə yeni bir bədənle baş olur

ki, bu da məhşər həyatı boyunca istifadə edəcəyi bədənidir.

Bu işarənin ikinci mənası da budur:

“Ölmədən əvvəl öl” hədisi-şərifində işarəyə görə fiziki ölümle ölmədən, yeni bədəni və beyni tərk etmədən əvvəl, özünüzü bədən qəbul etməyi tərk etmək və **“düşün-cəli bir varlıq”** qəbul etməklə maddədən kənar həyata hazırlaşın!.. Çünki bədən, beyin əldən çıxdıqdan sonra, **“RUH”un**, dünyada ikən əldə edə biləcəyi şeyləri orada təmin etməsi mümkün olmaz!!.

Bu işarənin bir üçüncü mənası da budur:

111

“Nəfsim” dediyin şeyin, yeni **“mən”liyinin** əslində var olmadığını dərk etməklə **“öl”** ki, varlığını təşkil edən Mütələq **“mən”** ilə diriliyə qovuşasan!.. Çünki, **“Mənlik ancaq ALLAHA məxsusdur!..”**...

“MƏN” deyə biləcək **TƏK** varlıq **“ALLAH”dır** ki, Ondan başqa, öz adından hərəkət edən ikinci bir **“mənlik”** də mövcud deyildir!.. Əgər belə bir şey olsaydı, o da bir TANRI olardı!.. Halbuki, o dəqiqə kəlmeyi-tövhidə xatırlayaq. **“TANRI YOXDUR, YALNIZ ALLAH VARDIR”**...

Bax, **“ALLAH”** - özündən başqa heç bir şey olmayan **“ALLAH”** - **“ELMİNDƏ”** bütün varlıq surətlərini, əgər ifadəsi caiz isə, düşündü. Və ya başa düşülməsi daha asan olsun, deyə belə deyək, **“xəyal etdi!”**.

Təkrar edirəm, əsasən, **“ALLAH”** üçün **“düşündü”** və ya **“xəyal etdi”** kimi ifadələr işlətmək mahzurludur çünki, həqiqəti əks etdirməz və **“ALLAH”ın** uluhiyyətinə çatışmazlıq gətirər. Ancaq biz burada, bir məqamı başa sala bilmək, oxuyanları bir hədəfə yaxınlaşdırma bilmək məq-

sədi ilə, ifadə çətinliyinə görə bu ifadələri işlətmək məcburiyyətində qalırıq.

Kainat və içində olan bütün varlıqlar, işin kökünə getmiş ən yüksək dərəcəli övliyaullahın, “bütün aləmlərin əsl xəyaldır” deyərək ittifaq etdikləri bir şəkildə meydana gəlmişdir!..

“**ALLAH**” və həyatın ölçüləri-varlıqları mövzularını ən böyük vüquf ilə “**İnsanı-Kamil**” adlı əsərində bəhs edən kökünə gedənlərdən Əbdülkərim Cili, “**aləmlərin hamısının əslinin xəyal**” olduğunu olduqca geniş bir şəkildə izah edir.

Yaxşı bu “**xəyal**” nədir?.

112

“**Xəyal**” sözünün mənası nədir?...

Bu “**xəyal**” necə meydana gəlmişdir?..

Və biz necə olur ki, bu “**xəyal**”ı həqiqət kimi qəbul edirik?..

Bu suallardan bir qisminin cavabını bir az əvvəl vermişdik.

İndi də cavabını vermədiklərimizin izahlarını təqdim edək...

“**HƏYY**” olan “**CAN**”ın elə özü dirilik, həyatilik kimi xüsusiyyətləri olan bu varlıq, “**ALİM**” adının işarə etdiyi “**ELMİ**” ilə - yeni, daha yaxşı başa sala bilmək üçün misal yolu ilə deyək - bəsit mənada “**şüuru ilə**” sahib olduğu saysız-hesabsız xüsusiyyətlərin fərqiindədir...

“**ALLAH**”, özündə mövcud olan saysız, hüdudsuz, sonsuz xüsusiyyətləri bilir...

“**ALİM**”, bu bildiyi sayısız, sonsuz, hüdudsuz xüsusiyyətləri, “**MÜRİD**” olduğu üçün yeni, “**iradə**” olduğu, diləmə

və istədiyini meydana gətirmə gücü olduğu üçün, bunun nəticəsində də özündəki bu mənalara seyr etməyi istəyir.

“QADİR” adının işarə etdiyi şəkildə, **“qüdrətiylə”** bu özündəki mənalara seyr etməyə başlayır... **“Qüdrət”**, **“özündəki mənalara seyr etmə gücüdür”!**

Elm mərtəbəsində, özündəki bütün mənalara qarşı bilik sahibidir!..

“MÜRİD” adının işarə etdiyi **“iradəsini”** istifadə edərək, özündəki saysız-hesabsız mənalara **“QADİR”** adının işarə etdiyi bir şəkildə, **“qüdrəti ilə”** seyr halına aparır. Və seyr halına girdiyi anda, **“KƏLİM”** adının mənası kimi, saysız-hesabsız nəsneləri, yəni sözləri, şeyləri seyr etməyə başlayır!..

113

“ALLAH”IN sözləri yeddi dəniz mürəkkəb olsa, bir o qədəri də olsa yazmaqla bitməz!.. Bitərmi?.. Sonsuz olan!.. Yeddi dəniz, yeddi qalaktika, yetmiş yeddi kainat nə edər Sonsuzun yanında!?..

Rəqəmlə yazılan hər şey, nə qədər rəqəmlə ifadə edilirsə edilsin, sonsuzun yanında çox da dəyər ifadə etmər..

Bax, bu seyr etdiyi **“sözlərin”** yəni, mənalara hər birinin vəziyyətinə bizi bizi özü **“VAQİF”** yəni, **“SƏMİ”dir**. Onsuz da özü özündəki mənalara seyr edir, onlara vaqif olmaması mümkündürmü?..

VƏ **“BASİR”**. Dərk edici, dəyərləndirən!.. Necə olmasın ki!.. Yenə özü edir!..

Yaxşı, bütün bunlar harda həyata keçir?..

Bütün bunlar, **“ALLAH”ın “elminde”** həyata keçir!..

Əgər ifadəsi caizdisə, çox yetərsiz, nöqsanlı bir ifadədir, amma, başqa cür də izah imkanı olmadığı üçün deyirik:

“ALLAH”ın xəyalında, yeni elmində olur, bütün sonsuz olanlar!..

Əgər bura qədər dediklərimiz başa düşüldü, indi də ikinci bir əhəmiyyətli məqama gələk.

İş yuxarıda bəhs etdiyimiz kimi olduğuna görə, **“MƏN”** nəyəm?.. **“Dünya”** nədir?.. **“Axirət”** nədir?..

“Cənnət və Cəhənnəm” nədir?..

Hesab nədir, kitab nədir, qəbir əzabı nədir?..

Təklif edən kimdir, mükəlləf nədir, təklif nədir?..

Bəli bir az da bu sualların cavablarını araşdıraq...

Amma mövzuya girməzdən əvvəl çox dəyərli həqiqət əhli-zatlarından olan Muhyiddin Ərəbinin bu məşhur misralarına bir nəzər yetirək:

Həzrət, varlığın **“TƏK”liyini** müşahidə coşğusu içində belə deyir:

“Qul Haqdır!.. Rəbb Haqdır!..

Ah, biləydim kimdir mükəlləf...?

Quldur desən, o ölüdür!..

Rəbbdir desən, Rəbb necə olur mükəlləf!?”

Yenə eyni mövzuda, **Muhyiddin Ərəbidən** çox əvvəl yaşayan çox dəyərli İslam alimi və arifi məşhur mütəsəvvüf **İMAM QƏZALİ** də baxın nələr deyir varlığın **“TƏK”liyi** haqqında **“Mişkatül-Ənvar”** adlı əsərində:

“- ... Bax, ariflər buradan məcaz çuxurundan həqiqətin zirvəsinə yüksəlir, məraclarını tamamlayır, açıq bir müşahidə ilə görürlər ki, varlıqda Allahdan BAŞQA BİR şey YOXDUR!..

Bax, bu qaynaq ƏHƏD olan Allahdır, Onun ortağı yoxdur!.. Bütün digər nurlar Ondan istiarədir!.. Həqiqi olan yalnız Onun nurudur... Hamısı Onun nurundandır. Bəlkə HAMISI ODUR!..

Doğrusu, var olan Odur... Qeyrin varlığı, ancaq məcaz yolu ilədir.....

Ondan başqa O yoxdur, sözü seçkinlərin tövhididir... Və sahibini vahid birliyə aparar, sırf BİRLİYƏ aparar!..

Məxluqatın meracının son nöqtəsi FƏRDANİYYƏT məmləkətidir. Çünki, bunun o tərəfində daha bir pilləkən yoxdur. Çünki, yüksək, ancaq çoxluqda düşünlə bilər....

Kəsərət qalxınca BİRLİK həyata keçir, izafət (əlaqə) batil olur, işarə qalxar... Artıq, yüksək, alçaq, enən, çıxan qalmaz; tərəqqi mümkün olmur, üruc mümkün olmur. Sahənin üzərində üluvv (yüksəklik) yoxdur.

Vəhdət ilə bərabər kəsərət yoxdur!..

Kəsərin qalxmasıyla üruc da qalxar!.

Bunu bilən bilir, bilməyən inkar edir...

Bu elm, ancaq ALLAHİ BİLƏNLƏRƏ verilmiş xüsusi mahiyyətdəki gizli bir elmdir...

Onlar, bunu açıqladıqları zaman,

ALLAHA qarşı məğrur olanlardan başqası inkara qalxmaz.

Bu vaxta qədər bəhs etdiyimiz həqiqət istiqamətində düşünsək, var olan yalnız "ALLAH"dır!..

Elə isə, Onun xaricində ikinci bir varlıq da yoxdur...

Yaxşı bu vəziyyətdə, təklif nədir, mükəlləf kimdir?...

Bu bəhs edilən elə bir həqiqətdir ki, bu həqiqət günəşinin istisi, buzdan meydana gəlmiş varlıqlar aləmində tək bir su damlası belə buraxmır!..

Bu **TƏKLİK** həqiqəti əvəzinə, **Həzrəti Məhəmməd** Öley-hissələmin, insanın gələcəyinə dönük olaraq bildirdiyi bütün məqamları da əsla nəzərdən qaçıra bilmərik... Çünki, **TƏKLİK** nə qədər qəti bir həqiqətdirsə, insanın gələcəkdə qarşılasacağı nəticələr də o qədər qəti olaraq, özündən çıxan davranışların gətirdiyi nəticələr olacaqdır.

Bəli, **ALLAH** adı ilə işarə edilənin yanında biz **“ELMIN-DƏ”** var olmuş, **“elmi surətlərik”!..**

116

Bizə **GÖRƏ** biz qəti, açıq, sadə, bəsit bir Kainatın içində yaşayan varlıqlarıq...

Amma yenə də **əslində** biz, Onun elmində bir **“Elm”dən** ibarətik!..

Ancaq içində yaşadığımız aləm, bizə görə qəti, mütləq, açıq, coxtərəfli bir yaşayışdır.

Bax, buna görə də bu çox həssas dəyərləri gözdən qaçırmayaq.

* * *

17

HƏYAT SİSTEMİ

İçində yaşadığımız bu sistemin gərəyi budur:

118

Bizi yuxarıdan idarə edən bir TANRI yoxdur!... Bir ilah yoxdur!..

Hər hansı bir ulduz və ya planet və ya qalaktika və ya ulduz yığını, yəni **“BÜRC” əsla TANRI deyildir** və olması da mümkün deyildir!.. Belə bir şeyi düşünmək qorxunc ya-nılmadır!.

Biz, içində yaşadığımız çərçivədə, bizdən ortaya çıxan **ALLAHIN** adlarının mənalari gərəyini yerinə yetirməklə əsl **“qulluğumuzu”** ifa etmək üçün varıq!..

Yaşadığımız ölçünün gərəyi və sistemi isə budur:

Günəş sistemi içində yer alan Dünya, Dünya üzərində yaşayan insanlar...

Bu insanlar, **“ALLAH”ın** öz vəsfləri ilə, istədiyi kimi bə-zədiyi və yaratdığı varlıqlardır!..

“ALLAH” istədiyi xüsusiyyətlərini, insan beyinlərində açığa çıxacaq şəkildə, insanın quruluşunda nizamlamış-dır.

Özünü ət-sümük hesab edərək və bu yolda şərtlənərək yaşayan insan, bütün həyatını bu şəkildə davam etdirdiyi təqdirdə, bu həyat tərzinin nəticəsi olaraq saysız-hesabsız əzab və izzətlərə düşəcəkdir.

Özündəki üst səviyyə xüsusiyyətləri xəbər verənə inanıb, özündəki üstün xüsusiyyətləri ortaya çıxartmaq üçün iş görən və bunları ortaya çıxaran insan da, ilahi vəsflərə və xüsusiyyətlərə qovuşmuş bir fərd kimi, hüdudsuz gözəllikləri həyat mühitinə çatacaqdır.

Ya özünü çürüyüb gedəcək ət-sümük ZƏNN etmənin və buna uyğun olaraq həyatın nəticəsində səni gözləyən müddətsiz əzab mühiti və ya kökündəki ilahi xüsusiyyətləri vəsfləri ortaya çıxardaraq bunun gözəl nəticələrini yaşayacağın əbədi hüsur və zövq mühiti...

Bu səbəblə Həzrəti MƏHƏMMƏD Əleyhissəlam sanki, qarşımızda bunları deyir:

“Sən, “ALLAH”ın yer üzündəki xəlifəsi olaraq yaradıldın...

“ALLAH”ın bütün adlarının mənalı ilə bəzəndin...

İndi özünü bu maddə dünyasında tapmağın səbəbi ilə, sonunda çürüyüb yox olacaq bir bədən olaraq düşünmə və belə düşünməklə “nəfsinə zülm etmə”!... Özündəki gücləri “israf” etmə...

Dünyanın və dünyəvi dəyərlərin şərtlənməsi içində, dünyada qoyub gedəcəyin şeylər üçün, özündəki o hüdudsuz üstünlükləri məhv etmə!...

Bax, ayələrdə necə xəbərdar edilsən:

“Bilin ki, dünya həyatı bir oyuncaq, bir əyləncə, bir bəzənmə və aranızda öyünmədir!... Dünya həyatı ancaq aldadıcı və məğruredici şeylərdir” (57/20).

“Kifayət qədər qiyamət gününə hazırlanmayan, o günün qorxunc əzabları qarşısında arvadını, qardaşını, qohumlarını və yer üzündə olan şeylərin hamısını fidyə kimi vermək istər ki, beləcə özü qurtara bilsin!...” (70/11-15).

İnsanlar yuxudadır, öləndə oyanırlar!.. Dolayısı ilə, dünya həyatı keçdiyiniz aləmdə sizin üçün bir yuxu kimi olacaqdır... Elə isə, ölmədən əvvəl öl ki, yuxudan, dünyada ikən oyan!.. Həqiqətləri gör və o həqiqətlərə görə həyatını nizamlamla...

Dünyada qoyub gedəcəyin, o biri aləmdə sənə üçün heç bir dəyər ifadə etməyəcək şeylərə enerjini boş yerə xərcləyib, sonradan tələfi edə bilməyəcəyin israfın üzündən peşmanlıqlara düşmə!.. Özünü bu bədənə qəbul edib, yalnız bədənə uyğun bir formada yaşamaq xüsrandan başqa bir şey gətirməyəcəkdir... Ora gedib həqiqətləri gördükdən sonra, kaş dünyaya geri dönüb, etmədiklərimizi etmə imkanımız olsa deyərsiniz, amma bu əsla mümkün olmaz!..

Belə ki, bax Qurani-Kərim bunu necə başa salır:

“O gün cəhənnəm məhşər yerinə gələr, o gün insan bütün etdiklərini xatırlayar, ancaq bu xatırlama heç bir fayda verməz...”

- Kaş bu həyatım üçün mənə fayda verəcək işlər görsəydim!.. deyər...” (89/23-24).

“Biz sizi yaxın olan sıxıntı və əzablara qarşı xəbərdar etdik!.. O gün insan etdiklərinin nəticələri ilə qarşılaşacaqdır... Bu həqiqətləri inkar edənlər isə belə dəyəcəklər:

- Kaş torpaq olsaydım!..” (78/40)

“ALLAH”ın vəsfləri ilə vəsflənmiş, Ondakı mənalarla bəzənmiş kimi var hesab etdiyin izafi-nisbi “mənliliyini”, yəni var qəbul etdiyin “vəhmi mənliliyini” tərk et, şüurundan qaldır ki, həqiqi “mən”liyinə yetişsən!..

Əgər var qəbul etdiyin, var ZƏNN etdiyin, şərtlənmələrə görə “var” deyə düşündüyün mənliliyini, müəyyən bir elm ilə qaldıra bilsən, “Mənlik” pərdəsindən özünü qurtara bilsən, bunun arxasındakı həqiqi “mən”liyə yetişə bilərsən!..”

Bu məaldakı xəbərdarlıqları edən **Həzrəti Məhəmmədə** (sallallahu əleyhi və səlləm) paralel olaraq övliyaullah da belə demişdir:

“Qaldır “mən”liyini aradan, ortaya çıxsin Yaradan!..”

Əslində bu ifadə, **“Nəfsinə arif olan Rəbbinə arif olar”** hədisinin açıqlamasından başqa bir şey deyildir...

İndi içində olduğumuz sistemi və insanın bu sistem ilə əlaqəsini xatırlayaq...

Bu maddi dünyasında görüb bildiyimiz hər şey, dünyanın yer cazibəsinə, maqnit cazibə sahəsinə bağlıdır...

İnsan da bu maddi dünyasında var olmuş bir fərd kimi dünyanın maqnit cazibə sahəsinə bağlıdır...

“Biz hər şeyi sudan (yəni H₂O-dan) xəlq etdik”... deyildiyinə və dünya üzərində olan hər canlı sudan var olduğuna görə, insan da sudan meydana gəlmiş bir varlıqdır!...

İnsan, bu dünyada var olduğuna və dünyanın cazibə sahəsinə tabe olduğuna görə, insan beyninin yaratdığı **“haloqram dalğa bədən”**, yəni məlum olan adı ilə

“RUH” da bu dünyanın maqnit cazibə sahəsinə bağlıdır!..

Digər tərəfdən, insan beynində elə bir xüsusiyyət də mövcuddur ki, əgər bu xüsusiyyət fəaliyyətə keçsə, o insan nəticədə dünyanın və günəşin cazibə sahəsindən uzaqlaşaraq, kosmosdakı saysız-hesabsız ulduzların ölçülü dərinliklərində oranın şərtlərinə uyğun bədənle **“cənnət”** həyatına yetişə bilər.

İnsanın, əgər beynindəki anticazibə dalğası yaradan dövrə açılmışsa, **“NUR”lu** dalğa bədənə, yəni **“ruha”** sahib olacaq və beləcə də **“nuru”**, yəni **“enerjisi”** nisbətində sürətli bir şəkildə qurtuluşa çatacaqdır.

Əgər bu insanın beyni, anticazibə dalğalarını yaradıb ruhuna yükləyə bilməzsə, **“nur”u** qeyri-kafi olduğu üçün, əvvəlcə dünyanın, daha sonra da cəhənnəmin güclü cazibə sahəsindən özünü qurtara bilməyəcək və əbədi olaraq Günəşin içində qalacaqdır!..

Onsuz da, Günəş daha sonrakı mərhələdə Mars da daxil olmaqla ətrafındakı beş planeti udacaq və bundan sonra da büzülərək bir neytron ulduzu halına gələcəkdir...

Bu səbəblə də içində qalan nəsnənin kənara qaçması imkansız olacaqdır... Bu hadisəni daha təfəsilatı ilə **“İNSAN və SİRLƏRİ”** adlı kitabımızda oxuya bilərsiniz...

“Cəhənnəm” vəsfi ilə tərif edilən Günəşdə yaşayan canlı varlıqlara, yəni dindəki deyilişi ilə **“zəbani”lərə** gəlinəcə... Əllərinə düşəni pərişanedici, alçalıcı, əzabverici, dolayısı ilə **“zəbunedici”** vəsfi ilə adlanan **“zəbanilərə”** gəlinəcə...

Necə ki, dünya üzərində insanlar və ya dünyada və kosmosda yaşayan cinlər varsa, onlar kimi hər planetdə və ulduzda da yaşayan varlıqlar vardır!... Dolayısı ilə Günə-

şin də özünə xas şüa quruluşlu sakinləri mövcuddur. Bax, bunlar Qurani-kərimdə **“zəbani”** deyə tərif edilmişlər... Bu adla adlandırılmışlar!.

Biz necə dünya üzərində yaşayan varlıqlar kimi, əlimizə keçən gücsüz varlıqlara istədiyimizi ediriksə, eyni şəkildə günəşin içinə gedəcək insanlara da, günəşin canlıları olan **“zəbani”lər**, oranın şərtləri içində istədiklərini edəcəklər... Bu davranışlar insanlara əziyyət olacaqdır.

“RUH”, yeni haloqramik mikrodalğa bədən, Günəşin içinə getdiyi zaman, oradakı yüksək radiasiyanın təsiri ilə deformasiya olur, əyilir, büzülür, yanır (!), amma yox olmur!.. Bunun misalı, yuxuda bədəninin əzilib-büzülməsi, qırılması, yaralanması, parçalanması, sabahısı yenidən həyatına eynən davam etməsidir...

Bax, **“cəhənnəm”** deyilən Günəşinⁱ içindəki həyatda da, dalğa bədən xarab olur, əzilir, uzanır, genişlənir, yastılanır, tökülür, yanır və arxasınca əvvəlki halına dönür... və bu vəziyyət təkrar-təkrar davam edərək gedir...

“Cəhənnəmin atəşi ilə onların bədənləri, dəriləri dəfərlə yanır, qovrulur, sonra yenidən meydana gəlir...” (4/56).

məalindəki ayeyi-kərimə bax, bu bəhs etdiyimiz hadisəni qüvvətləndirir.

Əsasən burada çox yaxşı başa düşülməsi zəruri olan bir məqam vardır...

GÜNƏŞİN “CƏHƏNNƏM” OLMASI ATOMALTI FORMASI ETİBARİLƏDİR!.

Necə ki, bizim bioloji, maddi, atomüstü formaya aid bədənımız var və bunun əvəzinə bu bədənə dalğa atomaltı formaya aid **“EKİZİ”** mövcuddursa, eyni şəkildə Günəşin

də bir atomaltı formaya aid şüalı ekizi mövcuddur ki, bax, əsas **“CƏHƏNNƏM”** olması o forması etibarilədir...

Odur ki, biz bu anda bu bədənə duyğu üzləri ilə cəhənnəmi görə bilmərik!... Eynən atomaltı formaya malik şüalı növlər olan insan ruhlarını, cinləri və mələkləri görə bilməyimiz kimi!..

Bunun əvəzinə, maddi bədən həyatından **“ruh bədən=dalğa bədən”** həyatına keçən insanlar isə həm mühitlərinə keçdikləri ruhları görür, həm o mühitdəki cinləri görür, həm də o formanın mələklərini görürlər..

Və daha cəhənnəmi, içindəki canlıları eynən ətraflarını seyr edirmişcəsinə seyr edirlər.. Çünki ruh görüşündə məsafə anlayışı yoxdur!.

124

Bax, dində bəhs edilən, ölümü dadan insanların qəbir aləmlərində cəhənnəmi seyr etmələri hadisəsi bu şəkildə həyata keçir.. Bu mövzunun təfəsilatını **“İNSAN və SİRLƏRİ”** adlı kitabımızda tapa biləcəksiniz, inşaallah..

Beləcə, kəhkəşan dediyimiz ulduzlardakı cənnətlər də, bu görünən maddi tərəfləri etibarilə deyil, qəbul etdiyimiz maddi quruluşların atomaltı formasını təşkil edən dalğa ekizləri etibarilədir!

Bu gün bizim maddi bədən qəbul edicilərimizə görə içində olduğumuz mühit necə maddi qəbulumuzu təşkil edirsə, eyni tərzdə o formada da içində olduğumuz mühit - bu an bizə GÖRƏ dalğa forma olmasına baxmayaraq - bizə maddi mühit kimi gələcəkdir.

Bunun əvəzinə **“cənnət”lər** deyilən saysız-hesabsız planetlərə gedən haloqramik dalğa bədənələr (ruhlar) isə öz növündən olan oradakı saysız-hesabsız varlıqlarla görüşüb danışmaq, əlaqə qurmaq, orada özündəki üstün

güclər beləcə istədiyi kimi təsərrüf edə bilmək imkanına qovuşacaqlar!..

Sanki ifadəsi caizdirsə, o getdiyi planetlərin tanrısı (!) kimi olacaqdır!..

Çünki, özü, **ALLAHIN** yer üzündəki Xəlifəsi olaraq meydana gətirilmiş və saysız-hesabsız ilahi güclərlə əhatə olunmuş və bəzənmişdir...

Halbuki, o planetin özünə xas varlıqları, insanda olan bu cəm güclərdən yoxsuldur...

Dolayısı ilə, “cənnət”ə gedənlər, heç bir gözü görmədiyi, heç bir qulağın eşitmədiyi, heç bir dilin söyləmədiyi nemətlərə qovuşacaqdır... Bizim bu mövzudakı bütün təxəyyülümüz çatmır...

O cənnətlərə gedən insanlar yaş məfhumundan bəridirlər...

Orada, baba-nənə, ana-ata, qardaş-övlad-nəvə kimi məfhumlar yoxdur... Hamı eyni yaşdadır...

O gedilən mühitdə oxşar gücdə və ya elm səviyyəsində olanlar bir yerdə olacaqlar, o elm və ya enerjiyə daha az ölçülərlə çatanlar da öz mühitlərində yaşayacaqlar...

Bəlkə bu dünyada çox sevdiyin, yaxınında olan bir şəxs o biri dünyada çox uzaq düşəcəkdir...

Bir gün əvvəl nələr yaşayırsan yaşa... Bir gecə əvvəl yuxu zamanı gördüyün yuxuda nələr yaşayırsan yaşa, səhər oyandığın zaman, hələ üstündən bir neçə saat keçdikdən sonra, o gördüklərin sənə üçün nə ifadə edir?..

Dünən dünəndə qalır, gecə gecədə qalır!..

Əgər həbsdə, işgəncə görsən, gecə ən gözəl yuxunu görsən də oyandığın mühitdə bu nə ifadə edir?..

Bax, bu maddi dünyasına gözlərini qapadığın anda, yeni mühitində gözlərini açacaqsan və bu dünya həyatı sənin üçün az əvvəl yaşadığın bir yuxu kimi olacaq... Yuxudan qalxmışcasına, dünyada yaşadığın bir dəyər ifadə etməyəcək və içində olduğun mühitin şərtləri ilə baş-başa qalacaqsan!..

Elə isə, bütün məsələ sənin, yalnız bu dünyada qoyub gedəcəyin şeylər üçün deyil, kifayət qədər, ölümdən sonrakı həyatda sənə lazım olacaq şeylər üçün iş görməyindir... Bu dünya tarlasında ruhuna nə əkərsən, ölümdən sonrakı həyatında da onun məhsulunu toplayacaqsan!

126

Əgər bu dünyada yaşayarkən sənə verilmiş bu ilahi gücləri, beyninə bəhs edilmiş bu ilahi xüsusiyyətləri kəşf edib istifadə edə bilməsən, ölümü daddıqdan sonra bir daha bunları ortaya çıxara bilməyin qətiyyəni mümkün deyildir. Çünki **Qurani-Kərimdə** təkrar edilən bir cox ayə bu məqama işarə edir:

“Nəhayət onlardan hər birinə ölüm gəlib çatanda:

- Rəbbim nə olar məni dünya həyatına geri qaytar!... Ta ki, boşuna xərclədiyim həyatımı bura yararlı olacaq işlər ilə dəyərləndirəm!... dəyərlər... Xeyr!.. Bu əsla mümkün deyildir!.. Artıq onların qarşısında yenicədən bədənlenəcəkləri qiyamət gününə qədər davam edəcək “bərzəx” həyatı vardır..” (23/99-100)

“Onları cəhənnəm üzərində dayandırıldıqları zaman görsən..."

- Kaş dünyaya geri qayıdaydıq, Rəbbimizin bildirdiyi həqiqətləri inkar etməz, inananlardan olardıq, dəyərlər...

Xeyr! Daha əvvəl gizləyib rədd etdikləri şeylər indi açıq-aşkar qarşılarındadır!

Əgər dünyaya geri qaytarılsalar belə, yenə qadağan edildikləri hərəkətlərə qayıdardılar... Həqiqətən onlar bu istəklərində yalançıdırlar...

Onlar bu dünya həyatından o biri tərəfdə başqa bir həyat yoxdur, biz ikinci dəfə həyatımıza davam etmə-yəcəyik, demişdilər...

Onları istiqamətləndiricilərinin hüzurunda dayandırıldıqları o gündə görsən...

- Kaş bir daha dünyaya geri qayıda bilsəydik!.. Bildirilənlər həqiqətmiş!.. deyərlər... (6/27-30)

Söz “ÖLÜM”ə gəlmişkən, xalq arasında tamamilə səhv məlum olan bu mövzunu əlimizdən gəldiyi qədər açıqlayaq...

* * *

“ÖLÜM” NƏDİR? ÖLÜMÜN İÇ ÜZÜ

128

Heyf ki, müasir dövrdə “**ÖLÜM**” hadisəsi həqiqətinə uyğun şəkildə bilinmir, ümumilikdə **ÖLÜMÜN** bir “**son**” olduğu zənn edilir!..

Halbuki, “**ÖLÜM, bir son**” olmayıb, maddi aləmdən, maddədən kənar aləmə keçməkdən başqa bir şey deyildir!.. Yəni bir qayıdışdır!..

İnsan, **ÖLÜM** deyilən hadisə ilə, maddi bədəni tərk edərək, “**RUH**” deyilən “**haloqramik dalğa**” quruluşlu bədəni ilə ya qəbirdə, ya da qəbirdən kənarda həyatına davam edir!

Yəni **ÖLÜM, Maddi bədənə həyatın sona çatıb, RUH bədənə davam etməsidir.**

İslam Dininin əsaslarını bildiren **QURANİ-KƏRİM** ölüm hadisəsinə belə açıqlama gətirir:

“Hər NƏFS ölümü DADACAQDIR!..”

ÖLÜM deyilən hadisə, bioloci maddi bədənə tərk edilərək, **RUH** bədənə dalğa aləm həyatına keçilməsidir...

Beynin dayanması ilə birlikdə, vücuda yayılan bioelektrik enerji kəsildiyi üçün, bədən, ruhu özünə bağlayan elektromagnitizmini itirir və beləcə, **RUH**, bədəndə müstəqil həyat şəklinə keçir. Bax, bu hadisə **ÖLÜM** sözü ilə başa salınır.

Həyatı boyunca insanın beynindən keçən bütün fəaliyyətlər, səs və təsvir dalğaları ilə yüklənmiş televiziya dalğaları kimi, **RUHA**, yəni haloqramik dalğa bədənə yükləndiyi üçün, özündə heç bir müxtəliflik hiss etmədən, ruh formalı həyata keçilir... Və insan **RUH** olaraq eynən bədəndə olduğu kimi həyatına davam edir!..

129

Ancaq bir fərqlə... O bədəndə, tamamilə canlı və şüurlu olması əvəzinə maddi bədənini istifadə edə bilməz!. Sanki nəbatı həyata girmiş, canlı, şüurlu bir insan kimi!..

Kənarda baş verən hər şeyi görür, duyur, qəbul edir, amma özündən kənardakılara heç bir məsaj çatdırı bilmir!.

Belə ki, böyük **İslam Alimi Ərzurumlu İbrahim Haqqı “Mərifətnamə”** adlı **əsərində Həzrəti Məhəmməddən ölüm hadisəsini belə nəql edir:**

“Meyid (ölümü dadmış insan), bədənini kimin yuduğunu, kimin kəfənlədiyini, namazını kimlərin qıldığını, arxasından kimlərin gəldiyini, qəbirə kimlərin endirdiyini və kimlərin təlqin verdiyini bilir”.

“Meyidin yanında qışqırıb, saçınızı, başınızı yolmayın, ona əziyyət edirsiniz” xəbərdarlığı da, yenə meyidin sizi görüb halınıza üzülməsindən irəli gəlir.

Ölüm deyilən maddi bədəni istifadə edə bilməmək halını dadmış insanın qəbirdə “ruh olaraq” diri, əqli şüuru yerində və kənardan gələn xitabları qəbul edən bir halda olduğunu bizə ən yaxşı dərk etdirəcək **BUXARİ** adlı hədis kitabındakı bu hədisi-**Rəsulullah**a diqqət edək:

“Talha radiyALLAHu anh belə demişdir:

Bədr döyüşü günü Nəbi (sallallahu əleyhi və səlləm) Qureyş əşrafından 24 insanın cəsədlərinin bir araya gətirilməsini əmr etdi və bunlar Bədrin pis quyularından birinə atıldılar. Bununla pis quyu yeni pislikləri toplamış oldu.

Rəsulullahın düşmən bir qövmə qalib gələndə, onun açıq sahəsində üç gün qalmaq adəti idi.

Bədr döyüşünün üçüncü günü olanda, Rəsulullah dəvəsinin gətirilməsini əmr etdi. Yol yükü dəvəyə yüklənib bağlandı.

Sonra Rəsulullah getdi. Səhabələr də ardınca getdilər...

130

Bu arada bir-birlərinə, hər halda Rəsulullah bir hacət üçün gedir, deyə danışdılar.

Nəhayət, Rəsulullah Əfəndimiz qətl olunanların atıldığı quyunun bir tərəfində durdu və onlara özlərinin və atalarının adları ilə səsləndi:

- Ya filan İbn-i filan, Ya Əba Cəhl İbn-i Hişam, Ya Utbə İbn-i Rəbia... Siz ALLAHA və Rəsuluna inanıb itaət etsəydiniz indi sevinərdinizmi?.. Ey qətl olunanlar!.. Biz, Rəbbimizin vəd etdiyi zəfəri həqiqətən əldə etdik. Siz də Rəbbinizin vəd etdiyi zəfəri həqiqətən tapdınız mı?..

Bu xitaba görə Ömər (r.a.) soruşdu:

- Ya Rəsulullah... Həyatı olmayan cəsədlərlə niyə danışırısan?.

Rəsulullah Əleyhissəlam belə cavab verdi:

- Məhəmmədin nəfsi əlində olana and olsun ki, söylədiklərimi siz onlardan daha yaxşı eşitməzsiniz!..”

Göründüyü kimi, **Buxaridə** nəql edilən bu hadisədə, **Hz. Rəsulullah** Əleyhissəlam böyük bir səhv anlayışı təşhiz edir..

“İnsanlar, qəbirə ölmüş kimi qoyulur və sonra da onlar qiyamətdə dirilirlər” şəklindəki həqiqətdən kənar inancı, bundan daha yaxşı düzəldəcək bir hədis ola bilməz.

İnsanlar, eynən bu andakı qədər əqli şüuru yerində olaraq qəbirlərə qoyulurlar və kənardan özlərinə edilən xitabları kənarda imişcəsinə rahatca eşidirlər.

Üçüncü xəlifə Osman bin Əffan (r.a.) bir qəbir başında dayandığı zaman, saqqalını isladana qədər ağlayırdı. Buna görə ona:

- Sən cənnəti və cəhənnəmi yada salırsan, ağlamırsan, bundan, yəni qəbir qorxusuna görə ağlayırsan, deyildi..

Osman cavab verdi:

- Rəsulullahdan duydum ki:

“Həqiqətən qəbir axirət məskənlərinin ilkidir!.. Əgər insan ondan qurtularsa, ondan sonrakılardan da asan qurtular. Əgər insan ondan qurtula bilməsə, ondan sonrakılar ondan şiddətli olar!..”

Sonra Osman (r.a.) belə davam etdi: Rəsulullah belə buyurdu:

“Qəbir qədər QORXUNC heç bir faciəvi mənzərə görmədim!!!..”

İslamın ən qabaqcıl şəhidlərindən olub, **Hz. Rəsulullah** (sallallahu əleyhi və səlləm) tərəfindən cəsədi torpağa verilən **Səd bin Muazın** qəbri başında isə **Allah Rəsulu** belə buyururdu:

- Bu seçkin qul ki, ərş Onun üçün titrəmiş, göyün qapıları açılmış və minlərlə mələk yer üzünə enmişdir. O belə, qəbrində elə sıxıldı ki, az qala sümükləri çatlayacaqdı!!.. Əgər qəbir əzabından və ölüm sonrası sıxıntılardan qurtuluş olsaydı, bu əvvəlcə Sədə nəşib olardı!.. O, yetişdiyi mərtəbəyə görə bu sıxıntılardan tez çıxarıldı, yalnız bu qədər!..”

İndi düşünək... İnsan qəbirdə **“diri”**, yəni **“şüuru yerində”** olaraq mövcud olmasa, belə bir əzabdan heç söhbət gedə bilərmi?..

132

Sual verilir, **Hz. Rəsulullah**a...

“Ya Rəsulullah, möminlərin hansı daha ağıllı, şüurludur?..

- Ölümlə başına gələcək şeyi ən çox xatırlayan və ölümdən sonrakı həyatı üçün ən gözəl şəkildə hazırlananıdır... Bax, onlar ən ağıllı-şüurlu olandır...”

Yenə bir başqa ifadəsində belə buyurur:

“- Ən şüurlu, uzaqqören insan odur ki, nəfsini ilahi hökmlərə tabe edir, ölümdən sonra xeyrini görəcəyi hərəkətləri edir... Aciz də nəfsinin arzularına tabe olur, sonra da bir şeylər umur, ALLAHDAN!..”

Yenə, **Rəsulullahın** səhabələrindən **İbni Məsud**, qəbirdə görünən əzab haqqında:

- Mütləq günahkar olanlar, qəbirlərində əzab edirlər. Hətta heyvanlar onların səslərini eşidir... dediyini Rəsulullahdan (sallallahu əleyhi və səlləm) eşitdim.

Əbu Səid əl-Xudri nəql edir: **Rəsulullah** (sallallahu əleyhi və səlləm) buyurdu:

“İnkər edəndən qəbrində onu qiyamət gününə qədər çalib dişləyən 99 əjdəha əl çəkmir. Əgər bunlardan biri yer üzünə üfləsə, heç bir yaşıl ot göyərməz!..”

İbni Ömər radiyallahu anı nəql edir:... **Rəsulullah** buyurdu:

“Sizdən biri öləndə, istər cənnətlik, istərsə də cəhənnəmlik olsun səhər-axşam özünə məqamı göstərilir. Bura yerindir. Qiyamətdəki dirildilməyə qədər buradasan”.

133

Burada bir də bu məqama diqqət yetirək. Aməntüdə oxunan bu cümləyə bir baxın...

“Vəl basu badəl M Ö V T”...

Diqqət edin!..

“Vəl basu badəl QİYAMƏT” deyilmir!..

Yəni, **“bas”** sözü ilə bəhs edilən hadisə, **QİYAMƏTDƏN** sonrakı deyil, **ÖLÜMÜ DADDIQDAN** sonrakıdır!..

Dünyada, bildiyimiz maddi bədənle və bu zaman bu maddi beyinin yaratdığı ruh bədənle yaşayırıq.

Belə ki, böyük İslam Alimi və mütəsəvvüf **İMAM QAZALİ**, **“Əsmaül hüsna şərhı”** adlı əsərində **“əl-BAIS”** adını açıqlayarkən baxın, nə deyir:

“İnsanlardan bir çoxları bu məqamda səhv vəhmlərə qapılırlar.. Bunu da müxtəlif şəkillərdə izaha çalışırlar, deyirlər ki, ölüm yoxluqdur, ba's yox olduğdan sonra yenidən dirilməkdir, eynən birinci dirilmə və canlandırma kimi...

Onların ölümün yoxluq olduğunu zənn etmələri səhvdir!. İkinci diriltmənin də birinci kimi olduğunu sanmaları da səhvdir.

Ölümün yoxluq olduğunu sanmaq batildir!.. Çünki, qəbir, ya atəş çuxurlarından bir çuxurdur, ya da cənnət baxçalarından bir baxça..

İşin iç üzünə vaqif olan Bəsirət Sahibləri insan varlığının əbədiyyət üçün xəlv olduğunu bilir və başa düşür.. ona yoxluq gəlməz..

Bəli, bəzən cəsədlə əlaqəsi kəsilir və özü haqqında öldü deyirlər.. Bəzən cəsədə geri qaytarılır və haqqında dirildildi deyirlər..

Dirilməyin ilk yaradılış kimi ikinci bir yaradılış olduğunu hesab edənlər də bu zənnlərində yanılmışlar!.. Çünki, diriltmək ilk canlandırılmalarına uymayan yeni bir yaratma hərəkətindən ibarətdir..

Əslində insanoğlunun bir çox dirilməsi vardır, onun dirilməsi iki dəfədən ibarət deyil...”

Ölümü dadınca, Maddi bədən çözüdür və həyatımız qiyamətə qədər **RUH bədənə dirildilmə** kimi qəbirdə davam edir.

Sonra **“Qiyamət”** deyilən, dünyanın Günəş şüasında pozulması dövrəsində bugünkü xarakteristikası istiqamətində yenidən dirildilir!.

Nəhayət, son dəfə bu bədənlər də getdiyi mühitə görə yenidən dirildilmə ilə yaranırlar...

Qəbirdə, bu andakı mövcud ağılımızla, qəbul etmə-dəyərləndirmə mexanizmi ilə olacağıq?..

Bu mövzuda Abdullah bin Ömər nəql edir:...

Hz. Ömər Münkir və Nekir adlı iki mələyin qəbirdə gəlib sual verməsi məqamını **Hz. Rəsulullah** ilə danışarkən soruşdu:

- **(Qəbirdə) ağılınız başımızda olacaqmı, Ya Rəsulullah?..**

- **Bəli!.. Eynən bugünkü kimi!..”**

Bəli, ölümü dadmış, əqli şüuru yerində, amma bədəni istifadədən kənarda qalmış diri insan qəbirə qoyulanda nə olar.

Bunu da **Ənəs** radiyallahu anhdan dinləyək:

Rəsulullah (sallallahu əleyhi və səlləm) belə buyurdu:

- **Qul qəbrə qoyulanda, qəbirdən uzaqlaşanların ayaq səslərini eşidir... Onlar uzaqlaşarkən iki mələk gəlir və onu oturdub belə soruşurlar:**

- **Məhəmməd deyilən adam haqqında nə deyirsən?..**

Əgər möminsə...

- **Şəhadət edirəm Məhəmməd ALLAHIN qulu və rəsuludur... Bundan sonra.**

- **Bu cəhənnəmdəki yerinə bax!.. ALLAH onu cənnətdəkinə dəyişdirdi...**

O, artıq həm cəhənnəmdəki yerini, həm də cənnətdə gedəcəyi yeri görür...

İnkar edən və ya üzdə müsəlman olan isə belə deyir:

- **Bu mövzuda qəti bir düşüncəm yox. İnsanların danışdıqlarından başqa!..**

Ona belə deyilir:

- **Onu tanımadın və bilmədin!..**

Sonra ona elə bir toxmaqla vurulur ki, fəryadını insanlar və cinlərdən başqa hər şey eşidir!..”

Nəhayət bu hədis ilə mövzuya son verək...

“Ölümü dadmış insan yaxınlarının ağladığına görə əzab görər”.

Bu mövzuda çoxlu Rəsulullah xəbərdarlığı vardır, əlaqədar hədis kitablarında oxuya bilərsiniz.

Nəticə budur ki:

İNSAN ÖLMÜR, “ÖLÜM”Ü DADIR!.. Həyat formasını dəyişdirir!...

Ölümü dadmaq deyilən hadisə, insanın maddi bədəninin komandasını itirib, **“ruh”** adı verilən haloqramik dalğa bədənə həyatına qaldığı yerdən davam etməsidir.

136

Bu hala görə, **qəbrə qoyulan hər insanın şüuru yerində, ağı başındadır!.**

Qiyamətə qədər də şüurlu olaraq həyatına davam edir.

Qiyamətdə də o günün şərtlərinə görə, yeni bədənə qovuşar.

ÖLÜM dadıldıqdan sonra nə baş verir?...

İndi də qısaca bunu başa salaq...

ÖLÜM dadıldığı anda insan bir müddət ətrafındakı dünyanı qəbul etməyə davam edir... Ətrafında baş verənləri, edilən söhbətləri, üzüntü və fəryadları eynən bioloci bədənə yaşaymış kimi qəbul edir...

Bu dövrdə adətən nəbatəti həyatdakı bir insan kimidir.. Kənarda bütün baş verənləri qəbul edir, amma kənara heç bir məsaj verə bilmir..

Bax, bu anda sıra meyidin yuyulmasına gəlir...

Meyid nə üçün yuyulur?...

Meyidin yuyulmasının anlaya bildiyimiz qədəri ilə hikməti, hələ hüceyrəvi canlılığı davam edən bioloci bədənin sudan ozmos yolu ilə bioelektrikli qüvvə almasıdır... Beləcə insan qısa bir müddətə bədən vasitəsilə yaşadığı dünya ilə əlaqəsini birtərəfli olsa da davam etdirə biləcəkdir.

ÖLÜMÜN DADILDIĞI andan etibarən, məhşərə qədər davam edəcək həyat çərçivəsinə **BƏRZƏX** aləmi deyilir...

Ölümlə başlayan həyat üç yerə ayrılır:

A. QƏBİR həyatı..

B. QƏBİR aləmi həyatı...

C. BƏRZƏX aləmi həyatı...

A. QƏBİR həyatı... Bu dövrə insanın ölümü dadıb, ruh, yəni haloqramik dalğa bədənə bas olmasından sonra başlayıb, qəbir içində maddəni qəbul edən formada həyatı davam edir...

İstər qəbirə qoyulmadan, istərsə də qəbrə qoyulduqdan sonra ətrafında baş verən hər şeyi bu müddət içində qəbul etməyə davam edir...

Bu halın misalı bu dünyakı həyatımızda hələ yatmadan əvvəl yataqdakı halımıza bənzəyir...

Yatağa girən insan necə hələ oyanıqdısa və ətrafında baş verənləri fərq edir, yatağın sərt və ya yumşaqlığını hiss edir, bax, eyni şəkildə qəbirə qoyulan insan da ilk mərhələdə ətrafında və qəbir içində baş verən hər şeyi seyr edir...

Yatağa girib yatmağa hazırlaşan insan necə yarıyatmış vəziyyətdə həm kənarda baş verənləri ayırd edir, həm də yuxu kimi şeyləri görməyə başlayırsa, qəbirdəki insan da eyni şəkildə həm maddi qəbirin xaricində və içində olanları qəbul edir, həm də yavaş-yavaş ÖZ QƏBİR ALƏMİNƏ girməyə hazırlanır...

Bax, bu müddət içində, **İslam** Dinində bəhs edilən iki sorğu mələyi gəlir və **RƏBBİN KİMDİR, NƏBİN KİMDİR, KİTABIN NƏDİR**, deyə soruşurlar...

DIQQƏT!...

QƏBİRDƏ əsla, insana, sən hansı məzhəbdənsən və ya hansı təriqətdənsən deyə sual verilməz!.. Burada, əsla, insanın məzhəb və ya təriqət imamından söz edilməz!..

138

BUNLARIN qəbirdə SUAL VERİLƏCƏYİNDƏN SÖZ SALLANLAR DİNİ BİLMƏYƏNLƏRDİR!. Nə QURANDA nə də

ALLAH RƏSULUNUN açıqlamalarında məzhəb və ya təriqətin nədir, deyə sual VERİLƏCƏYİNƏ DAİR hökm vardır!.

MƏZHƏB və TƏRİQƏTLƏR Hz. Məhəmməd Əleyhis-səlamın bərzəxə intiqalından sonra təşkil edilmiş qurumlardır ki, bərzəx aləmində bunların yeri yoxdur!..

Bəli, bu sorğulamadan sonra insan ya QƏBİR ALƏMİNƏ intiqal edir, ya da BƏRZƏX ALƏMİNƏ..

“QƏBİR ALƏMİ” ilə **“BƏRZƏX ALƏMİ”** arasındakı fərq nədir? ...

B. “QƏBİR Aləmi həyatı” ... Bu aləm, eynən yuxu aləminə bənzəyir, nə var ki, insan yuxu gördüyünün fərqiində deyil və həyatını eynən dünyada yaşayırmış kimi dəyərləndirir..

İnsan dünyada yaşayarkən, necə dünya həyatını həqiqi həyatmış kimi qəbul edirsə, eyni şəkildə, **öz qəbir aləminə** keçən insan də o formanı həqiqi həyat kimi hiss edir... Bu ya **“qəbir cənnəti”** deyilən şəkildə son dərəcə hüsur və zövqverici yuxular şəklində davam edir, ya da **“qəbir cəhənnəmi”** deyilən formada kabus növündən son dərəcə qorxunc, iztirabverici təsvirlər içində davam edir..

Bu dövrə qiyamətə qədər beləcə davam edir...

Bu, qəbir içindəki insanın, qəbir aləminin yaşantısıdır..

“İnsanın qəbri ya cənnət baxçalarından bir baxça, ya da cəhənnəm çuxurlarından bir çuxurdur” hədisi-şərifilə **Hə. Rəsulullah (s.ə.s.)** bu vəziyyətə işarə edir...

Bununla bərabər bir də **“BƏRZƏX aləmi həyatı”** vardır...

C. “BƏRZƏX aləmi həyatı”, “FİYSƏBİLİLLAH” ALLAH yolunda ŞƏHİD olanlarla, “ölmədən ölmüş” deyər tərif edilən övliyaullah və nəbilərin, qəbir aləmi məhdudlaşdırmalarından qurtularaq, “RUH BƏDƏNLƏRİ İLƏ” sərbəst gəzmə şəklində davam edən həyat şəklidir..

BƏRZƏX HƏYATINDA...

ŞƏHİDLƏR, ÖVLİYAULLAH və NƏBİLƏR Bərzəx aləmi içində sərbəst gəzir, dolaşır və mərtəbələrinə görə də bir-birləri ilə əlaqə yaradırlar...

Bundan başqa, bərzəx aləmi içində də bir iyerarxiya vardır və bu iyerarxiya içində oradakıların idarəsindən söhbət gedir...

“İNSAN və SİRLƏRİ” adlı kitabımızın **“RİCALI QAYB – QAYB ƏRLƏRİ”** bəhsində bu mövzuda geniş məlumat vardır...

BƏRZƏX aləmindəki vəlilərdən dünyada ikən **“FƏTH”** sahibi olanlar, dünyadakılarla əlaqə qura bilirlər.. Bunun əvəzinə, dünyada **“KƏŞF”** sahibi olan, amma **“FƏTH”** əldə edə bilməyən övliyaullah isə, o aləmdəki bütün sərbəstliklərinə baxmayaraq, dünyadakılar ilə bilavasitə əlaqə yarada bilməzlər..

“FƏTH” və **“KƏŞF”** mövzularında daha geniş məlumatı **“DUA və ZİKR”** adlı kitabımızda yazmışıq... Arzu edənlər oradan daha geniş məlumat əldə edə bilirlər..

İnsan **ÖLÜMÜ DADDIQDAN** sonra ya öz qəbir aləmində, ya da mərtəbəsinə görə bərzəx aləmində həyatına davam edir.

Bax, hər kəsi, belə bir həyat gözləyir!..

İstəyən, bu mövzunu, əlaqədar yerlərdən araşdıraraq söylədiklərimizin **doğruluğuna əmin ola bilər.**

◆ ALLAH

“İBADƏT” İNSANIN ÖZÜ ÜÇÜNDÜR

Əgər söylədiklərimiz doğrudursa...

142

Belə bir həyat həqiqətinə hansı formada hazırsınız, lütfən bu suala cavab verin?..

Necə, cavabınız sizi təmin etdimi?..

Əgər, verdiyiniz cavab sizi təmin etmədisə, bu vəziyyətdə demək ki, ölümdən sonrakı həyata lazımı formada hazır deyilsiniz!..

Elə isə, hazırlanmaq üçün bir yerdən başlamaq lazım gələcək...

Yəni, dini deyilişi ilə, vaxtınızın bir miqdarını da “**ibadət**” adı verilən bu növ işlərə ayırmaq vacibliyi ilə qarşı-qarşıyasınız.

“İbadət” adı verilən bütün işlərin, tamamilə, beynin bioelektrik və biosimik quruluşu ilə əlaqədar olduğundan söz etmişdik...

İbadətlərin bir qismi, bilindiyi kimi, bədənin ehtiyac duyduğu bioelektrik enerjini təmin etməyə görə edilir..

Bu enerji beyin tərəfindən dəyərləndirilərək, dalğa bədənə elm və güc olaraq yüklənir... Bax, bu səbəblə, beyin dayanıb, dövrədən kənar olduğdan sonra, yəni “ölüm dadıldıqdan” sonra, artıq ölümdən sonrakı həyatda ibadətlər qalmaz!.. Bax, buna görə ölümdən sonrakında şəriətin təklifləri qüvvəsini itirir!.. Çünki, zahirlə əlaqəli bütün bu təkliflər, beynin bioelektrik və biosimik quruluşu ilə əlaqədar olaraq nizamlanmışdır!.

Bu zaman fərq etməyimiz lazım olan çox əhəmiyyətli bir məqam da var...

İSLAM DİNİ ilkin olaraq insanın içində yaşadığı Kainat SİSTEM və NİZAMI ilə “ALLAH”ı bilib, əldən gələn qədər tanıması və bununla yanaşı ölümdən sonrakı həyata hazırlanma işləri olan ibadətlərini də yerinə yetirməsi qayəsi ilə gəlmişdir...

Allah Rəsulu insanlara, İslamın müəyyən etdiyi qaydalara görə yaşamasını tövsiyyə etmiş və bu qaydalara uyulmadığı təqdirdə də, o nisbətdə insanın bundan zərər görəceyini vurğulamışdır...

Ancaq bu da var ki, yaşadığı dövlətin rejim formasına görə, insanın hesaba çəkiləcəyi yolunda heç bir hökm yoxdur..

İnsanın müsəlmanlığı dövlətin rejiminə bağlı deyil!.. Əgər elə olsaydı, bu anda yer üzündə İslami rejim olmamasına görə, heç kimin müsəlman sayılmaması da lazım gələrdi...

“Məndən sonra xilafət 30 ildir” hədisi yaxşı düşünülməlidir...

Bundan başqa... Unudulmamalıdır ki..

DİN FƏRDƏ GƏLMİŞDİR və ölümdən sonrakı həyatda dövlət deyil, fərd vardır!.

İnsanlar əllərindən gələn qədər İslamı anlamaq, tətbiq etmək və başqalarına da başa düşəcəkləri şəkildə tövsiyyə etmək məcburiyyətindədirlər..

Qəti olaraq bilək ki, hər kəs əlləri ilə etdiklərinin nəticəsinə qatlanacaqdır..

Yenə, bunu qəti olaraq bilməliyik ki, **“ibadət”** adı altında görülən bütün işlər, tamamilə, insanın ölümdən sonrakı ruh həyatı üçün lazımı materialı təmin etmə məqsədinə uyğun fəaliyyətlərdir.

Burada bir mötərizə açaraq, **“ibadət”** deyilən fəaliyyətlərə qısaca bir göz ataq...

144

A. Özünü tamamilə bu bədəndən ibarət olduğunu qəbul etməyə və sırf bədənə uyğun yaşamağa əngəl olmaq üçün nizamlanmış ibadətlər.

B. Beynin bioelektrik enerjisini ən yararlı şəkildə əldə etməyə uyğun nizamlanmış ibadətlər.

C. Beynin mövcud bioelektrik enerjisini, dalğa enerjisinə çevirərək **“RUH” adı verilən haloqramik dalğa bədənə yükləmə fəaliyyətlərinə uyğun ibadətlər.**

D. **“ALLAHIN əxlaqı ilə əxlaqlanma”** şəklində xülasə edilən, təsəvvüfdə **“ALLAHA vasil olma”** və ya **“ALLAHA yetişmə”** deyə izahına çalışılan, Kainat kosmik şüuru ilə birləşməyə uyğun ibadətlər.

Dörd əsas maddə şəklində toplamağa çalışdığımız, qısaca **“ibadət”** deyilən bütün bu fəaliyyətlər, göründüyü kimi hamısı BEYİN ilə əlaqədardır...

Beyin, ehtiyacı olan bioelektrik enerjini alır və bunu dalğa enerjiyə çevirərək ruha yükləyir, eyni anda da müəyyən

mənalar ehtiva edən formada dünyaya gücü nisbətində yayımlayır.

Əgər, beyində doğum anında bir dövrə açılmışsa bu beynin yaratdığı dalğaya əlavə olaraq, antimaqnit bir enerjini də yükləyir ki, bu bir növ anticazibə dalğası ilə yüklü dalğa bədənələr, qiyamət deyilən hadisə ilə birlikdə dünya və günəşin maqnit cazibə sahəsindən özünü qurtararaq qalaktika içindəki saysız-hesabsız ulduzlara yetişə bilərlər.

Əgər beyin bu bir növ anticazibə dalğalarını, **“RUH”** deyilən haloqramik dalğa bədəne yükləyə bilməsə, bu təqdirdə dünyanın və dolayısı ilə günəşin maqnit cazibə sahəsindən özünü qurtara bilməz və əbədi olaraq dünya ilə birlikdə içinə girdiyi Günəşdə həyatına davam edər.

145

“ALLAHIN sistemində əsla dəyişiklik olmaz” (35/43).

ayəsi, bu sistemin bütün insanlar üçün qüvvədə olduğu-nun açıq göstəricisidir.

Bu vəziyyətdə göz önünə alınması lazım olan şey budur...

Sistem milyard illər əvvəl qurulmuş və fəaliyyətdədir!.

Bu şərtlər altında, insanın qarşısında iki variant vardır...

Ya özünü sistemin nizamına görə uyğunlaşdıraraq, yenə sistemin şərtlərindən yararlanmaqla, gələcəyə doğru bir sıra xeyir gətirən işlərlə dünya həyatını dəyərləndirəcək...

Ya da gələcəyini və sistemin nizamını heç düşünmədən, tamamilə bədəne uyğun fəaliyyətlər içində yaşayaraq bu dünya həyatını tamamlayacaqdır!..

Bax, **“DİN”** adı verilən **“ölümdən sonrakı həyata hazırlanma sisteminin”** altındakı bu sirri aydınlaşdırma bilməyən insanlar səhv bir dəyərləndirmə nəticəsi kimi, dinin **“cəmiyyət nizamını”** təmin etmək məqsədi ilə gəldiyi qənaətinə varmış və hadisəni buna bağlamışlar...

Təbii bu da nəticədə, dövlət rejimlərini mövzuya aid etməyə qədər uzanmışdır!.

Halbuki, təkrar edirik, **“DİN”dəki** “ibadətlər” bütünü dünyaya həyat rejimleri ilə əlaqədar deyil, insanın ölümdən sonrakı həyat gerekləri ilə əlaqədar gəlmişdir.

Belə ki, **Həzrəti Məhəmməd** Əleyhissəlamın bütün həyatı boyunca bizə açıq-aydın vurğulamaq istədiyi məqamlar bunlardır:

146

A. “ALLAH” sitayiş ediləcək bir TANRI deyildir və “ALLAH”a SİTAYİŞ ETMƏK olmaz!

B. İnsanın gördüyü və görəcəyi bütün işlər “sitayiş etmə” deyil, “qulluq” gərəyidir... Vacibdir!.

C. İnsanın bütün ibadətləri, göydəki xəyali bir Tanrıya yarımaq üçün olmayıb, öz gələcəyinə, əbədi həyatı üçün qazanclar təmin etmək qayəsinə görədir...

D. İnsan öz kökü, orijinalı, YARADICISI, əsl olan “ALLAH”ı tanımaq və “vəhm etdiyi”, yəni var zənn və qəbul etdiyi xəyali “mənlindən” təmizlənmək üçün “ölmədən əvvəl ölmək” məcburiyyətindədir!...

Əks halda, **“pərdəli”** olaraq maddədən kənar aləmə keçər ki, ondan sonra da daha əvvəl bəhs etdiyimiz səbəblər üzündən bir daha əsla **“pərdəlilikdən”** özünü qurtara bilməz.

Bax, istər bundan əvvəlki kitablarımızda, istərsə də bu kitabımızda çox müxtəlif tərəf və formaları ilə yuxarıda saydığımız dörd maddənin izahını verməyə çalışdıq.

Qəti olaraq dərk edək və ya iman edək ki, **Həzrəti MƏ-HƏMMƏDİN** ^{açıqladığı} **“ALLAH”** və Onun bildirib açıqladığı **İSLAM DİNİ**, bu günə qədər xalq arasında və ya dini məhfillərdə hekayə və xurafatlarla qarışdırılaraq bəhs edilən **“Din”** anlayışından çox kənardır...

Bu həqiqi **“ALLAH”** anlayışı ancaq irəlidəki toplumlar tərəfindən çox yaxşı anlaşıla biləcəkdir...

Belə ki, anladığımızın həqiqi olduğunu, aparacağınız ən kiçik bir mənbə araşdırması və bu araşdırma üzərində quracağınız təfəkkür sistemi sizə dərk etdirəcəkdir!

NƏ ÜÇÜN ZIKR

Bəli, “Din” dünya səltənəti üçün deyil, insanın ölümdən sonrakı səltənəti və ya **Hz. İSANIN** dediyi kimi, **“göylərin krallığına yetişə bilməsi”** üçün gəlmişdir... Bu da ancaq insanın öz həqiqətinə yetişməsi ilə mümkün ola biləcəkdir...

148

Bu bilmə nə ilə təmin ediləcəkdir?..

Əlbəttə beyinlə!..

Beynimizi hansı səviyyədə, hansı tutumda istifadə edib dəyərləndirə bilsək, qazancımız o nisbətdə olacaqdır!..

O nisbətdə, geniş düşünə bilmə qabiliyyətini əldə edəcək, o nisbətdə obyektiv baxış bucağına çatacaq, o nisbətdə ruhumuzu gücləndirəcək, o nisbətdə **“ALLAH”**ı daha çox tanıma fərsətini tapacağıq.

Yaxşı, beyindəki bu inkişaf necə olacaq?..

“DUA və ZİKR” adlı kitabımızda xırdalığına qədər izah etdiyimiz bir formada, yeni **“ZİKR”** deyilən fəaliyyətlə!.. Bəli, bütün bunları təmin etmənin açarı **“ZİKR”dir!..**

“İNSAN və SİRLƏRİ” adlı kitabımızda bu mövzunun sistemini xırdalığına qədər izah etdiyim üçün burada bu mövzudan qısa bəhs etmək istəyirəm...

Zikr, birinci mənada, **“ALLAH”**ın müəyyən adlarını və ya müəyyən duaları təkrar etmə deyə bilinir...

Zikr ikinci mənası ilə isə, xatırlama, anma, üzərində durma şəklində bilinir.

Daha üst çərçivədə **“zıkr”** isə təfəkkürü, yeni dərin və əhatəli düşüncəni yaradacaq bir formada mövzunun üzərinə əyilmə kimi başa düşülür.

“ZİKR”in əhəmiyyəti haqqında **Qurani-Kərimdən** bəzi xəbərdarlıqlar:

“Ey iman edənlər, mallarınız və övladlarınız sizi ALLAH adı ilə işarə ediləni ZİKR DƏN ayırmasın!.. Buna görə “ALLAH” adı ilə işarə edilənin zikrindən geri qalanlar zərərə uğrayanlardır!..” (63/9)

“...Onları və atalarını o qədər nemətlərə qərq etdin ki, onlara dalarəq ayələrinə TƏFƏKKÜRDƏN qəflətə düşdülər... Və nəhayət ZİKRİ unutdular!.. Məhv olmaları qətiləşən bir cəmiyyət oldular!..” (25/18)

“Rəhman adı ilə işarə edilənin ZİKRİNDƏN göz yumub, üz çevirənə biz şeytanı (cini) musallat edərik... Artıq bu, ona dostdur!. Şeytanlar (cinlər), onları həqiqətlərdən azdırar... Onlar da hələ həqiqət üzrə olduqlarını zənn edirlər!..” (43/36-37)

“Şeytan (cin) onları idarəsinə almış və onlara “ALLAH” adı ilə anılanı ZİKR ETMƏYİ belə unutturmuşdur!.. Onlar şeytana (cinlərə) tabe olanlardır!.. Şeytana uyanlar isə zərərdə olanların elə özləridir” (58/19).

Zikr etməmək, ümumilikdə çoxumuzda mövcud olan, ən böyük çatışmazlıqdır... Zikr gücündən məhrum beyinlər

isə asanlıqla CİNLƏRİN təsirlərinə açıq vəziyyətə gəlirlər...

İnsanın şeytana tabe olması ifadəsi ilə bəhs edilən bu hadisə, zənn edildiyindən də çox böyük ölçülərdə əhəmiyyətlidir..

İnsanların ƏKSƏRİYYƏTİNİN, cinlərin hökmü altında olduğunu belə vurğulayır, **Qurani-Kərim**:

“Ey cin topluluğu, insanların ƏKSƏRİYYƏTİNİ hökmünüz altına aldınız!” (6/128)

Müasir dövrdə özlərini **“başqa planetdən gələn varlıqlar”** kimi insanlara təqdim edən və əslində **“başqa planetdən gələnlər”** kimi qəbul edilən “cinlərə” qarşı insanın yeganə müdafiə mexanizmi **“zikr”dir!...**

150

Onlara qarşı oxunacaq **“zikr”**, yəni **“dualar”** isə **Qurani-Kərimdə** belə öyrədilir:

“Rəbbi ənniy məssəniyəş şeytanu binusbin və əzaba... Rəbbi əuzu bikə min həməzatiş şeyatıyni və əuzu bikə Rəbbi ən yahdurun” (Səd/41; Möminun/97-98).

SIQARET... Müasir dövrdə cinlərin ən böyük qidalarından biri olan və buna görə də siqaret çəkənlərin yanından heç ayrılmayan cinlərə qarşı insanın yeganə özünü qoruma yolu zikr və duadır...

Bu şəkildə beynində özünü qoruyucu növdən qalxan dalğa yaradan insan qismən cinlərin beyninə yolladığı impulsları zəiflədir və ya tamamilə əngəlləyə bilir.

Çünki zikrin faydalarından biri də, üzərində işlənən zikr mövzusunə görə, insanın ətrafında insanın beynindən yayılan bir qoruyucu sahə yaratmasıdır...

Bəli, beynin zikr yolu ilə inkişaf etməsi həm özünü, həm də ətrafını tanıya bilməsi, insanın ana qayəsi olmalıdır... Çünki, beynimizdə xəyal belə edə bilməyəcəyimiz çox üstün güclər mövcuddur, tək istifadə edə bilək!...

Çünki ancaq beləliklə, insanın və varlığın quruluşunu, fəaliyyət sistemini, insanda hansı xüsusiyyətlər olduğunu, bunların necə dəyərləndiriləcəyini anlayar, daha sonra da lazımı zikr fəaliyyətləri edərək bunları əldə edərik!.* *

*

ŞƏRTLƏNMƏLƏR “PƏRDƏSİ”

Bilək ki...

152

Bizi bütün hədəflərimizdən saxlayan, **“pərdəli”** bir halda yaşadan ən əhəmiyyətli engel ŞƏRTLƏNMƏLƏRDİR!..

Şərtlənmələrimiz üzündən, gözlüyünü alnına qaldırıp da, sonra ömrünü çevrədə gözlüyünü axtarmaqla sərf edən adam vəziyyətinə düşərik!..

Bəli, qətiyyəən bilək ki...

İnsan şərtlənmələrindən, şərtlənmələrinin gətirdiyi dəyər hökmlərindən, şərtlənmələrinin gətirdiyi dəyər hökmlərinin yaratdığı duyğulardan arınmadığı müddətə qədər

“ALLAH” adı ilə işarə ediləni dərk edə bilməz!.

Bunu həyata keçirmədiyi müddət, mənliyinin həqiqətini bilə bilməz və **Həzrəti MƏHƏMMƏDİN** açıqladığı **“AL-LAH”** adı ilə işarə ediləni tanıya bilməz!..

Bu səhv anlayışla həyatı boyu **“ALLAH”** deyər, amma bu adı beynində şərtlənmələrinə görə xəyal etdiyi TANIYI verərək ömrünü boş yerə xərcləyər!..

Həzrəti Məhəmmədin açıqladığı **“ALLAH”** adı ilə işarə ediləni başa düşməmiş, dərk etməmiş insanın, şərtlənmələr və daxili hissələri istiqamətində beynində bunlar istiqamətində xəyal edib yaratdığı tanrıya **“ALLAH”** etiketini yapışdırıb belə çağırması ona heç bir şey qazandırmaz... Çünki...

“ŞİRK şübhəsiz ki, ən böyük ZÜLMDÜR!..”

Həzrəti Məhəmmədin açıqladığı “ALLAH” adı ilə işarə ediləni anlayıb dərk etməyən insanın şüurunun orijinalını tanımasına, kosmik şüur çərçivəsinə sığarmasına, Kainatı əsl dəyərləri ilə dəyərləndirməsinə əsla imkanı yoxdur!...

153

Çünki **beynində yaratdığı xəyali “ALLAH” adı ilə təsir etdiyi TANRISINA** görə onun, qozasından çıxıb həqiqətləri görə bilməsi mümkün deyildir!..

İnsanın, şərtlənmələr yolu ilə hörülmüş qozasından çıxıb bilməsi, ancaq həqiqətə dair elmin özünə yetişməsi və onun da bu həqiqətlər üzərinə təfəkkür edə bilməsi və gərəyini başa düşməsi ilə mümkündür!..

Halbuki, bilirik ki, kütlə, ümumiyyətlə dərin düşüncə gücünü istifadə edə bilmədiyini, ancaq əzbərçiliklə yetiştirildiyi üçün dərinlik istəyən mövzularda düşünür və düşünməyi də sevmir...

Buna görə də davranışlarını ətrafındakılara, yəni **“hamıya”** görə nizamlayır!..

“HAMI” nə desə, nə etsə, o da onları təqlid edir!...

Beləcə, adətən **“HAMI BÜTÜNƏ”** sitayiş edir!..

İnsan hələ kiçik yaşlarından böyüklərim düz edir, deyə düşünərək onların davranışlarını şərtlənmə yolu ilə qəbul

edir və bunları tətbiqə başlayır... Beləcə də onların dəyər ölçülərini sanki dəqiq həqiqətlər imiş kimi mənimsəyir!.

Bax, şərtlənmə yolu ilə mənimsənən bu dəyərlər və davranışlar, nəticədə həqiqətə tamamilə zidd olan bir zənn içinə sürükləyir, insanı...

Nəticədə, bu xəyal ipi ilə hörülmüş qozada, həbsdə qalan insan artıq belə düşünməyə başlayır:

“Bütün həyatımı Tanrıya ibadətlə niyə keçirim ki... Nəticədə necə olsa bir yaxşılıq edər, Tanrının gözüne girər, canımı qurtararam!..”

Bütün bunlar, həqiqətə əsaslanmayan, şərtlənmələr yolu ilə əldə edilmiş səhv məlumatlardan meydana gəlmiş isabətsiz **ZƏNLƏRDİR!**

154

Halbuki, şərtlənmələrə aludə olaraq, həqiqətə uymayan ZƏNLƏR ilə yaşamının nə qədər üzücü nəticələr verəcəyini **Qurani-Kərim** belə bildirir:

“...Onlar, ancaq ZƏNNƏ və nəfslərinin çəkdiyinə tabe olurlar... Halbuki, özlərinə həqiqət bildirilmişdir!..”
(53/23)

“...Onlar ancaq ZƏNNƏ tabe olurlar... Zənn isə həqiqətən heç bir şey ifadə etmər!..” (53/28)

“Bax, sizi yönləndirən haqqındakı bu ZƏNNİNİZDİR ki, sizi pərişan etdi!.. Və siz itirənlərdən oldunuz!..”
(41-23)

Bax, buna görə, bizə həqiqətə uymayan şərtlənmələrin verdiyi zərəri heç bir şey verə bilməz!

Ətrafımızın yaratdığı şəkildə özümüzü ət-sümük bədən-dən ibarət ZƏNN EDƏRƏK, yuxarıda, göydə bir TANRI var hesab edir, bu bədən şəxsiyyəti ilə o göydəki TANRIYA sitayiş etmə yolunu tutarıq!..

O TANRIYA hirsələnir, o TANRINI mühakimə edir, o TANRINI tənqid edir, çox zaman da o TANRINI zamansız və yersiz işlər görməklə günahlandırırırq...

Heç fərq etmərik göydə elə bir TANRININ ola bilməyəcəyini!...

Göydə belə bir TANRI olmadığı haqqında **Həzrəti Məhəmmədin** xəbərdarlığına heç diqqət yetirmirik...

Buna görə də, sonra əsla düzəldə bilməyəcəyimiz çox böyük səhvlər buraxırıq...

Halbuki, ən azından belə düşünsək:

Dünyanın üzərindəki bir insanın yeri nədir?..

Bütün dünya üzərində, yalnız bir tək insanın varlığını, yerini düşünün...

Dünya qədər bir tanrı olsa, onun yanında bu insanın yeri nə olar?..

Sonra Dünyadan bir milyon üç yüz on üç min dəfə böyük olan Günəşi düşünün.. Onun yanında dünyanın yeri nədir?..

Onun yanında, yeni dünyadan 1.313 min dəfə böyük olan günəşin yanında bir insanın böyüklüyü, yeri nədir?.. Sanki, bir insan bədənində nisbətə, bir hüceyrə içindəki xromosomdur!..

Və ya Günəş kimi 400 milyard ulduzdan əmələ gələn qalaktikanın içində Günəşin yeri nədir?..

400 milyard günəşin ağlasığmaz ölçülərdə əmələ gətirdiyi QALAKTİKA, əgər bir TANRI olsa, onun əzəməti yanında Günəşin yeri nədir?..

Düşünək, Günəş o TANRIYA sitayiş etsə, onu tərifləsə, ucaltsa nə olar, rədd etsə, hirsəlsə, söysə nə olar!!!..

O var sayılan qalaktika böyüklüyündəki TANRI yanında bir insanın yeri nədir?..

Lütfən bunu həqiqi bir şəkildə düşünək?..

Əgər bu məqamı dərk etsək, fərq edirik ki, dində bəhs edilən, **“ibadət”** adı altındakı işlər, xaricdəki bir TANRIYA sitayiş etmə və ya yarınlma qayəsi ilə yaradılmışdır!..

Belə ki, keçmişdən bunu belə eşitmişik:

“Etdiyin ibadətlərin heç birinə **“ALLAH”**ın ehtiyacı yoxdur!.. Sən bunları özün üçün, öz gələcəyin üçün etmək məcburiyyətindəsən!..”

Bəli, **“ibadət”ə**, **“ALLAH”** adı ilə işarə edilənin deyil, sənin ehtiyacın var!..

156

Əgər ibadət adı verilən işlərə lazım olan əhəmiyyəti verməsən, **“nəfsinə”** haqqı olan saysız-hesabsız xüsusiyyətləri və gücləri qazandırmadığın üçün **“zülm etmiş”** olarsan.

Nəfsinin həqiqətini tanımağın və ondakı saysız-hesabsız xüsusiyyətləri kəşf etməyin, cənnət həyatına onu çatdırmağın səndən çıxan işlərə bağlıdır!.

Sən özün, öz mənfəətin üçün bu işləri etmək məcburiyyətindəsən...

Əgər bu işləri etməsən, itirəcək yeganə varlıq sənsən!.. Çünki **kənarda və ya sənin kəNarında bir TANRI yoxdur!..** Sən də Ona yarınlmaq üçün bu işləri edən de-yilsən.

Burani çox yaxşı başa düşmək lazımdır.

KəNarımda bir TANRI yoxdur deyərək, bunu dərk edərək, sitayiş etməyi tərk etsən, çox böyük bir zərərlə qarşı qarşıyasan, deməkdir!..

Çünki o sitayiş etmə dediyimiz işlər, əslində, sənin gələcəyin üçün çox böyük əhəmiyyət içində yaşadığın **SİSTEMİN VACİB BİLDİYİ** işlərdir!.. Əsla boşlamaq olmaz!..

Ancaq burada sənin bir səhv anlayışından söhbət gədir...

ZƏNN edirsən ki, “**ibadət**” deyilən bu işləri o TANRIYA yarımaq üçün edirsən... **Halbuki, bütün bu işlər, kənardakı və ya kənarındakı TANRI üçün deyil, şəxsən öz gələcəyin üçündür!**

AYNASI İŞDİR İNSANIN SÖZƏ BAXILMAZ

158

Qəti olaraq bilək ki...

Nə “**ALLAH**”ın sənin ibadətinə ehtiyacı var, nə də **Həz-rəti Məhəmməd** Əleyhissəlamın sənə ona inanmana ehtiyacı vardır!..

Bunu bir misal ilə açmağa çalışaq...

“Bir səyahət gəmisi ilə səyahətə çıxmısan... Kapitanla da çox yaxşı dost olmusan... Amma yolda gəmi bir buz dağına dəyib batma vəziyyətinə gəlir. Kapitan elan verir:

- Gəmi batmaq üzrədir!.. Hamı təcili dalgıcları və ya su kamerlərini götürsün!

Bu xəbərdarlığa bəzi səyyahlar diqqətlə yanaşib dərhal su kamerləri və ya dalgıcları axtarır və götürürlər. Biri də deyir ki:

- **Mən kapitana inanıram, onu sevirəm!..** Amma nə dalgıç axtarır, nə də su kameri əldə edir!.

Bir sözlə gəmi batır və hamı ilə birlikdə o insan də özünü suda görür!.. Boğulma vəziyyətində...

Suya batıb çıxır!.. Bir yandan da dənizə səslənir:

- Dəniz, dəniz məni boğma!. Mən kapitana inanırdım, onu çox sevirdim!..

Dəniz də ona dili ilə cavab verir:

- Kapitana inansaydın, dalğıcı əldə edə, bu vəziyyətə düşməzdin!..

Burada kapitana inanmaq deyil, dediklərini etsəydin yararlı olardı. Kapitana iman etməyin sənə gəmidə ikən fayda verərdi...

159

Bura, etdiklərinin əvəzini almaq yeridir ki, artıq kapitana inanıb inanmamağının müzakirəsi edilməz!.

Əgər həqiqətən sən kapitana inansaydın, onu sevsəydin, gəmidə ikən onun dediklərini edə, indi də bu vəziyyətə düşməzdin!..”

İnsanlar müasir dövrdə təəssüf ki, böyük bir məlumatsızlıqla, “mən ALLAHA, Rəsuluna inanıram” deyirlər... Amma heç bir iş də görmürlər!..

Hətta bu mövzunu araşdırma gərəyini belə duymurlar!..

Halbuki, onlardan istənen “**inanıram**” sözünü təkrar etmələri deyil!..

Nə “ALLAH” Adı ilə İşarə Edilənin, nə də Allah Rəsulunun inanılmağa ehtiyacı yoxdur!.

Amma insanların sabah daxil olacaqları ölçü şərtlərinə görə, Allah Rəsulunun göstərdiyi kimi, bəzi işlər görərək, müəyyən gücləri əldə etməyə vacib ehtiyacları vardır... Qarşılaşacaqları mühitdə bu xüsusiyyətlərə

və güclərə yetişdikləri üçün, müəyyən sıxıntı və əzablarından özlerini qorusunlar!..

Əgər Allah Rəsuluna inandığın üçün, onun göstərdiyi yolda, tərif etdiyi tərzdə müəyyən işlər görərək, özündəki bu gücləri ortaya çıxara bilsən, nəticədə özünü “Cəhənnəm” deyə bəhs edilən mühitdən qurtara bilsən.

Fəqət, nə qədər inandığını deyirsən de, Allah Rəsulunun göstərdiyi yolda, Onun tərif etdiyi şəkildə, vacib olan işləri etməsən, sənə o şərtlərdə lazım olan gücləri və xüsusiyyətləri əldə edə bilməyəcəyinə görə öz-özünü cəhənnəmə atmış olacaqsan!..

“Hamı üçün gördüyü işlərə görə dərəcələr vardır. Heç kimə haqsızlıq edilməyərək hərəkətlərinin qarşılığı verilir” (46-19).

“Bu sənin etdiklərinin əvəzidir. ALLAH, qullarına zülmedici deyildir!” (22-10)

Elə isə aqlını başına yığıb, sənə verilən bu beyin xəzinəsini, enerjisini, ömrünü, ölümü daddığın anda bu dünyada buraxacağın, getdiyin mühitdə sənə heç bir yararı olmayan şeylər üçün “israf” etməklə **“nəfsinə zülm etmə”!**

“Şübhəsiz ki, ALLAH israf edənləri sevməz”.

ayəsi, əlindəki üç-beş qəpiyi ora-bura xərcləyən üçün deyilməmişdir!..

“Nəfsini israfda olan” mənasındadır.

Nəfsində, mənliyində var olan **“xilafətə”** səbəb olan o ilahi gücləri lazımı şəkildə istifadə etməyərək **“israf etmə”** deyilir.

Belə ki, **Qurani-Kərimdə** müxtəlif yerlərdə müxtəlif peyğəmbərlərin ağzında təkrarlanan:

“Mən nəfsimə zülm etdim”

bəyanlarının da mənası bu yolda olub,

“nəfsimdəki xilafət xüsusiyyətlərinin haqqını verməyərək, öz-özümə zülm etdim” deyilmək istənir.

Dünyada qoyub gedəcəyin şeyi, bir müddət əvvəl israf etsən nə olar, etməsən nə olar!..

Amma sənə əbədiyyən lazım olacaq bir şeyi, bir daha əsla ələ keçirə bilməyəcəyin bir şeyi **“israf”** etsən, nəticədə öz-özünə elə bir **“zülm”** etmiş olarsan ki, bunun gətirəcəyi peşmanlıqların əzəmətini burada deyə bilməyim əsla mümkün deyildir.

161

O biri dünyada sənə adətən ilahi güclər və həyat verəcək **“nəfsinin”** haqqını verməməyin səni sonu gəlməyən bir zərər içinə atacaq.

O biri dünyanın həqiqətləri buradan tamamilə ayrıdır!..

Zaman anlayışının fərqliliyini izah üçün bəsit bir misal verək...

Günəşin öz mərkəzi ətrafındakı fırlanması 255 milyonildir!.. Bu nə deməkdir düşünə bilərikmi?..

Ölüm sonrası həyat ölçüsündə, bir günün, bizim ilimizlə min il olduğu Qurani-Kərimdə belə ifadə edilir:

“Rəbbinizin yanında bir gün, ölçünüzlə 1000 il kimidir” (22/47).

“Aralarında, qəbirdə ancaq on gün qaldınız deyə danışacaqlar” (20/103).

“Mələklər və ruh ona miqdarı 50 min il uzunluğunda olan bir gündə çıxar!..” (70/4)

“Onlar onu gördükləri zaman, sanki (dünyada) asiy-yən (günəşin batması və havanın qaralması arasındakı müddət) və ya səhərin qısa bir vaxt qədər yaşadığıla-rını FƏRQ EDİRLƏR” (79/46).

Halbuki, bəlkə də qəbirdəki canlı həyatınız milyonlarla və milyonlarla illər davam edəcək.

“Sıratı insanların keçmə müddəti 3000 ildir!” deyir **Həzrəti Məhəmməd** Əleyhissəlam.

Bir günü dünya ili ilə 1000 il olan, 3000 il!...

Bəli, Qiyamət ilə birlikdə dünya üzərində sərbəst qalan ruhların, günəşin cazibə sahəsindən özlərini qurtarıb cənnətlərə çatmaları mənasına gələn sıratı keçmə müddətləri bu qədər uzun bir zamandır!..

162

Bu, o ölçünün 3000 ili!... Bizim zaman ölçümümüz isə tamamilə ləğv olur!..

Qiyamətə qədər daha nə qədər müddət keçəcək?..

Ölümü dadanların qəbirlərdəki, canlı, diri həyatları görəsən neçə milyon və ya milyard il davam edəcək..

Sonra Dünyanın, Cəhənnəmin hərarəti ilə əriyib düz bir təpsi kimi olması neçə milyard il alacaq?..

Sonra orada toplanan insanların, **“sıratı keçmə”** deyə ifadə edilən **“qaçışları”** neçə yuz milyon il alacaq?..

Nəhayət ondan sonrakı **“əbədi”** deyə göstərilən həyat neçə milyard dəfə milyardlarla illəri əhatə edəcək!..

Düşünün ki, bütün bu olanları tək başınıza keçəcəksiniz!.

Milyardlara çatacaq bir müddət, qəbirdə canlı, şüurlu bir şəkildə həbsdə qalacaq, bədəninizi oradakı heyvanların yemələrini seyr edəcəksiniz...

Sonra dünyada sahib olduğunuz və ya istifadə etməyə alışdığınız şeylərin yoxluğunun iztirabını çəkəcəksiniz...

Ta qiyamətə qədər davam edən əzabdır bu!..

Qiyamət ilə birlikdə başınıza gələnləri seyr edərək!..

Bu işin yalnız qəbirdəki tərəfidir... Daha sonrakı mərhələlərinə heç keçməyəcəyəm.

Arzu edənlər müxtəlif hədis kitablarından bundan sonrakı dövrləri və buralarda qarşılacaqqları şeyləri öyrənə bilərlər.

“Hər nəfs sabah üçün əvvəlcədən göndərdiyinə baxsın” (59-18).

163

Demək ki, insan dünyada görəcəyi işlər ilə sabah qarşılacaqqlarını yaradacaqdır!..

Ya bu həqiqəti göz önünə alaraq şüurlu bir şəkildə dünya həyatımızı dəyərləndirəcək və ona görə düşüncə sistemimizə, yaşayışımıza yön verəcəyik və ya bütün bunları bir yana qoyaraq, dünya zövq və acıları içində ömrümüzü sərf edəcəyik..

Buna da səbəb olacaq şey, yalnız **Həzrəti Məhəmmədin** açıqladığı **“ALLAH”** adı ilə **işarə etdiyini başa düşməyimizdir!.**

Əgər, səmimi olaraq ölümdən sonrakı həyata özümüzü hazırlamaq istəyiriksə **“ALLAH”dan** başlamaq və əvvəlcə **“ALLAH”** adı ilə işarə edilənin nə olduğunu fərq etmək və öyrənmək məcburiyyətindəyik!.

Ümumiyyətlə, beynimizdə xəyal edilən TANRIYA **“ALLAH”** adını verib Onu bu etiket ilə etikətləmə halı bütün səhv davranışlarımızın təməlini meydana gətirir.

“Həvasını xəyalındakını TANRI edəni gördünmü!?..”
(25-43)

Təqlid yolu ilə TANRI qəbulu, bütün din anlayışımızın təməlini təşkil edincə, çox zaman inkara və ya üsyana uzanan batil bir din anlayışı içinə düşür və nəticədə də hər şeyi boş veririk.

Halbuki, “ALLAHIN ƏHƏD” olmasının mənasını başa düşə bilsək, göydə bir TANRI olmadığını qavraya bilsək, hər kəsin öz əməllərinin qarşılığına çatacağını dərk etsək, bütün həyatımız dəyişəcəkdir!..

“ALLAHIN ƏHƏD” olmasından və bunun gətirəcyi nəticələrdən danışmağa çalışdığımız bu kitabçamıza son vermədən əvvəl qısaca bir mövzuya da toxunmaq istəyirəm.

* * *

VƏHDƏTİ-"VÜCUD" YOXSA VƏHDƏTİ-"ŞÜHUD"?

166

İslam vəliləri arasında zaman-zaman çox böyük müzakirələrə yol açmış **"Vəhdəti-vücut"** - **"Vəhdəti-şühud"** məsələsinə gəlinəcə..

Əvvəlcə bildirək ki, bütün övliyaullah **"ALLAH"ın Təkliyi** mövzusunda müttəfiqdir...

Hətta Nəqşibəndi təriqətindən Übeydullah Əhrar:

"Təsəvvüfdən qayə Vücut bəhsidir" deyərək, təsəvvüf işlərinin məqsədinin **"ALLAH"ın Təkliyini** qavramaqdan ibarət olduğunu göstərmişdir.

Bu təkliyi başa düşməkdə iki ayrı yol vardır ZƏNNİ, təəssüf ki, işin əhli olmayanları ikiye bölmüş, vəlilər də bu mövzuda öz mərtəbə və hallarına görə açıqlamalar etmişlər.

"ALLAHIN ƏHƏDİYYƏTİ" haqqında, **Həzrəti Məhəmməd** Əleyhissəlamdan gələn ilk məlumatlar **Hz. Əli** və **Hz. Əbu Bəkr** tərəfindən dalğa-dalğa bütün vəlilərə yayılmış və nəhayət **İmam QƏZALİ** və **Mühyiddin Ərəbi** tərəfindən

“Vəhdəti-vücut” şəklində bir **TƏKLİK**, anlayışı olaraq sistemləşdirilmişdir...

Ancaq aradan keçən müddət ərzində müxtəlif səhv mənalara, **“ƏHƏDİYYƏT”**in səhv izah olunmasına səbəb olmuş və:

“Mövcudat Allahdır. ALLAH varlıqda nə görürsən hamısının toplamıdır” şəklindəki həqiqətdənkənar bir cizgini təşkil etmişdir!.

Buna görə, mövzu, **Hə.Rəsulullahın** hicrətindən 1000 il sonra **Əhməd Faruq Sirhindi** tərəfindən yenidən ələ alınmış, “vəhdəti-vücut” həqiqəti,

“mövcudat Allahdır”

şəklindəki maddi görüş cizgisindən qurtarılaraq:

“Mövcud olan yalnız Allahdır, hər şey Onun ancaq kölgəsidir”, heç bir şeyin özünəxas vücudu yoxdur, cizgisinə oturdulmuşdur.

Əgər bir az daha acıq başa salmaq lazımdırsa...

Qurani-Kərim və saysız-hesabsız hədisi-şəriflərə dayandırılaraq izah edilən **“Vəhdəti-Vücut”** görüşünə görə, mövcud olan hər şey, həqiqətdə, **TƏK Haqqın vücudundan** başqa bir şey deyildir!..

Əsasən, tək bir vücud (mövcud olan tək mənasında) vardır!..

Ancaq, bu tək vücud, hər an yeni bir şəkildə hər an yeni bir var olma halında müxtəlif xüsusiyyətlərini ortaya qoyur.

Varlıq aləmində **hökmü keçən tək bir elm, tək bir iradə, tək bir qüdrət və tək bir vücud mövcuddur.**

Bir **“ALLAH”** Adı ilə İşarə Olunanın varlığı, bir də bununla yanaşı kainatın varlığı şəklində, iki ayrı vücut mövcud deyildir!.

İki ayrı var olan görüşünün, yeni ikilik görüşünün səbəbi, ağıllı varlıqların var olma məqsədlərini yerlərinə yetirə bilmələri üçün özlərindən pərdəli olaraq meydana gətirilmələridir!.

Əgər ağıllarında, belə bir pərdələnmə olmasaydı, hər ağıllı varlıq öz dəyərlərinin şüurunda olardı ki, bu təqdirdə çoxluq təsviri və çoxluq həyatına dair çoxlu var olma meydana gəlməzdi.

“Vəhdəti-vücut” əsrlərlə bu şəkildə bir həqiqəti vurğuladıqdan sonra, hicrətin 1000 ilinin əvvəllərində **İmam Rəbbani** ləqəbi ilə məlum olan **Əhməd Faruq Sirhindi** mövzuya yeni bir açıqlıq gətirdi...

168

Vücut Təkdir ancaq... Bu görünən məlum olan vücut **“zıl”dır... “kölgə”dir.**

Əsasən burada Sirhindinin **“zıl”** sözü ilə işarə etmək istədiyi şey, görünən vücutun, **ZATA nisbətdə** bir **“kölgə”** və ya **“xəyal”** olduğudur...

“ZAT”, “vücut”dan münəzzəh və mübərra olmaq vəziyyətindədir!..

Belə ki, daha əvvəl **“İXLAS”** surəsi açıqlamasında üzərində durduğumuz kimi, **“ALLAH”** adı ilə işarə olunan, Zatı etibarilə **“ƏHƏD”dir** ki, üzərində düşünülməsi mümkün deyildir!.

Buna görə də, **Həzrəti Məhəmməd** Əleyhissəlam tərəfindən mövzunun əhilləri xəbərdar edilmişlər:

“ALLAH adı ilə anılanın Zatı üzərinə təfəkkür etməyin”.

Bu xəbərdarlığı səhv başa düşməyə!.. Təfəkkür edilə bilər, amma siz etməyin, deyilmək istənmir!...

Belə bir təfəkkür, ola bilməz!..

Belə bir təfəkkür mütləq hədəfini çaşıdırır və nəticədə səhv məqama çatarsınız!. Onun üçün də nəbadə belə qeyri-mümkün bir işə girişərək zamanınızı boş yerə xərcləməyin, deyilmək istənilir.

Bunun nə üçün ola bilmədiyini çox sadə bir misal ilə açıqlamağa çalışsaq...

Sizin müxtəlif adlarla bəhs edilən bir çox xüsusiyyətləriniz vardır... Bu xüsusiyyətlər kimə aiddir?.. Əlbəttə sizə!.. Yaxşı, siz kimsiniz? Canlı, şüurlu, düşünə bilən, diləyən və gücünə görə də bu diləklərini qüvvədən hərəkətə, yeni təsəvvürdən tətbiqatə çıxara bilən bir tərkibsiniz. Yaxşı, bu vəsflərə sahib olan insan kim?.. “Mən” deyəcəksiniz... Nədir bu “mən” dediyiniz?.. Bax, bu məqamda, istər-istəməz geri dönmək məcburiyyətindəsiniz!. Necə rezinə bağlı bir şeyi atanda elastikliyi qədər irəliyə gedib, bir nöqtədən sonra geri dönersə, müxtəlif xüsusiyyətləri ilə tərif etdiyiniz **“MƏN”dən** sonra da təkrar onun xüsusiyyətlərinə geri dönmək məcburiyyətində qalarsınız.

Çünki, nə zaman **“MƏN”** sözü ilə işarə etdiyiniz Zatinızı anlatmağa qalxsanız, mütləq, onu yenə bir xüsusiyyətiniz, yeni vəsfinizlə başa salmaq məcburiyyətində qalacaqsınız ki, bax, bu vəziyyət təsəvvüf dili ilə zat mərtəbə-sindən sifət mərtəbəsinə rücu etməkdir.

Dolayısı ilə, **“ALLAH”** adı ilə anılanın **ZATI üzərinə** təfəkkür etmək, ola bilməz!

Bax, buna görə **“ƏHƏD”** olan **“ALLAH”**, özündən kənar heç bir varlıq mövcud olmadığına, yenə özü şəhadət edir...

“Şəhid ALLAHu ənnə Hu, la ilahə illa Hu...” (3/18).

“ALLAH sonsuzluğu ilə hüviyyətinə şahiddir, buna görə Özündən qeyri bir TANRI da yoxdur”.

“Və ALLAH, istədiyi fərd adları altında, bu şahidliyini izhar edir” (Vəl mələikəti və ulul elmi”.

Burada xüsusilə vurğulamaq istədiyimiz çox əhəmiyyətli bir məqam var!..

Əvvəlcə varlığı, mövcudatı, kainatı, planetləri tanıyıb, sonra **“ALLAH”** adı ilə işarə ediləni tanıyaq görüşü fəvqəladə səhvdir!.

Əsərdən müəssirə getmək, deyə **keçmişdəkilərin tərif etdiyi** bu yol son dərəcə uzun, dolambaclı, təhlükəli və adətən labirint kimi bir şeydir!.. İçinə bir girenin bir daha asan-asan çıxması mümkün deyildir.

“ALLAH”ın kəlmələrinin sonu yoxdur!.. “ALLAH”ın adlarının işarə etdiyi mənalərin sonu yoxdur!..

O mənalərin seyri mənasında olan var olmaların da sonu yoxdur!..

Nəticə olaraq aləmlərin sonu yoxdur!..

Aləmlərin sonunun qəbulu “hökmü”dir və ZATA nisbətədir!

Zahir və Batin elmləri, bu həqiqəti dərk və həyat üçün kifayət deyildir...

Zahir elmləri deyilən beş duyğu üzvünə əsaslanan elmlər – ki, cifir elmi də buna daxildir - batin elmləri deyilən beş duyğudan kənar elmlər – ki, hissi müşahidə və kəşf bu bölmədə mütləq edilir – **Həqiqəti yaşamağa və “ALLAH” Adı ilə İşarə Ediləni tanımağa** kifayət deyildir!..

“Həqiqəti” yaşaya bilmək, ancaq **“elmi-lədu”** ilə mümkündür...

Çünki, ilahi sifətlərlə təhəqqüq ancaq **“elmi-lədu”** ilə mümkündür!..

Əgər təsəvvüf dili ilə açıqlamaq lazımdırsa, özünü əsma çərçivəsində, sifət çərçivəsində və zat çərçivəsində tanıya bilmək əsas hədəfdir ki, bu da ancaq gediləcək məqamın nə olduğunu dərk edib, Onun gərəyini yaşaya bilmək ilə mümkün olur.

Bunun üçün də ilk hədəf **“ALLAH”** Adı ilə İşarə Edilənin nə olduğunu öyrənmək, anlamaqdır!.

171

Səyahət-yolçuluq Allahdan başlayır və ALLAHLA, AL-LAHA olarsa son dərəcə qısılır!.

Nəticə etibarilə bunu bildirim ki, aləmləri tanıyaraq **AL-LAHA** yetişmək deyil, **ALLAHI** tanıyaraq aləmlərini seyr etmək əsas qayemiz və hədəfimiz olmalıdır.

Əks halda bütün ömrümüz aləmlər içərisində keçər-gedər və nəticə **“hicab”ları** aşsın bilməz, **“pərdəli”** olaraq bu dünya həyatından keçər-gedərik!.

ALLAH, davamlı olaraq təfəkkür içində yaşamağı, **“ZƏN”lərdən** qurtulub həqiqətə çatmağı, ilahi həqiqətlər və vəsflərlə təhəqqüq etməyi təqdir etmiş olsun bizə!.

Ahmed Hulusi

14 noyabr 1989

ANTALYA

* * *
